

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞSEL VE DUYUŞSAL
BECERİLERİ AÇISINDAN TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM ARAÇLARI**

ALEV BOLAT

Haziran - 2010

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞSEL VE DUYUŞSAL
BECERİLERİ AÇISINDAN TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM ARAÇLARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
ALEV BOLAT

Danışman
Yrd. Doç. Dr. HALİT KARATAY

BOLU - 2010

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Alev BOLAT'A ait **İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞSEL VE DUYUŞSAL BECERİLERİ AÇISINDAN TÜRKÇE DERSİ ÖĞRETİM ARAÇLARI**" adlı çalışma, jürimiz tarafından Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye(Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Halit KARATAY

Üye : Yrd. Doç. Dr. Ali ATALAY.....

Üye : Yrd. Doç. Dr. M. Sani ADIGÜZEL.....

Prof. Dr. Gönül ÜLKER
Enstitü Müdürü

ÖZET

İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Bilişsel ve Duyuşsal Becerileri Açısından Türkçe Dersi Öğretim Araçları

BOLAT, Alev

Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Halit KARATAY

Haziran, 2010, 163 Sayfa

Çocukta dil gelişimi ailede başlayıp zamanla ilişkide bulunduğu çevreye göre şekillenir. Örgün eğitime başlayan bir çocuk yeni bir çevreyle birlikte kitaplarla tanışır, dilinin en güzel örnekleri olan edebiyat eserleri ile Türkçe dersinde karşılaşır. Türkçe dersi sadece Türk dilinin inceliklerinin verildiği bir ders değildir. Metinler aracılığıyla çocuğun kendini, çevresindeki olayları algılama ve ona göre davranma, yeni yerler keşfetme; sağlıklı iletişim kurabilme gibi birçok beceride önemli bir rol oynar.

Ders kitabındaki metinler ve metinlerin incelenmesini içeren çalışma kitapları, öğretmenleri yönlendiren kılavuz kitapları çocuğun eleştirel düşünme, problem çözme, empati kurma gibi bilişsel becerilerini; sağlıklı iletişim kurma, kişiliğinin farkına varma ve yetenekleri doğrultusunda kendini geliştirebilme, estetik zevk kazanma gibi sosyal becerilerini geliştirmede önemli araçlardır.

Teknolojinin hızla ilerlemesi insanları yalnızlaştırmış, bencilleştirmiş, özellikle ergenlik döneminde olan bireylerin biyolojik ve psikolojik sorunlar yaşamasıyla içine kapanık bir neslin oluşmasına sebep olmuştur. Okuma oranının çok düşük olduğu ülkemizde teknolojiye görülen hızlı değişimler okuma oranlarını daha da düşürmüştür. Kişinin gelişimini sağlamak, kişide okuma zevki oluşturmak, sorunlarla baş etmek amacıyla Türkçe derslerindeki metinlere önem

verilmesi gerekmektedir. Bu metinler sayesinde bireyin gerek sosyal gerek bilişsel açıdan geliştiği, kendi sorunlarını çözebildiği, kendisiyle ve çevresiyle barışık, uyumlu bir birey olma yolunda kendini tedavi ettiği görülür.

Araştırmanın birinci bölümünde problem durumuna bağlı olarak araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, varsayımlar ve tanımlamalar belirtilmiştir. İkinci bölümden itibaren kuramsal çerçeve hazırlanmıştır.

Araştırmada, *betimsel alan araştırması* yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada, Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanan tüm Türkçe öğretim programı evren olarak kabul edilmiş, MEB Yayınları ve Batu Yayınları 8. Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı örneklem olarak alınmıştır. Karatay (2008) tarafından hazırlanan “*Çocuk Edebiyatı Tutum Ölçeği*” incelenmiş ve bu ölçekten yola çıkılarak “*Bilişsel ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği*” geliştirilmiştir. Çeşitli değişkenler açısından elde edilen veriler nicelik açısından SPSS 11.5 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Sonuç olarak bilişsel alanda ***problem çözme*** becerisine, *eleştirel düşünme* ve *bilişsel farkındalık* becerilerinden daha az yer verildiği görülmüştür. Duyuşsal alanda ise ***Kişisel gelişime***, *farklılıkları kabullenme- empati, iletişim kurma* becerilerine göre daha az yer verildiği tespit edilmiştir. Öğretim araçlarında ise öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmede Türkçe dersi öğretim araçlarından çok, Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluk düştüğü görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Bilişsel ve duyuşsal gelişim, ders kitapları, ders metinleri, ergen, bibliyoterapi.

ABSTRACT

8th Grade Students' Cognitive and Affective Skills in Terms of Turkish Course Teaching Tools

BOLAT, Alev

Master Thesis, Department of Turkish Language Teaching

Thesis Supervisor: Assist. Doç. Dr. Halit KARATAY

June, 2010, 163 Pages

Language development in childhood starts in family and takes shape according to the surrounding environment in time. A child begins formal education meets with books and a new environment, meets with the best examples of literary works of his language in Turkish lessons. Turkish lesson is not only a lesson that gives fineness of Turkish language. It plays an important role in child's perception of himself and events in his environment and behaving according to these, discovering new places, communicating effectively and as such skills.

Texts in coursebooks and workbooks including text analysis, guide books leading teachers are important instruments in developing child's social skills as critical thinking, problem solving, cognitive skills like empathizing, healthy communicating, realizing his personality and developing himself towards his abilities, gaining aesthetic pleasures.

Rapid progress of technology isolated people and made them selfish, especially caused to form a withdrawn generation with the help of individuals who are in the adolescence period and have biological and psychological problems. In our country where the reading rate is very low, rapid progresses of technology reduced the reading rates even more. It should be attached importance to texts in lessons with the aim of providing personal development, creating the pleasure of reading and dealing with the problems. It is seen that individuals maintain themselves in the way of developing themselves both in cognitive and social way, solving their own problems and being an individual at the peace of himself and the environment and a compatible person by the means of these texts.

In the first part of the research, it is stated that the goal, importance, boundedness, assumptions and the descriptions of the research. Theoretical frameworks are prepared from the second part.

The descriptive field research method is applied in this research. In the research, Ministry of Education publications and Batu publications 8th Turkish coursebook, workbook and the teacher guide book what are confirmed by Talim Terbiye Kurulu are taken as a sample. Attitude scale for children's literature prepared by Karatay (2008) is examined and evaluation scale of cognitive and social skills is developed and data obtained in terms of different variables are analysed with SPSS 11.5 program.

As a result, it is seen that problem solving skill in cognitive field takes place less than critical thinking and cognitive awareness. It is determined that personal development in affective field takes place less than conceding awarenesses, empathy, communicating skills. It is seen in teaching tools that Turkish teachers are more responsible than Turkish lesson teaching tools developing students' cognitive and affective learning fields.

Key word: Cognitive and affective development, coursebooks, course texts, adolescent, bibliotherapy.

TEŞEKKÜR

Hayatta bir şeyleri başarmak için kararlı olmak yetmiyormuş. Mutlaka birilerinin sizi yürekten desteklemesi ve manevi yardımlarını sizden esirgememesi gerekiyormuş.

İlim yolunda ilerlememi sağlayan Prof. Dr. Alemdar YALÇIN'a, bilgisiyle ve sabrıyla bana yol gösteren tez hocam Yrd. Doç. Dr. Halit KARATAY' a; hayatımda rehber olan sevgili arkadaşım araştırma görevlisi Başak UYSAL'a, her zaman yanımda olan sevgili annem ve babama, ilgisini ve sevgisini benden esirgemeyen Selçuk SAPAZ'a, başta Nuh KARACA ve Alper SABUNCUOĞLU olmak üzere değerli öğretmen arkadaşlarıma bana bu hayat dersini verdikleri için çok teşekkür ederim.

Alev BOLAT

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, **“İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Bilişsel ve Duyuşsal Becerileri Açısından Türkçe Dersi Öğretim Araçları”** başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda aitta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. 17./06/2010

İmza
Alev BOLAT

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖZET.....	3
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xv

I.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. İlgili Araştırmalar.....	5
1.3. Araştırmanın Amacı	9
1.4. Araştırmanın Önemi.....	12
1.5. Varsayımlar	18
1.6. Sınırlılıklar	18
1.7. Tanımlar	19

II. BÖLÜM

KURAMSAL TEMELLER

2.1. Bilişsel Gelişim Kuramları	20
2.1.1. Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı	20
2.1.2. Bruner' in Bilişsel Gelişim Kuramı	23
2.1.3. Vgotsky'nin Bilişsel Gelişim Kuramı.....	23
2.1.4. Ericson'a Göre Psiko- Sosyal Gelişim.....	24

2.1.5. Sosyal Gelişim	26
2.2. Bilişsel ve Duyuşsal Alan	28
2.3. 12-15 Yaş Grubu Bireylerinin Genel Özellikleri	28
2.3.1. 12-15 Yaş Grubu Bireylerinde Bilişsel ve Duyuşsal Gelişim.....	30
2.3.2. 12-15 Yaş grubu Bireylerinde Ergenlik Dönemi ve Sorunları.....	32
2.4. Ders Kitapları	33
2.4.1. Ders Kitaplarının Niteliği.....	34
2.4.2. Türkçe Ders Kitapları ve Metinlerin Özellikleri.....	36
2.4.3. 8.Sınıf Türkçe Dersi Kazanımları	42
2.4.4. 12-15 yaş Grubu Bireylerine Yönelik Metinler	45
2.4.4.1. Türlerin Bilişsel ve Duyuşsal Açından Özellikleri	47
2.5. Bibliyoterapi (Okuma ile Sağaltım)	52
2.5.1. Bibliyoterapinin Kullanılması.....	53
2.6. İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Ders Kitapları	55
2.6.1. Batu Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	55
2.6.2. Batu Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı	57
2.6.3. Batu Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı	57
2.6.4. MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabı	58
2.6.5. MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı	60
2.6.6. MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı.....	60
2.7. Bilişsel ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği.....	61
2.7.1 . Bilişsel ve Sosyal Becerilerin Tanımı	63

III. BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	66
3.2. Evren ve Örneklem	66
3.3. Veri Toplama Teknikleri.....	66
3.4. Verilerin Analizi.....	67

IV. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	68
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	70
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	71
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	72
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	73
4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	74
4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	75
4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	76
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	77
4.10 Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	78
4.11. On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	80

V. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ	83
5.2. ÖNERİLER	87
5.2.1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler.....	87
5.2.2. Kitap Hazırlayıcılarına Yönelik Öneriler	87
5.2.3. Yazarlara Yönelik Öneriler	90
5.2.4. MEB'e Yönelik Öneriler	91

5.2.5. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	91
5.3. Örnek Metin İşlenişi.....	91
KAYNAKLAR	97
EKLER	
EK-1	105
EK- 2	137
ÖZGEÇMİş	163

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Piaget'nin Bilişsel Gelişim Dönemleri ve Özellikleri	22
Tablo 2: 8. Sınıf Türkçe Dersi Kazanımları	43
Tablo 3: Türlerin Sınıflara Göre Dağılımı	48
Tablo 4: Batu Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Temaların, Metinlerin ve Türlerin Dağılımı	56
Tablo 5: MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Temaların, Metinlerin ve Türlerin Dağılımı	59
Tablo 6: Bilişsel ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği.....	62
Tablo 7: Bilişsel Öğrenme Alanı Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Düzeyi	69
Tablo 7.1.: Eleştirel Düşünme Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Düzeyi.....	70
Tablo 7.2. : Problem Çözme Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Düzeyi	71
Tablo 7.3. : Bilişsel Farkındalık Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Düzeyi	72
Tablo 8: Duyuşsal Öğrenme Alanı Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Düzeyi	73
Tablo 8.1.: İletişim Kurma Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Düzeyi	74
Tablo 8.2.: Farklılıkları Kabul Etme- Empati Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Düzeyi.....	75
Tablo 8.3.: Kişisel Gelişim Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Düzeyi	76
Tablo 9: Yayınevine Göre İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerin Bilişsel Öğrenme Alanlarını Geliştirmek İçin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklıkları t Testi Sonuçları	77
Tablo 10: Yayınevine Göre İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerin Duyuşsal Öğrenme Alanlarını Geliştirmek İçin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklıkları t Testi Sonuçları	79

Tablo 11: Öğrencilerin Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenme Alanlarını Geliştirmede Ders Araçlarının Türüne İlişkin ANOVA Sonuçları	81
Tablo 12. Bilişsel ve Duyuşsal Becerilerin Türkçe Öğretim Araçlarında Geçen ve Geçmeyen Madde Sayıları	84

KISALTMALAR DİZİNİ

akt. : Aktaran

bk. : Bakınız

C : Cilt

Ed. : Editör

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

s. : Sayfa

S : Sayı

TDK : Türk Dil Kurumu

vb. : ve benzeri

I. BÖLÜM

1. Giriş

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar ele alınmıştır.

1.1. Problem Durumu

“ Okumak bizlere ne kazandıracak? ” sorusu Türkçe dersinde öğrencilerden sıkça duyulan soruların başında gelmektedir. Edebî eser ve veya ürünlerin gerek kültür aktarımı gerek anlama ve anlatma becerilerini geliştirme gerekse de öğrencinin sosyalleşmesini sağlamada önemi çok büyüktür. Karakuş (2005:174)’a göre edebiyat eserleri ve ders kitaplarına alınan metinler çocuğun kişiliğinin oluşmasında yönlendirici bir unsur olarak etki yapar ve onun kişiliğini şekillendirir.

20 ve 21. yüzyıl bilgi çağı olarak kabul görmüştür. Değişen yaşam koşulları insanoğlunun karakterine, zihnine ve hayatına etki etmiştir. Bilgiye sahip olmak önemli olmakla birlikte bilginin “ Nerede? , Niçin? ve Nasıl ?” kullanılacağı daha da büyük önem kazanmıştır. “Geleneksel anlamda belli bilgi stokuna erişmiş insanın yerini, artık bilgi elde etme yöntemlerini bilen insan alacaktır (Özdemir, 2000: 21).”

Eğitim sistemimiz evrensel olan bilgiyi yakalayabilmek için çalışmalara 1994 yılında üniversitelerde başlamıştır. 2004 yılından itibaren yenilenen ilköğretim programlarıyla birlikte bu değişim yapılandırmacı yaklaşımın ışığı altında ilköğretim I. ve II. kademede uygulanmaya başlanmıştır. Amaç sadece “bilen insan” yetiştirmek değil, bildiğini yorumlayan ve öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştirmektir. “ Nasıl öğreneceğiz?” sorusu eğitimin gelecekteki sorusudur. Toffler’ın “Geleceğin cahili, okuyamayan değil; nasıl öğreneceğini bilmeyen kişi olacaktır” sözü, öğrenme yol ve yöntemlerini bilmenin yeni dönemdeki önemini açıkça ortaya koymaktadır (Boydak,

2001). Yeni dönemde eğitimde beceri düzeyinin yükselmesi, bireyin kendini yetiştirmesi, geliştirmesi ve bireysel yeteneklerini sonuna kadar kullanması ön plana çıkacaktır. Bireyin bilgiye odaklı bir yaşamı öğrenme, analitik düşünme, sentez yapabilme, sorunları çözme ve etkili iletişim kurma gibi becerilere sahip olması beklenmektedir(<http://www.egitisim.gen.tr/site/arsiv/57-23/83-egitimde-yeniden-yapilanma-ve-yapilandirmacilik.html> 30.11.2009 tarihinde alınmıştır).

Bireyin beceri düzeyinin yükselmesi, kendini ifade edebilmesi, problem çözebilmesi, eleştirel düşünebilmesi, yeteneklerini fark edebilmesi gibi beceriler birden olabilecek beceriler değildir. Bireylere sunulan kaliteli bir eğitim ve öğretim, bireylerin içinde bulundukları dönem özellikleri, çağının ihtiyaçlarını karşılayacak özellikler dikkate alınarak hazırlanan eğitim ürünleri sayesinde birey istenilen beceri düzeyine ulaşır. Bu amaçla Millî Eğitim Bakanlığı her branş için *yapılandırmacı yaklaşıma* uygun bir öğretim programı hazırlamıştır. Yapılandırmacı yaklaşımın ışığı altında hazırlanan İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2005 yılı itibariyle Türkiye’de ilköğretim birinci ve ikinci kademede uygulamaya başlanmıştır.

Ders kitapları teknolojiadaki bütün değişimlere rağmen ana dili öğretiminde, bireyin kendini geliştirmesinde, okuma alışkanlığı ve estetik zevk kazanmasında ana materyal olarak kullanılmaktadır. Çeçen ve Çiftçi’ ye (2007: 39) göre ders kitapları “hem eğitim hem de öğretim amacıyla kullanılan temel kaynaklar olup öğrencinin yaş ve bilgi seviyesine uygun bilişsel ve duyuşsal becerilerle donatılmış zengin metinlerden oluşan öğretim programlarının esas alındığı ilkeler doğrultusunda hazırlanan, ihtiva ettiği bilgileri öğrenciye aktaran basılı eğitim ve öğretim materyalleridir.” Ders kitapları, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda yer alan Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarının bireylere kazandırılmasında önemli bir araçtır. Özbay tarafından yapılan bir araştırmada (2000), Türkçe öğretmenlerinin derslerini büyük oranda (% 94.4) ders kitabına bağlı kalarak işledikleri belirlenmiştir. Bu sonuç, gelecek kuşakların eğitiminde ders kitaplarının ne derece büyük bir rol oynadığını göstermektedir.

Şüphesiz ders kitabı kullanımının büyük faydaları vardır. Güneş (2002) eğitimde ders kitabı kullanımının öğretmen, öğrenci veli ve toplum açısından birçok yararı olduğunu belirtmiştir. Ders kitaplarının öğrenci açısından yararları:

- a) En önemli bilgi kaynaklarından biri olan ders kitapları öğrencinin yakın çevresinden başlayarak, yaşamı ve dünyayı daha iyi tanınmasına yardımcı olur.
- b) Ders kitapları eleştirel tutumlar geliştirip, kendisinin ve başkalarının görüşlerini değerlendirme ve tartışma fırsatı sunar. (Tepebaşı, 2005).
- c) En kolay ulaşılan okuma aracı olarak öğrencinin dil becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur.
- d) Öğrencinin dil bilinci kazanmasına yardımcı olur.
- e) Öğrencinin edebî (estetik) zevkinin oluşmasına ve okuma alışkanlığı kazanmasına katkı sağlar.
- f) Öğrencinin sözcük dağarcığını geliştirir.
- g) Öğrenciye bilgilerini yinleme, pekiştirme, düzenleme ve yeni bilgiler öğrenme fırsatı sunar.
- h) Öğrencinin bireysel çalışma alışkanlığı oluşturmaya yardım eder.

Çocukta dil gelişimi biyolojik olarak vardır; fakat biyolojik etmenler tek başına yeterli olmamaktadır. Çevresel faktörler de dil gelişiminde oldukça önemlidir. Çocuğun içinde bulunduğu sosyoekonomik durum, coğrafi şartlar dilin şekillenmesinde dış etmenler olarak gösterilebilir. Ana dil tanımı incelendiğinde dilin biyolojik etmenle başlayıp zaman içerisinde çevre etkisiyle şekillendiği görülmektedir. “Ana dili başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunan çevrelerden öğrenilen, insanın bilinçaltına inen ve bireylerin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dildir” (Aksan, 2000: 81).

Ailede başlayan dil gelişimi çocuğun okul çağına gelmesi, yeni bir çevre edinmesi, kitaplarla tanışması ile devam eder. Çocuk, dil gelişimine katkı sağlayacak, türünün en güzel örnekleri olan edebiyat eserleri ile okul sıralarında karşılaşır. Ana dili eğitiminde olduğu kadar bireyin kendini geliştirmesinde de metinlerin yeri çok

önemlidir. Çünkü dil eğitiminin bilinçli bir şekilde yapıldığı, dilin kurallarının öğrenildiği yer okul sıraları, özellikle Türkçe dersleridir. Yeni Türkçe öğretim programıyla Türkçe ders kitaplarındaki metinler önem kazanmakta, her metnin belli bir tema içerisinde verilmesi sayesinde öğrenciler aynı tema içerisinde farklı metinlerle ve konularla karşılaşmakta, önceki edindiği bilgilerle sonrakileri ilişkilendirme olanağı bulunmaktadır. Coşkun'a göre (2005: 421-476) metinlerin belirli temalar içerisinde verilmesi öğrencilerin öğrendikleri yeni şeyleri farklı disiplinlerden edindikleri bilgiler ile ilişkilendirmelerini sağlamaktadır.

Yeni Türkçe öğretim programıyla bireylere kazandırılmak istenen temel beceriler metinlerden hareketle etkinlikler yoluyla verilmek istenmiştir. Yaratıcı, eleştirel düşünme, iletişim kurma, problem çözme, karar verme bunların başında gelmektedir. Ayrıca Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri Türkçe dersinde metinler yoluyla verilmek istenen kazanımlara işaret etmektedir.

Programdaki temel becerileri yerine getirebilmek amacıyla ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları hazırlanmıştır. Öğrencilerin kişilik gelişimleri göz önüne alınarak temalar belirlenmiş ve bu temalara uygun metinler seçilmiştir. Öğrencilere verilmek istenen mesaj, kazandırılmak istenen duyuşsal beceriler daha çok ders kitabına seçilen edebî metinler yoluyla, bilişsel beceriler öğrenci çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler ve öğretmen kılavuz kitaplarındaki dersin işleniş ile verilmek istenmektedir.

2004 yılından itibaren uygulanan İlköğretim 6. ,7. , 8. sınıf Türkçe öğretim programı dâhilinde hazırlanan Türkçe ders kitapları Millî Eğitim Bakanlığı'nın **belirlediği temel becerileri** hangi oranda verebilmektedir? Metinler ve metinlerden hareketle hazırlanan etkinlikler bireyin kendini geliştirmesine, sorunları tanıyıp çözebilmesine, yaratıcı ve eleştirel düşünebilmesine; iletişim, empati kurabilmesine imkan sağlıyor mu?

Bu sorulardan yola çıkılarak Türkçe dersi eğitim ürünlerinin hangi oranda amacına ulaştığı tespit edilmeye çalışılacaktır. Bu çalışmada;

- Öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimi açısından ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarına alınan metinlerin 12-15 yaş dönemi içinde bulunan öğrencilere etkisi incelenecektir.

- Öğrenci çalışma kitabında yer alan etkinliklerin, 12-15 yaş dönemi içinde bulunan öğrencilere bilişsel ve duyuşsal gelişimi açısından etkisi incelenecektir.

- Öğretmen kılavuz kitabında yer alan yönergelerin öğrencilere bilişsel ve duyuşsal gelişimi açısından etkisi incelenecektir.

1.2. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde metinlerin, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve ahlaki değerleri üzerine daha önceden yapılmış olup bu araştırmaya doğrudan veya dolaylı olarak ışık tutabileceği düşünülen araştırmalara yer verilmiştir.

Küçük (1993), ortaokul birinci sınıflar için yazılan Türkçe ders kitapları üzerine yaptığı incelemesinde, ders kitaplarına seçilmiş olan metinlerin seçiminde bazı problemler olduğunu tespit etmiştir. Bu problemler, metinlerin günlük hayatla bağlantısının kopuk olduğu yönündedir. Metinlerden öğrenilenler, günlük hayata taşınamamakta olduğu, metinlerin millî kültürü kavratmak yerine öğrencileri bazı kavram ve değerlerden soğutucu nitelikte olduğu saptanmıştır.

Çakır (1997), 4 ve 5. sınıf Türkçe ders kitaplarının eğitim ve öğretime uygunluğu bakımından, öğrenci ve öğretmen görüşlerini destek alarak incelediği bu çalışmada, ders kitapları, konuları bakımından değerlendirildiğinde, metinlerin dengeli olarak seçilmediği ve dağıtılmadığı; konuların hayat tecrübelerini artırıcı nitelikte olmadığı; ilgi ve gereksinimlere göre düzenlenmediği, öğrencileri düşünmeye sevk edici, yaratıcı kılıcı özelliklere sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Aydoğan (2001), Türkçe ders kitaplarının niteliğinin belirlenmesi amacıyla yapmış olduğu ankete dayalı araştırmasında, Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin,

öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırma açısından yetersiz olduğunu bunun sebebinin ise metinlerin güncel hayattan kopuk, modern olmayan, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamayan türden olmasına bağlamıştır. Ayrıca metinlerin dağılımında tema ve türlerin belli bir denge içinde olmadığını, yazarların kendi amaçlarına göre ahlâki iletileri benimsetmeye çalıştıklarını, iyilik, güzellik, doğruluk gibi belli iletilerde yoğunlaştıklarını tespit etmiştir.

Güler (2001), “İlköğretim II. Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Türkçe Öğretimi Bakımından Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında, Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin, Türk dilinin incelik ve güzelliklerinin sezdirilmesi olarak tanımlanan asıl işlevini gerçekleştirmede yeterli olmadığını, amaca ulaşmada bazı sıkıntıların yaşandığını tespit etmiştir.

Küçükavsar (2002), 7. sınıf Türkçe ders kitapları üzerine yaptığı incelemesinde Türkçe ders kitaplarının dil ve anlatım yönüyle metinlerin konuları bakımından öğrencilerin ilgisini çekici özellikte olmadığı ve çocukların gelişim özelliklerinin ve dünyasının dikkate alınmadan metin seçiminin yapıldığı sonucunu ortaya koymuştur.

Karatay (2004), “ İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Ortak Kelime Kazandırma Yönünden Değerlendirilmesi” çalışmasında Türkçe ders kitaplarının “kelime çalışmaları veya sözlük çalışmaları” diye bilinen kısmında ortak kelime edindirme hedefinin ve birliğinin olup olmadığına bakmıştır. Araştırma sonucunda ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe dersi kitabı yazarlarının ve yayınevlerinin bu sınıflarda okuyan öğrencilere nicelik ve nitelik açısından herhangi bir kelime kazandırmadığı belirlenmiştir.

Küçük’ ün (2005) yılında hazırlamış olduğu “ 6. , 7., ve 8. Sınıflarda Okutulan Türkçe Kitaplarındaki Düz Yazı Metinlerinin Çocuğa Görelik İlkesine ve Metinlerin İçerdiği Eğitsel İletilere Göre İncelenmesi” adlı çalışmasında ders kitaplarındaki düz yazı metinlerinin, çocukların edebiyata ve edebî eserleri okumaya ilgi duyma, farklı yaşantıları tanıma, eleştirel düşünebilme, hayal gücünü devindirebilme işlevlerini tam olarak gerçekleştiremediği ortaya çıkmıştır.

Şanlı' nın 2006 yılında hazırlamış olduğu “İlköğretim 6. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Bilişsel Beceri ve Duyuşsal Özellikleri Kazandırma Açısından İncelenmesi” konulu çalışmasında öğrencilerin metinden hareketle analiz, sentez yapamadıkları ve genel olarak metinleri değerlendirmede yetersiz oldukları tespit edilmiştir. Duyuşsal alanda ise öğrenciler metinlerden hareketle doğru ve tutarlı çıkarımlar bulma yönünde başarılı sayılmışlardır.

Şen'in (2008) “Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi” adlı araştırmasında 6. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinler “Değerler İnceleme Formu” ile incelenmiştir. Ders kitaplarında yer alan metinlerin belirlenen değerleri iletilmede yetersiz olduğu; sevgi, duyarlılık ve vatanseverlik değerlerinin çokça işlendiği, misafirperverlik, aile birliğine önem verme ve barış değerlerinin en az iletilen değerler olduğu tespit edilmiştir.

Coşkun ve Taş (2008) ın “ Ders Kitaplarına Metin Seçimi Açısından Türkçe Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi” adlı çalışmada Türkçe ders kitaplarına seçilen metinlerde tür, tema, içerik, uzunluk, kaynak ve yazar tercihi bakımından değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda geçmişten günümüze yaklaştıkça Türkçe öğretim programlarında kitaplara alınacak metinlerin seçimi ile ilgili daha çok sayıda değişkene ve daha belirleyici ifadelere yer verildiği ortaya çıkmıştır.

İşcan, Efendioğlu ve Ada tarafından hazırlanan “Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Edebî Metinlerin Öğrencilere Estetik Zevk Kazandırmadaki Rolü” adlı makalede 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin çocuk zevkine göre yetersiz kaldığı tespit edilmiştir.

Solak ve Yaylı (2009) tarafından hazırlanan “ İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarının Türler Açısından İncelenmesi” adlı makalede ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan edebî türler incelenmiştir. 2008- 2009 eğitim öğretim yılında okutulan dört farklı yayınevinden çıkan altı ders kitabındaki

bütün metinler incelenmiş ve metin türlerinin sıklığı belirlenmiştir. Sonuç olarak Türkçe ders kitaplarının hazırlanmasında gerekli özenin gösterilmediği, türlerin dengeli dağıtılmadığı, önemli türlere kitaplarda yer verilmediği, öğrenci seviyesinin göz ardı edildiği, gerçek hayatın kitaplara aktarılmadığı tespit edilmiştir.

İşeri, tarafından yapılan “ Altıncı Sınıf Türkçe Ders Kitabının İlköğretim Türkçe Programının Amaçlarına Uygunluğunun Değerlendirilmesi” adlı araştırmada altıncı sınıf Türkçe ders kitabının İlköğretim Kurumları Türkçe Programı amaçlarına ulaşılması açısından öğretmen ve öğrenciler tarafından nasıl anlaşıldığı ve yorumlandığı saptanmış, ders kitabının Türkçe programında belirtilen amaçların ve kazanımların gerçekleşmesinde araç olma işlevini yerine getirip getiremediği öğretmen ve öğrenci görüşleriyle ortaya konmuştur. Öğretmenler altıncı sınıf Türkçe ders kitabın programın amaç ve davranışlarına araç olma işlevini düşük düzeyde yansıttığı yönünde görüş bildirirken öğrenciler orta düzeyde yansıttığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Böylece eğitim öğretim ortamlarına sunulan ders kitabının öğretime kaynak, kılavuz ve araç olma gibi işlevlerini yerine getirmediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Çeçen ve Çiftçi tarafından hazırlanan “ İlköğretim 6. sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür Ve Tema Açısından İncelenmesi” adlı makalede İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler tür ve tema bakımından incelenmiştir. 2005 Öğretim Programına göre okuma metinlerinin taşınması gereken özellikleri belirtilmiş, metin türlerinin önemine, temaların programdaki yerine değinilmiştir. 2006- 2007 eğitim öğretim yılında okutulan üç ders kitabındaki metinler incelenmiş, kullanılan tür ve temaların sıklığı belirtilmiştir. Ders kitaplarında yer alan metinlerin türleri ve türlerin kitaba göre kullanım sıklığının yayınevlerine göre farklı olduğu, mutlaka yer verilmesi gereken türlerin kitaplarda yer aldığı tespit edilmiştir.

Kolaç, “İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Tür Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında 2007 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafında hazırlanarak okullara dağıtılan ilköğretim Türkçe ders kitaplarındaki (1-5; 6-8) yer alan metinlerin niteliğine ve türlere göre dağılımına bakmıştır. Dağılımda türlerin sınıflara uygun dağıtılmadığı tespit edilmiştir.

Metinlerin iyileştirici özelliği “Bibliyoterapi” ülkemizde yani keşfedilmiş bir araştırma konusudur. Öner (2007) ve Yeşilyaprak (2006) psikolojik danışma ve rehberlik programlarında çocuk edebiyatından yararlanma konusunda çalışmışlardır. “Okuma ile sağaltım” adında incelenen “bibliyoterapi” metinlerin ya da kitapların iyileştirici etkisi üzerinde durmaktadır.

Yılmaz (2002) “Bibliyoterapinin Aileleriyle Çatışma İçinde Olan Gençlerin Çatışma Düzeylerine Etkisi” adlı çalışmasında okunan metinlerin aileleriyle çatışma içinde olan gençlere fayda sağladığını tespit etmiştir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Gelişen toplumlarda geleceğe yönelik yapılan en büyük yatırım eğitimidir. Eğitimin sağlam temeller üzerine oturtulması, çağa uygun bir öğretim programının hazırlanması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyaç, Türk eğitim sisteminin de gözden geçirilip yenilenmeye ihtiyacı olduğunu göstermiştir. Nitekim ülkemizde 2004 yılından itibaren bu değişim yaşanmaya başlanmıştır. Türkçe dersi öğretim programı ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

- 1.Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri,
- 2.Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,
- 3.Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
- 4.Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,
- 5.Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,

- 6.Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
- 7.Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık hâline getirmeleri,
- 8.Bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanmaları, bu araçlardan gelen mesajlara karşı eleştirel bakış açısı kazanmaları ve seçici olmaları,
- 9.Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları,
- 10.Hoşgörölü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri,
- 11.Millî, manevî ve ahlâkî değgerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır.

Bu genel amaç ve ilkeleri kazandırmak amacıyla ders kitapları, etkinlik kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları hazırlanmıştır. Türkçe ders kitaplarına alınan metinler, öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler ve öğretmen kılavuz kitaplarındaki dersi işlemeye yönelik yönlendirmeler 12- 15 yaş grubundaki 8. sınıf öğrencilerinin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini sağlamak için etkinlik çalışmalarında ve metinlerde bu becerilere yeteri kadar yer verilmiş midir?

Problem Cümlesi

İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Bilişsel ve Duyuşsal Becerileri Açısından Türkçe Dersi Öğretim Araçları Yeterli midir?

Alt Problemler

1. Bilişsel öğrenme alanı özelliklerinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
2. Eleştirel Düşünme becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
3. Problem Çözme becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
4. Bilişsel Farkındalık becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
5. Duyuşsal öğrenme alanı özelliklerinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
6. İletişim Kurma becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
7. Farklılıkları Kabullenme- Empati becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
8. Kişisel Gelişim becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
9. Yayınevine göre ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin bilişsel öğrenme alanlarını geliştirmek için Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
10. Yayınevine göre ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmek için Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?
11. 8. sınıf öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmede ders araçlarının (ders kitabı, çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı) türüne göre işlenme sıklıkları nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Okuma, bireyin harflere ruh kazandırıp kelimeleri hayata dâhil etmesidir. Okuma üzerine birçok tanım yapılmıştır. Okuma gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerinden ve zihin anlama çabasından oluşan karmaşık bir etkinliktir. Bir yazının harflerini, sözcüklerini tanıma ve anlamlarını kavramaktır(Tazebay, 1993: 3). Okuma, basılı sözcükleri kavrama ve yorumlamaya dayanan zihinsel bir etkinliktir (Özdemir, 1990: 13; Akt.: Özbay, 2007). Okuma bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma tekniğidir (Demirel, 1999: 59; Akt.: Özbay, 2007). Bütün bu tanımlara bakıldığında okumanın bir fiziksel ve zihinsel faaliyet olduğu ve okunan materyalin anlamlandırılması gerektiği görülmektedir.

Okuma becerisi, öğrenme alanlarından anlama becerisi içerisinde yer almaktadır. Her yerde her şekilde ve her türde okuma gerçekleşmektedir. Okuma adeta nefes almak kadar doğal bir hareket haline gelmiştir. İlköğretim birinci kademedeki okula yeni başlayanlar seslerin anlamlandırılmasıyla okumanın temelini oluştururlar. Seslerden hecelere hecelerden de kelimelere doğru bir okuma serüveni başlar. Zamanla bu serüven okuma ilgisine dönerek bireyin okumaya ve kitaba ilgi duymasını sağlayan ihtiyaçlarını belirler. Dökmen (1994) bu ihtiyaçları şu şekilde sıralamıştır:

1. Eğlenmek: Kişiler bazen eğlenmek, hoşça vakit geçirmek için kitap okur.
2. Ruhsal yönden gelişmek, kendini gerçekleştirmek; Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde, fizyolojik ve sosyal ihtiyaçlardan sonra insanların nihaî ihtiyaçlarının “ kendini gerçekleştirme (self-actualization)” ihtiyacı olduğu belirtilir. İnsanlar, kendilerini gerçekleştirmek, bu dünyada daha iyi var olabilmek amacıyla kitap okuyabilirler. Bunu yanı sıra yetişkinler, özellikle çocuklar ve gençler, içinde bulundukları psikolojik gelişim düzeyine uygun ve sahip oldukları psikolojik ihtiyaçlara cevap verir nitelikte kitaplar okumak isteyebilirler. Bu tür kitaplar, kişileri rahatlatıcı, onların psikolojik uyumlarını artırıcı işleve sahiptir.

3.Tutumları güçlendirmek: İnsanlar sahip oldukları birtakım tutumları güçlendirmek ve sürdürmek için, zaman zaman çevreden bu tutumu destekleyici yönde bilgi toplamak isterler; bilgi toplamada ise kitaplar önemli bir kaynak olabilir.

4.Yeni bilgiler edinmek: Tüm organizmalarda, özellikle insanlarda bulunan güdülerden birisi de merak ve uyarılma güdüsüdür; insanlar yeni şeyler öğrenmek, yeni uyarıcılarla karşılaşmak isterler; onları kitap okumaya yönelten sebeplerden biri de budur.

5.Eski bilgilerini örgütlemek: İnsan zihninin işleyişinde dengeye ve tutarlılığa yönelme eğilimi vardır. İnsanlar, eski bilgilerini zihinlerinde organize etmek, öğrenmekte oldukları şeyleri ise eskiden bildikleriyle bağdaştırmak isterler. Bu durumda, kişilerin eski bilgilerini örgütlemek ve o bilgilerle tutarlı yeni bilgiler edinmek için çaba harcamaları, bu arada birtakım kitap okumaları doğaldır. Kitabın diğer bir yararı da kişileri bilişsel çelişkiden kurtarabilmesidir.

6.Psikolojik savunma mekanizması kullanmak: Kaygıdan kurtulmak için ego, birtakım psikolojik savunma mekanizmaları kullanır. Bu savunma mekanizmaları kapsamında insanlar kitap okuma gibi çeşitli etkinliklere yönelebilirler. İnsan içinde bulunduğu sıkıntılı durumdan kaçmak, hayale dalmak için kitap okuyabilir. Ya da doğrudan gideremediği bilinçdışı çatışmalarını kitap okuma yoluyla giderebilir.

Bütün bu ihtiyaçlara rağmen ülkemizde yapılan araştırmalar sonucu okuma oranının çok düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni ise insanların kitap okumayı bir ihtiyaç olarak algılamadığıdır. Diğer bir taraftan maddi açıdan insanların yeterli olmamasıdır. Coşkun'a (2003:126) göre "alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrenciler, ders kitapları dışında okuyacak kitap bulmakta zorlanmaktadırlar." Batı dünyasında kitap okuma; ihtiyaç sıralamasına göre 18. sırada yer alırken; ülkemizde 222. sırada yer almaktadır(Ünal, 1999: 39). Çocuk Vakfınca yapılan "Türkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi" araştırmasında, temel ihtiyaç maddeleri sıralamasında Türkiye'de kitabın 235. sırada yer aldığı, kitap için yılda kişi başı 45 sent harcadığı ve genel olarak düzenli kitap okuma alışkanlığı oranının binde 1 olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına

göre, Uluslararası Okuma Becerilerinde Gelişim Projesi (PIRLS) çerçevesinde 35 ülke arasında Türkiye'nin 28. sırada olduğu, ihtiyaç maddeleri sıralamasında Türkiye'de kitabın 235. sırada yer aldığı, uluslararası ortalamada öğrencilerin evlerinde 25'ten fazla kitap bulunurken, Türkiye'de çocukların sadece yüzde 19'unun evinde 25'ten fazla kitaba sahip olduğu belirtilmiştir. (27.12.2009 tarihinde <http://www.cocukvakfi.org.tr/soru2.htm> erişilmiştir.).

Yapılan araştırmadaki bu sonuçlar Türkiye’de okuma oranının düşük olmasını buna bağlı olarak anlama ve anlatma becerisinde birtakım sorunlar olduğunu gözler önüne sermiştir. Günlük hayatın her anında okuma eylemi gerçekleşir. Bir avcı avının izlerini, bir çiftçi tarlasındaki ürünün durumunu, bir insan karşısındakinin yüzünü, düşüncelerini okuyarak tahmin eder. Bir bilgisayar kullanıcısı, ekrandaki göstergeleri okur, bir müzik dinleyicisi sesleri, tonları, notaları bir anlamda okuyarak anlamaya çalışır. Okuma, anlamanın ve yorumlamanın bir parçası olduğu için günlük hayatın yanı sıra öğretimde de kullanılan önemli bir araçtır. Okuma becerisi gelişmemiş bir öğrencinin derslerde başarılı olamayacağı açıktır. Fidan ve Baykul (1994)’un araştırmasında öğrencilerin okuduğunu anlama testindeki başarıyla diğer derslerdeki başarıları arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur(Özbay, 2007: 3). Çünkü okuma, anlamanın, yorumlamanın ve sonuca ulaşmanın anahtarıdır.

Okuma eğitimi çocukların kendisinden başlayarak dışa doğru, sosyal problemleri anlayacak, yorumlayacak düzeyde yapılmalıdır. Böylece okuma eğitiminin hayatla bütünleşmesi sağlandığı gibi, çocuğun öğrendiklerinin kendisi için çok gerekli olduğu düşüncesini de benimsemesi sağlanacaktır (Yalçın, 2002: 61). Okumanın, kişinin kendini geliştirmesinde, iletişim kurmasında, rahatlamasını sağlamasında, anlama ve anlatma gibi zihinsel aktivitelerini yerine getirmesinde büyük bir öneme sahip olduğu yapılan araştırmalar sonucunda kabul görmüştür. Bu sonuca rağmen Türkiye’deki okuma oranının düşük olması yadsınamayacak bir konudur. Kitap okuma oranı bu kadar düşük bir toplumda kitap okumayı sevdirmek, onu bir ihtiyaç haline getirmek hiç şüphesiz eğitimcilerin görevidir. Edebî metinlerin Türkçe derslerinde karşılaşıldığı düşünülürse bu derste seçilen metinlerin kişiye okuma zevki aşılmasında ne derece büyük bir öneme sahip olduğu görülmektedir.

Türkçe öğretim programında okuma becerisiyle öğrencilerin günlük hayatlarında karşılaştıkları metinleri, doğru akıcı bir biçimde ve uygun yöntemleri kullanarak okuyabilmeleri, okuduklarını değerlendirip eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayabilmeleri ve okumayı bir alışkanlık hâline getirebilmeleri amaçlanmış ve zengin bir kazanım listesi verilmiştir(Özbay, 2007: 4). Verilen bu kazanım listesi içerisinde metinlerin okunup yorumlanabilmesi ve bireyin eleştirel bir bakış açısıyla olaylara yaklaşabilmesi, çözüm üretebilmesi ve empati kurabilmesi yer almaktadır. Bu kazanımlar “*okuduğu metni anlama ve çözümleme*” başlığı altında yer almaktadır:

- Metnin konusunu belirler.
- Metnin ana fikrini/ ana duygusunu belirler.
- Metinde yardımcı fikirleri / duyguları belirler.
- Metindeki sebep- sonuç ilişkilerini fark eder.
- Metindeki amaç- sonuç ilişkilerini fark eder.
- Metne ilişkin sorulara cevap verir.
- Metne ilişkin sorular oluşturur.
- Kendisini şahıs ve varlık kadrosunun yerine koyarak olayları, duygu, düşünce ve hayalleri yorumlar.
- Metinde ortaya konan sorunlara farklı çözümler üretir.
- Metindeki ipuçlarından hareketle metne yönelik tahminlerde bulunur.

Dört temel dil becerisine yönelik belirlenen kazanımlar sayesinde öğrencilerin bir üst düzeye, beceriye ulaşması hedeflenmiştir. Türkçe Öğretim Programıyla ulaşılması beklenen temel beceriler :

- Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
- Eleştirel düşünme
- Yaratıcı düşünme
- İletişim kurma
- Problem çözme
- Araştırma
- Karar verme
- Bilgi teknolojilerini kullanma

- Girişimcilik
- Kişisel ve sosyal değerlere önem verme
- Estetik zevk kazanma
- Millî, manevî ve evrensel değerlere duyarlı olma.

Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme, kişisel ve sosyal değerlere önem verme gibi beceriler metinlerin okunup üzerinde çalışılması ile gerçekleştirilebilecek becerilerdir.

Okunan kitaplar ya da edebî metinler bireyin merak duygusunu giderebildiği gibi bireyi iyileştirici özelliğe de sahiptir. Günümüzde “Bibliyoterapi” ya da “Okuma ile Sağaltım” adı altında yapılan çalışmalar, edebiyat eserlerinin bireyin okuma yöntemi ile sorunlarını tanıyıp çözebilmesine katkı sağladığını göstermiştir. Uçar, yapmış olduğu yüksek lisans tezinde edebiyat eserlerinin ruhsal sorunların çözümünde ve rehberlik hizmetlerinde kullanılmasını incelemiş ve olumlu bir sonuca ulaşmıştır (Uçar, 1996). Yılmaz ise bibliyoterapinin aileleriyle çatışma içinde olan gençlerin çatışma düzeylerine etkisini incelemiş ve olumlu bir sonuca ulaşmıştır. Bu araştırmalar sonucunda metinlerin bireylerin sorunları tanıyıp çözebilmelerine olanak sağladığı görülmüştür.

Bireyin bilgiyi edinebilmesi, sorunu tanıyıp çözebilmesi ve bunu içselleştirip sonuca ulaşabilmesi Türkçe dersinde işlenen edebî metinler aracılığıyla olmalıdır. Ancak metinler seçilirken bireyin içinde bulunduğu gelişim dönemi dikkate alınmalıdır. Çünkü ilgi alanları bireyin okumaya olan tutumunu belirler. Bu da bireyin okuma alışkanlığı kazanmasını ve zamanla okuma yöntemi ile sorunları tanıyıp çözebilmesine olanak sağlar. 12-15 yaş grubundaki çocukların % 35'i genellikle savaş ve serüven kitaplarını tercih etmektedirler. Bunu % 23'lük bir oran ile eğitici ve edebî çocuk romanları, % 17'lik oran ile hikâye kitapları, % 9'luk oran ile bilgi ve kültür yayınları , % 6'lık oranı ile masal kitapları ve % 5'lik oranı ile resimli aşk romanları takip etmektedir(Karakuş, 2005: 170). David L. Russel, “Literature for Children A Short Introduction” adlı eserinde farklı yaş gruplarındaki çocukların farklı anlama ve algılama

özelliklerini ve buna bağlı olarak ilgi duyacakları eserlerin özelliklerini şöyle sınıflamıştır:

0-2 yaş grubundaki çocuklar	Somut unsurlar ve nesneleri algılayabilirler.
2-7 yaş grubundaki çocuklar	Subjektif mantık ön plandadır.
7-11 yaş grubundaki çocuklar	Olgunlaşmamış bir mantık ve problem çözme dönemini yaşarlar.
11- 15 yaş grubundaki çocuklar	Gerçek konu ve olaylara merak duyarlar. Bu sebeple bu yaş grubu için yazılan eserler genellikle sosyal konular ve gerçek hikâyelerden oluşur.

(Russell, 1994, akt. : Fedai, 2006).

Ergenlik çağı, kişiliğin sosyal nitelik kazandığı bir arayış dönemidir. Bu arayış içinde ergen, kim olduğunu, neye değer vereceğini, kime bağlanıp inanacağını ve amacını bulmaya çalışır (Korkmazlar, 1990: 73). Yaş dönemlerine göre yazılmış metinler ergenlik çağına giren bireylerin millî kültür oluşturmalarına, hayata karşı tecrübe kazanmalarına, araştırma- inceleme alışkanlığı kazanmalarına, ahlâk değerlerini oluşturmalarına yardım edecektir. Görülüyor ki metinlerin çocuğun kişiliğinin oluşmasında, eleştireci ve yaratıcı düşünme becerisi kazanmasında en önemlisi problem çözebilme yeteneğini kazanmasında büyük bir önemi vardır.

Yenilenen ders programları ile birlikte bilgiyi yapılandıran, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenen, bunları bir alışkanlık hâline getiren; sorgulayıcı, analiz sentez yapma gücüne sahip, yorumlayıcı, değerlendirme becerileri gelişmiş ve sorunlara çözümler üreten bireyler yetiştirmek esas amaç olmuştur(MEB, 2005: 4).

Bu amaçla 2004 yılında ilköğretim Türkçe öğretim programı uygulamaya geçilmiştir. Bu programla birlikte öğretmen rehber, öğrenci ise yolunu bulan izci

konumundadır. Bu araştırmanın önemi aşağıdaki sorulara cevap bulunduğunda ortaya çıkacaktır.

- Türkçe derslerinin vazgeçilmez ve en önemli unsuru olan edebî metinler öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimini hangi oranda sağlıyor?
- Türkçe dersinde öğretmenlerin sıkça kullandığı kılavuz kitaplar öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal yönden gelişimlerini hangi oranda sağlıyor?
- Metinlerin işlenişinde çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal yönden gelişimlerini hangi oranda sağlıyor?

1.5. Varsayımlar

1. Bütün Türkçe ders kitaplarına alınan metinler öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini dikkate alarak seçilmiştir.
2. Çalışma kitapları öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini dikkate alarak seçilmiştir.
3. Öğretmen kılavuz kitapları öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini dikkate alarak seçilmiştir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırmada;

1- Batu Yayınları 8. Sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı ile MEB Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı ele alınarak her biri “ Bilişsel ve Duyuşsal Becerileri Değerlendirme Formu” ile incelenmiştir.

2-Batu Yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabının ve MEB Yayınları 8.sınıf Türkçe ders kitabının seçilmesinde herhangi bir nedeni yoktur, kitaplar rastgele seçilmiştir.

1.7. Tanımlar

Ders Kitabı: Bir dersin öğretimiyle ilişkili olarak hazırlanan ya da seçilen herhangi bir kitap. 2. Belirli ölçülere göre incelendikten sonra belli bir okul, sınıf ve ders için öğretmen ve öğrencilere temel kaynak olarak salık verilen kitap(TDK, 1998).

Bibliyoterapi: Bireylere sorunları çözmede ya da kendilerini daha iyi tanıyıp anlamalarında edebiyat eserlerinden yararlanmadır (Öner,1987: 1-2).

Bilişsel Alan: Bilişsel alan, zihinsel öğrenmelerin çoğunlukta olduğu ve zihinsel yetilerin geliştirildiği alandır. Bu alanın alt basamakları bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirmedir (Demirel, 1987: 107).

Duyuşsal Alan: Sevgi, korku, nefret, ilgi, tutum ve güdülenmişlik gibi duygusal yönlerin baskın olduğu alandır(Demirel, 1987: 107).

Ergenlik: İnsanda, bireyin yetişkine özgü ayrıcalıklarının kendisine verilmediğini hissettiği zaman başlayan ve yetişkinin tüm gücü ve toplumsal konumu toplum tarafından bireye verildiği zaman sona eren gelişim dönemidir (Sieg, 1971: 338; akt. : Onur, 1998).

II. BÖLÜM

2. Kuramsal Temeller

Bu bölümde bilişsel ve duyuşsal gelişim kuramları, 12- 15 yaş grubu bireylerinin genel özellikleri, ders kitaplarının niteliği, bibliyoterapi ve incelenen Türkçe öğretim araçları hakkında bilgi verilmiştir.

2.1. Bilişsel Gelişim Kuramları

Biliş, bilme kökünden gelir. Biliş, “ İnsanın duyum yoluyla gelen uyarıcıları algılamasını, kavramlaştırmasını, bunlarla düşünmesini, sorunları çözmesini sağlayan beyinsel güç” olarak tanımlanabilir(Başaran, 2005: 131).

Bireyin çevresindeki dünyayı anlamasını ve öğrenmesini sağlayan, aktif zihinsel faaliyetlerdeki gelişime *bilişsel gelişim* adı verilmektedir(Senemoğlu, 2007: 32). Biliş, dünyaya gözümü açtığımız anda ilk nefes alışverişimizle başlayıp dünyaya gözlerimizi kapayana kadar geçen dönemde kişinin kendini, çevresinde olup bitenleri algılama, öğrenme ve yorumlama sürecidir. Bu karmaşık süreç birçok bilim adamı tarafından merak edilmiş ve anlamlandırılmak istenmiştir. Piaget, Bruner ve Vygotsky bu alanda önemli sonuçlara ulaşmışlardır.

2.1.1 Piaget’in bilişsel gelişim kuramı

Piaget, bilişsel gelişimi, dünyayı öğrenme yolunda bir denge, dengesizlik, yeni bir denge süreci olarak görmektedir.

Piaget’e göre çocuk bilgiyi edinmede aktif bir role sahiptir. Yetişkinlerin ve çocukların bilişsel gelişimlerinde biyolojik farklılıklar bulunmaktadır.

Piaget'e göre gelişim, kalıtım ve çevrenin etkileşiminin bir sonucudur. Piaget, bilişsel gelişimi etkileyen ilkeleri şöyle belirlemektedir:

1Olgunlaşma

2Yaşantı

3Uyum

4Örgütlenme

5Dengeleme

İnsan yavrusu çok sayıda refleksle dünyaya gelmiştir. Bebeğin çevresine uyum sağlaması bu reflekslerle sağlanır. Bebeğin vücut organlarının kendilerinden beklenen fonksiyonu yerine getirebilecek düzeye erişmesiyle, *olgunlaşması* ile birlikte çevresiyle etkileşim sonucu *yaşantı* kazanır. Bilişsel gelişim, olgunlaşma ve yaşantı kazanma arasındaki sürekli etkileşimin ürünüdür.

Uyum, alt düzeydeki bir dengeden, üst düzeydeki bir dengeye ilerlemedir. Karşılaşılan yeni bir nesne, durum ve varlığa karşı uyum sağlamaktır.

Örgütlenme, Organizmanın duruma uyum sağlaması ve bu uyumu koordinasyon içinde gerçekleştirmesidir.

Dengeleme, Çocuğun karşılaştığı, olay, obje, durum ve varlıklarla bozulan dengesi yeni yaşantılar kazanarak yeni bir dengeye ulaşır. Bu dengeleme işlemi sürekli dir aksi takdirde öğrenme gerçekleşemez(Senemoğlu, 2007: 33-34).

Piaget, bilişsel gelişim dönemlerini dört temel evreye ayırmıştır. Çocuğun her bir evrede kazanması gereken özellikler çocuğun gelişimini tamamladığını göstermektedir. Piaget tüm çocukların gelişim aşamalarını sırasıyla geçirdiğine inanır; fakat bu gelişim dönemlerine girme ve tamamlama yaşı birbirinden farklı olabilir.

Tablo 1. Piaget'nin Bilişsel Gelişim Dönemleri ve Özellikleri

Evreler	Tahmini Yaşlar	Erişilen Temel Özellikler
Duyusal Motor	0-2 Yaş	- Kendisini dış dünyadan ayırt etme - Refleksif davranışlardan amaçlı davranışlara geçme - Nesnenin sürekliliğini kazanma
İşlem Öncesi Dönem	2- 7 Yaş	- Çevresindeki olay ve nesneleri çeşitli sembollerle ifade etme - Tek yönlü sınıflamalar yapma - Başlangıçtaki ben merkezlikte giderek azalma
Somut İşlemler Dönemi	7- 11 Yaş	- Mantıksal düşünme yeteneğinde gelişme - Korunum kazanma - Üst düzeyde sınıflama yapma - Ben merkezlikten uzaklaşma - Somut yollarla problem çözme
Soyut İşlemler Dönemi	11 Yaş+	- Soyut düşünme - Bilimsel yöntemle problem çözme - Değer ve inanç sistemini yapılandırma - Fikir dünyasıyla aktif olarak ilgilenme ve düşüncesini etkinliklerine yansıtma.

2.1.2 Bruner'in bilişsel gelişim kuramı

Bilişsel gelişimi inceleyen bir diğer bilim adamı ise Bruner'dir. Bruner, bilişsel gelişimi eylemsel dönem, imgesel dönem ve sembolik dönem olmak üzere üç aşamada görmektedir.

1. Eylemsel Dönem (0-3 Yaş)

Çocuk bu dönemde çevreyi eylemlerle anlar. Onlar için nesneler, bazı eylemler yaptıkları şeylerdir.

2. İmgesel Dönem (3- 6 Yaş)

Bu dönemde görsel bellek gelişmiştir. Çocuklar olayları, nesneleri, durumları nasıl algıarlarsa zihinlerinde o şekilde canlandırırlar.

3. Sembolik Dönem (6 - 18 Yaş)

Bu dönemde çocuk semboller yoluyla, az sembolle çok şey ifade edebildiği gibi; eylemlerle ve imgelerle açıklanamayan olay, nesne ve durumlar daha kolay ve etkili olarak ifade edilebilir. Bireyin sembolik döneme ulaşması, zengin yaşantılar kazanmasını sağlar.

2.1.3. Vygotsky'nin bilişsel gelişim kuramı

Vygotsky, çocuğun sosyal çevresinin bilişsel gelişiminde önemli bir rolü olduğunu düşünür. Çocuğun içinde yaşadığı çevre, kültür ona sağlanan uyarıcıların türünü ve niteliğini belirler.

Vygotsky, çocuğun bilişsel gelişimini etkilemede yetişkin rolünün çok önemli olduğunu vurgular. Yetişkin, çocuğun bilgiyi içselleştirebilmesi için çocuğu bağımsız olarak kendi kendine sağlayabileceği gelişim düzeyini ve kendisinin rehberliğinde çalıştığında potansiyel gelişim düzeyini belirlemelidir. Bu Vygotsky'nin gelişim ve

eğitime getirdiği *gelişmeye açık alandır*. Dolayısıyla çocuğun kendisiyle ve diğer çocuklarla ve yetişkinlerle etkileşimini sağlayan öğretim çocuğun bilişsel gelişiminde önemlidir(Vygotsks, 1986; akt.: Senemoğlu, 2007: 56-57) .

Vygotsky, bireyin bilgiyi, dil ve deneyimleri yoluyla çevresiyle etkileşimi sonucunda öğrendiğini savunur. Vygotsky'nin *yapılandırmacı öğrenme kuramına* yaptığı en büyük katkı, dil öğrenme sürecinde sosyal çevrenin rolü ve önemine ilişkin görüşleridir. Bu kurama göre bilgi, bireyin dışında ve aktarılabilecek gerçekler bütünü değil, kişinin kendisi tarafından oluşturularak, içselleştirilerek edinilir. Etkili bir öğrenme ortamı sağlamak için gerçekçi öğretim araçları, etkinlikleri ve alıştırmalarının kullanılması gereklidir(Karatay,2008: 529-535).

2.1.4. Ericson'a göre psiko- sosyal gelişim

Ergen gelişiminin sosyal alandaki süreçleri aile, benlik, kişilik oluşumu, cinsel rollerin kazanılması, ahlak değerleri, yargıları, kültür, okul ortamı ve arkadaşlık ilişkileri gibi konuları kapsar. Kısaca ergenin yaşam içindeki tüm deneyimleri, onun sosyal gelişimini etkileyen ve belirleyen unsurlardır(Karaköse, 2008: 75).

Ericson, gelişimde kritik dönemler olduğuna inanmaktadır. .Erikson'a göre, insanın yaşamında belli başlı sekiz kritik dönem vardır. Her dönemde atlanması gereken bir kriz, bir çatışma bulunmaktadır. İnsanların sağlıklı bir kişilik kazanmalarında bu dönemlerin başarılı olarak atlanması gerekmektedir. Eğer bir dönemdeki kriz tam olarak çözümlenemezse bireyin yaşamının daha sonraki dönemlerinde bu kriz devam eder, çözümleninceye kadar problem yaratır. Bu dönemler:

1. Evre: Güvene Karşı Güvensizlik: Bebeklik dönemini içine alır. Bu dönemde anneye karşı duyulan güven ilerleyen dönemlerde kişiye güven ya da güvensizlik olarak yansır.

2. Evre: Bağımsızlığa Karşı Utanma ve Şüphencilik: 1-3 yaş arası dönemini içine alır. Çocuklar kendi yürüme, eşyalarını toplama, giyinme gibi işlerini yapmaya teşvik edilmelidir. Böylece kendi bağımsızlıklarını kazanmaya başlarlar.

3. Evre: Girişkenliğe Karşı Suçluluk Duyuma: 3-6 yaş dönemidir. Çocuğun motor ve dil gelişimi onun bu dönemde aktif olmasını sağlar. Rahat hareket edilmesine izin verilmelidir ki çocukta girişkenlik duygusu gelişebilsin.

4. Evre: Başarıya Karşı Aşağılık Duygusu: 6- 12 yaş dönemini kapsar. Çocuk okula gittiği için sosyal dünyasında büyük bir genişleme meydana gelir. Bu dönemde çocuklar bir şeyler üretmeye gayret ederler. Çocukların çabaları desteklendiğinde başarılı olma davranışları gelişir. Aksi takdirde aşağılık duygusu edinirler.

5. Evre: Kimlik Kazanmaya Karşı Rol Karmaşası: 12-18 yaşları kapsar. Ergen bu dönemde kimlik arayışı içindedir. Hızlı fiziksel ve fizyolojik değişimiyle baş etmeye çalışırken bir yandan da gelecekteki eğitimi, kariyeri hakkında yeni kararlar verme durumundadır. Ergenin üstünde akran gruplarının büyük bir etkisi vardır. Erikson’a göre ergen bu dönemde başarılı bir şekilde kimlik kazanma sorununu çözerse kendine güvenen, kendinden emin bir kişi olarak yaşamını sürdürür. Bu dönemde “Ben kimim?” sorusu çok önemli hale gelir. Ergen, bu soruyu cevaplarken, ana-babasından çok akran gruplarından etkilenir. Ergenlik dönemi değişme zamanıdır. Ergenin bu dönemde cevaplaması gereken birçok soru vardır. Bunlardan bazıları, “Çocuk mu yoksa yetişkin miyim?”, “Bir gün baba ya da anne olacak mıyım?”, “Başarılı mı yoksa başarısız mı olacağım?”. Erikson’a göre bu dönemde ergen, başarılı bir şekilde kimlik kazanma sorununu çözerse, kendine güvenen, kendinden emin bir kişi olarak yaşamını sürdürebilir ve başarılı olur.

6. Evre: Dostluk Kazanmaya Karşı Yalnız Kalma: Bu dönem yaklaşık olarak 18- 26 yaş dönemini kapsar. Ergenlik döneminde kimliğini bulan kişi bu dönemde artık başkalarıyla yakınlık, dostluklar kurabilir. Karşı cinsle arkadaşlıkta, sevgi ağırlık taşır. Gencin yaşamında kariyer ve evlilik önemli hale gelir.

7. Evre: Üretkenliğe Karşı Duraklama: Bu dönem orta yetişkinlik yıllarını kapsar. Birey için çocukları yoluyla neslini devam ettirmek önemli olduğu gibi evi

dışında da gelecek nesillerin yetişmesine rehberlik ederek üretken olabilir. Üretken olmadığında da bir işe yaramama duygusuna kapılıp durgunluk içine girebilir.

8. Evre: Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk: İleriki yetişkinlikteki yılları kapsar. Bu dönemde birey ya önceki yedi dönemin olumlu birikimi sonucu benliğini tam olarak bulmuş, mutlu, güvenli, sevilen, aranan bir kişi ya da önceki dönemlerde çatışmaları sağlıklı olarak geçirmeme sonucu umutsuzluklar içinde hırçın aksi bir insan görünümündedir.

Ergenlik döneminde sosyal gelişim içindeki ergen toplumda saygınlık ve statü kazanmaya ihtiyaç duyar. Bunun için de bir gruba üye olma, bir grupla birlikte hareket etme ihtiyacı hisseder. Bu gruplar iyi amaçlara hizmet edebileceği, kişinin kendini geliştirebileceği gibi, olumsuz içerikli gruplar, alkol- uyuşturucu kullanan gruplar, sokak çeteleri gibi olabilir. Bu dönemde ebeveynler, ve eğitimciler ergenleri kendi yeteneklerini ortaya koyabilecek alanlara yönlendirmelidirler(25.12.2009 tarihinde <http://psikolojiegitimi.com/erik-erikson-psiko-sosyal-gelisim-kurami/> erişilmiştir).

2.1.5. Sosyal gelişim

İnsan, doğduğu andan itibaren belli bir çevrenin içine girmiş, bebeklikte girdiği çevreden zamanla farklı bir çevreye yönelmiş ve o çevrenin bir parçası olmaya başlamıştır. İnsanoğlu tek başına değildir. Sürekli bir iletişim halindedir. Bu iletişim toplumun koymuş olduğu belli kurallar doğrultusunda yapıldığında hem kişide hem de toplumda kargaşanın ve huzursuzluğun olmasını engeller.

İnsan; sosyal bir varlıktır. Sosyal bir varlık olmanın başında da bireyin çevresiyle olan uyumu gelmektedir. Sosyalleşme, “İnsanın içinde yaşadığı toplumun amaçlarına, getirdiği ilkelere, kurallara ve davranış kalıplarına uygun olarak davranmasını; toplumsal sorunların çözümüne katılmasını; toplumun değerlerini benimsemesini ve çevresini oluşturan insanlarla ilişki kurmasını öğrenmesi ve uygulamasıdır (Başaran, 2005: 238).”

Kişiliğin gelişimi ile sosyalleşme birbiriyle ilgilidir. Çocuğun, bebeklikten itibaren yetiştiği çevrenin kuralları, ahlâkı, millî ve manevi değerleri öncelikle aile tarafından çocuğa kazandırılırken zamanla iletişime geçtiği bireyler ya da topluluklar sayesinde kişiliğini oluşturan parçalar bir bütün halini alır.

Sosyal gelişimi inceleyen araştırmacılar, sosyal gelişimin yaşa bağlı olarak belli evrelerden oluştuğunu, her bir evrenin kendi içinde kritik dönemlere sahip olduğunu ve bir evre atlatılmadan diğerine geçişte sorunlar yaşandığını tespit etmişlerdir. Her evre bireyde birtakım duygular uyandırmaktadır. Bu duyguların rahatça atlatılması bireyin karakterinde olumlu bir iz bırakırken sorunlu atlatılan ya da atlatılamayan duygular bireyde hasarlara yol açmaktadır.

Çocuğun sosyalleşmesinde temeli oluşturan kişilik gelişimi, çocuğun farkında olmadan model alarak öğrenmesini sağlar. Bu model küçüklükten itibaren anne- baba iken zamanla öğretmen, arkadaş, sevilen bir oyuncu ya da futbolcu,... ..vb. gibi çocuğun ilgi duyduğu ya da olmak istediği kişilerden oluşabilir. Bilişim teknolojisinin gelişmesiyle birlikte çizgi film karakterlerinin ve bilgisayar oyunlarının çocuklarda yarattığı etki göz önüne alındığında model alınanların sadece kişiler olmadığı, kurgusal kahramanların da model olarak alındığı görülmektedir. Buna bağlı olarak metinlerdeki kahramanların (Ör: Red Kit) da örnek alınabileceği sonucuna ulaşılabilmektedir. Yetişkinlerin, çocuğun çevresindeki insanları ya da kitaplardaki kahramanları kendisine model alma olasılığını göz ardı etmemesi gerekir. Dolayısıyla yetişkinler sergiledikleri davranışlara dikkat etmenin yanı sıra seçilen edebî metinlerin ya da kitapların çocuğa vermek istediği mesaj ve kahramanın karakter özellikleri bakımından seçimine de büyük önem gösterilmelidir.

2.2. Bilişsel ve Duyuşsal Alan

Eğitim ve öğretim yoluyla öğrencide bilişsel ve duyuşsal alanda birtakım değişimler meydana gelmektedir. Öğrencileri bilgiyle donatıp akademik düşünce tarzına yaklaştırmak bilişsel alanın içerisine girerken, ilgi, tutum, sevgi, özgüven vb. duyuşsal ve davranışlar da duyuşsal alana girmektedir.

Bilişsel ve duyuşsal alan, *hedef alanları* içerisinde yer alan iki düzeydir. Bilişsel alanda Bloom ve arkadaşları “Bilişsel Alan Taksonomisi” ile bilginin, kavramın belirli bir hiyerarşi içinde sıralandığını söylemektedir. Bloom ve arkadaşlarına göre alttaki hedefe ulaşılmadan bir üstteki hedefe ulaşılamamaktadır. Taksonomi, birbiriyle bağlantılı, biri gerçekleştirilmeden bir üst basamağa geçilemeyen altı basamaktan oluşmaktadır. Bu basamaklar: (1) Bilgi , (2) Kavrama, (3) Uygulama, (4) Analiz, (5) Sentez, (6) Değerlendirme’ dir. Bilgi en alt basamak iken değerlendirme en üst basamakta yerini almaktadır. Bilgi basitten zora doğru karmaşıklaşan ve çözülmesi beklenen bir hal almaktadır.

Duyuşsal alan, insan özelliklerinin; ilgi, tutum, özgüven, herhangi bir şeyi sevmeye, hoş görülme olma, değerlere bağlı olma gibi çeşitli duyuşsal ve davranışları kapsamaktadır. Duyuşsal özellik bir insanı insan yapan bütün değerleri içerisinde barındırmaktadır. Eğitim dediğimiz kavramın içerisinde kişinin çocukluktan yetişkinliğinin sonuna kadar kişiliğini, hayat felsefesini oluşturan yapı taşlarıdır. Bu alanda Bloom, Krathwohl, Masia bir taksonomi oluşturmuşlardır. Duyuşsal alan taksonomisi beş düzeyden oluşmaktadır. Bunlar: (1) Alma, (2) Tepkide Bulunma, (3) Değer Verme, (4) Örgütlenme, (5) Bir değer ya da değerleri bütünüyle niteleme.

Her alanda olduğu gibi eğitim ve öğretimde de öğrencilerin olumlu duyuşsal özelliklerinin gelişimi son derece önemlidir. Duyuşsal özelliklerden insanları birbirinden ayıran ve onları sosyalleştiren özellikler olarak da bahsedilebilir.

2.3. 12-15 Yaş Grubu Bireylerinin Genel Özellikleri

İnsanlar doğum ile ölüm arasında yaşa bağlı olarak çeşitli dönemlerden geçmektedir. Bu dönemler çocukluk, gençlik, yetişkinlik, orta yaşlılık, yaşlılık ve

ihtiyarlık olmak üzere altı evreye ayrılabilir(Kulaksızoğlu, 1998:116). Bu evreler bütün insanlar için aynı olmakla birlikte ırk, cinsiyet, iklim ve beslenme koşullarına göre değişim göstermektedir. Buluş çağı çocukluktan gençliğe geçiş dönemi olarak kabul edilmektedir. Bu dönem kız ve erkek çocuklarında farklılıklar göstermektedir. Bu dönemde bedensel, cinsel, duygusal, zihinsel anlamda birçok değişiklikler yaşanmaktadır.

“Ergenlik insanda bedence, boyca büyümenin hormonal, cinsel, sosyal, duygusal, kişisel ve zihinsel değişme ve gelişmelerin olduğu, buluşla başlayan ve bedence büyümenin sona ermesi ile sonlandığı düşünülen özel bir evredir(Kulaksızoğlu, 1998: 31).” Ergenlik psikolojisinin babası G.Stanley Hall ergenlik dönemini kısaca “fırtınalı ve stresli” bir dönem olarak tanımlar. Bu dönemde başlayan bedensel değişimlerle birlikte ergende yeni ruhsal tepkiler ve davranışlar görülmektedir. Bu değişiklikler kısmen hormonlar kısmen de toplumsal değişmeler nedeniyle olmaktadır. Yalnızlık isteği, çalışma isteksizliği, ahenksizlikler, can sıkıntısı, huzursuzluk, toplumsal zıtlık, otoriteye karşı direniş, karşı cinse yönelmiş zıtlık, duygusallığın artması, kendine güvensizlik, cinsiyetle fazla uğraşma, aşırı çekingenlik, gündüz rüyaları (Onur, 1993; akt.: Temel, Aksoy, 2001: 9) ergenlerde görülen bazı değişimlerdir.

Bu değişimler ergenlik dönemini sorunsuz atlatabilenler için geleceğe yönelik bir tehdit içermemekle birlikte bu dönemi sorunlu atlatan ergenler için gerek zihinsel, sosyal gerekse de ahlâki açıdan sorun teşkil etmektedir. Kulaksızoğlu (1998: 17) bu konuda “Bütün toplumlarda gençlik çağı fırtınalı bir dönem olarak gösterilmektedir. Ergenlerdeki sorunlar ve çatışmalar birbirinden farklı nedenlere bağlı olarak çıkmakla beraber, bunları ergenlik sırasında meydana gelen bedensel, cinsel, duygusal, sosyal ve kişisel gelişmelerin gençte yarattığı farklılaşmaya bağlı olarak açıklamak mümkündür” demiştir.

Ergenlik döneminde gençler birtakım çalkantılı süreç yaşayabilirler. Bu dönemde:

❖ Tedirgindir ve güç beğenir, çabuk tepki gösterir, olur olmaz şeyleri sorun yapar. Karamsardır, surat asar, hiçbir şeyden hoşnut olmaz.

❖ Sık sık ağlar.

❖ Derslere ilgisi azalır, çalışma düzeni bozulur.

❖ Dağınık ve savruk olur. Sık sık bir şeyler devirir, girip çıkıp bir şeyler yer. Odası darmadağın, ayakkabısı boyasız olmasına rağmen, saçını günün modasına uygun kestirir.

❖ Aynanın karşısında sivilceleri ve saçlarıyla saatlerce uğraşır; zayıflığı, şişmanlığı, uzun boyu, kısa boyu, gözünün rengi her an sorun olur.

Gençlerin aileleriyle en çok çatışma yaşadıkları dönem diyebileceğimiz ergenlik döneminde anne babaların daha bilinçli ve duyarlı olmaları, çatışmaları azaltabilmede önemli rol oynar.

Gençler ve ailelerinin en çok çatışma yaşadıkları konular; gençlerin söz dinlememeleri, saygısız tavırları, küfürlü ve argo konuşmaları, kılık kıyafetlerindeki ve saç modellerindeki abartılı görünüm, eve giriş-çıkış saatleri, arkadaşlık ilişkileri, telefon görüşmeleri, ders başarısı, evde sorumluluk almaya yönelik yaşanan sorunlar olarak özetlenir.

2.3.1. 12-15 Yaş grubu bireylerinde bilişsel ve duyuşsal gelişim

12-15 yaş grubu bireylerinde zihinsel ve sosyal açıdan değişimler kuramlara göre farklılık göstermektedir. Gelişim temelde bütün bireylerde aynı olmasına rağmen yaşananların süresi ve etkileri kimi zaman kişiye göre değişmektedir. Zihinsel (bilişsel) ve sosyal gelişim kuramlarında 12-15 yaş grubu bireyleri şu şekilde değerlendirilmiştir:

Piaget'e göre bu dönemdeki bireyler Soyut İşlemler döneminde olmaktadır. Böylece bu dönemdeki bir birey soyut düşünme, bilimsel yöntemle problem çözme, değer ve inanç sistemini yapılandırma, fikir dünyasıyla aktif olarak ilgilenme ve düşüncesini etkinliklerine yansıtma gibi üst düzey bilişsel becerileri yerine getirmektedir.

Bruner'e göre bu dönemdeki bireyler bilişsel gelişimin sonuncu düzeyi olan sembolik dönemde olmaktadır. Bu dönemdeki bir birey etkinlik ya da algının anlamını açıklayan sembolleri kullanmaktadır. Çocuklar dil, mantık, matematik, müzik,

vb. alanların sembollerini kullanarak iletişime geçmektedirler. Semboller ve eylemler yoluyla nesneler ve durumlar daha kolay ifade edilmektedir.

Vygotsky ise Piaget ve Bruner gibi zihinsel ve sosyal gelişimde bir yaş dönemi belirtmemiştir. Vygotsky, çocuğun sosyal çevresinin bilişsel gelişiminde etkili olduğunu savunmuştur. “Çocuklar çevrelerindeki kişileri ve onların sosyal dünyalarını öğrenmeyle başlar” görüşünü belirtmiştir.

Ericson ‘a göre psikososyal gelişim alanında ergen kimlik arayışı içindedir. Hızlı fiziksel ve fizyolojik değişimiyle baş etmeye çalışırken bir yandan da gelecekteki eğitimi, kariyeri hakkında yeni kararlar verme durumundadır. Ergenin üstünde akran gruplarının büyük bir etkisi vardır. Bu dönemde “Ben kimim?” sorusu çok önemli hale gelir. Ergen, bu soruyu cevaplarken, ana-babasından çok akran gruplarından etkilenir; fakat zamanla ergen kendine yetişkinleri model alır.

Sonuç olarak bu dönemde ergende bilişsel gelişim açısından çok yönlü, soyut ve analitik düşünme başlar. Nedenselliği görme, kavramları tanımlayabilme yeteneklerine kavuşur ve bu yeteneklerini geliştirir. Düşünce soyut, sistematik, mantıklı ve sembolik bir anlamda belirgin gelişmeler gösterir. Düşüncede aynı anda birden fazla sonuçlar, olasılıklar ele alınabilir. Dil kullanımı çok gelişmiş olup mantık kurallarını içerir ve dil bilgisi düzgünleşmiştir. Çocuğun bu dönemde felsefe, din, politika ve etik gibi üst düzey konuları düşünmesi, eleştirmesi, kendi düşüncelerini dile getirmesi bilişsel gelişimin yaşandığının bir kanıtıdır.

Sosyal gelişim olarak bu dönemde kimlik gelişiminde rol karmaşası yaşanır. Çözüm bekleyen temel sorun, tutarlı bir benlik gelişimi, bireyselleşme olgusudur. Bu dönemde ergen kim olduğu, ne yapmak istediği ve yaşamına nasıl yön verebileceği gibi sorulara yanıt aramakla meşguldür. Bir yandan toplumca kabul gören değer ve amaçlara yönelme baskısı, öte yandan vücudundaki hızlı fizyolojik gelişimin neden olduğu biyokimyasal değişimler gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Bu nedenle ergenlik evresi, en kritik çatışma ve karmaşaların yaşandığı dönemdir. Akran grupları içinde sevilen ve yetişkinler tarafından onaylanan ergenler, kimlik gelişiminde başarılı olurlar.

Ergenlik döneminde soruna değişik açılardan bakabilen ve başkalarının görüş açılarını kavrayabilen bireyler, aynı zamanda olumlu sosyal ilişkiler içinde kendilerini geliştirirler. Başkalarının görüşlerini ve değer yargılarını önemseyerek davranışlarını onların tepkide bulunma yollarına göre şekillendiren bireyler, toplumsal yaşama etkin biçimde katılırlar.

2.3.2. 12-15 Yaş grubu bireylerinde ergenlik dönemi ve sorunları

12-15 yaş dönemi bireylerde ergenlik döneminin başladığı ve yirmili yaşlara kadar devam ettiği, bireyde hem bedensel hem de ruhsal birtakım değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde bireyin kendinde gördüğü değişimler onun kendisiyle, ailesiyle ve çevresiyle sorunlar yaşamasına neden olmaktadır. Bu dönemin sorun ve kaygıları şu şekilde sıralanabilir:

1) Ev ve aile ilgili sorunlar: Bu dönemde ergenin ailelerine olan bağımlılıkları azalır. Ergen, anne- baba çatışmaları, evde uygun iletişim ortamının olmaması, ergenin otoriteye karşı olumsuz tutumları, ergene aşırı baskıcı davranılması sorunları tetikler.

2) Toplumdaki yerleriyle ilgili sorun ve kaygılar: Yetişkin rolünü üstlenmeye psikolojik açıdan hazır olmamasına rağmen kendisine yetişkin rolü verilmesi ergenin diğer bir sorunudur.

3) Kız- erkek arkadaşlığı ile ilgili sorunlar: Ergenlikte arkadaşlık çok önemlidir. Her ergen bir grubun üyesi olmak ister. Ergenliğin başlarında kız ve erkek gruplar oluşturulurken ergenliğin sonlarına doğru her iki cinsten birbirine karşı ilgi duymaya başlar. Birbirlerinin dikkatini çekebilmek için dış görünüme gereğinden çok önem vermek.

4) Okul ile ilgili sorunlar: Bu dönemde bireyde değişimlerin yaşanması sakarlıkların görülmesi, hayal kurma, yalnız kalma, belli bir gruba dâhil olma gibi istekler bireyin okul hayatında da akademik anlamda başarısının düşmesine sebep olur. Bu dönemde ergen ile öğretmen arasındaki çatışma, derslere karşı isteksizlik gibi sorunlar yaşanmaktadır.

5) Gelecek ve meslek seçimi ile ilgili sorunlar: Gelecekte yaşamak istediği hayata ilişkin beklentilere bağlı olarak geleceğin planlanması, seçeceği üniversite ve alana ulaşmak için yoğun ve stresli bir çalışmanın yarattığı kaygılar.

6) Ahlak ve değerlerle ilgili sorunlar: Bu dönemde ergen dinî, sosyal, ahlakî, felsefî birçok konuda kendi fikirlerini oluşturmaya ve bunları kendinde özümsemeye çalışır. Toplumun değer yargılarının dışına çıkması ergende kendi fikirlerini kabul ettirebilme ve bunları kişiliğinin bir parçası haline getirebilmesinde büyük problemler yaşatabilir.

Ergenlerin yaşadığı bu sorunların aşılmasında ailelere ve eğitimcilere büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu dönemde ergen sorunlarını ailesine açamamakta, ya akran grubundan yararlanarak kulaktan dolma bilgilerle sorunu çözecek, konuyla ilgili kitap okuyacak, araştırma yapacak ya da yaşadıkları hakkında uzman bir kişiden yardım alacaktır. Ülkemizdeki gençlerin bu dönemi atlatırken daha çok akran gruplarıyla görüşüp kulaktan dolma bilgiler edindikleri bilinmektedir.

2.4. Ders Kitapları

Ders kitapları, Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğine göre; her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğrenim amacı ile kullanılan basılı eser, olarak tanımlanmıştır. Ülkemizde öğretim materyali olarak ders kitaplarının büyük bir yeri vardır. Ceyhan ve Yiğit'e (2004: 26) göre ders kitapları; “ eğitim hizmetlerinin vazgeçilmez araçları olarak insan kaynaklarının niteliğinin geliştirilmesinde, öğretmenler, fizikî olanaklar ve eğitim programları kadar önemli bir yere sahiptir.” Ülkemizde kitap okuma sıklığının düşük olması “*ders kitaplarının ve bu kitaplarda yer alan metinlerin, çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında da önemli bir yeri*” olduğunu göstermektedir. Okuma alışkanlığının yeterince gelişmediği toplumumuzda bireylerin kitap ya da metinle karşılaşmaları genellikle ders kitapları aracılığıyla olmaktadır (Teksan ve Günes, 2006: 459).

Ders kitapları, ülkenin sosyo- ekonomik durumu ele alındığında eğitim öğretimde kullanılan önemli - neredeyse tek olan- bir materyaldir. Özbay (2002: 37) yapmış olduğu araştırmasında Türkçe öğretmenlerinin derslerini büyük oranda (% 94,44) ders kitabına bağlı kalarak işlediğini tespit etmiştir. Ders kitapları kullanımının bu denli büyük bir orana sahip olması ders kitaplarının özenle hazırlanmasını göstermektedir.

2.4.1. Ders kitaplarının niteliği

Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği (1995)'nde ders kitaplarında aranacak nitelikler olarak:

a) Kitaplar ders programına uygun olarak hazırlanır.

1) Konular, günlük hayatla bağlantılı olarak bilimsel, doğal, sosyal, estetik, ekonomik ve kültürel boyutları içinde ele alınır. Sınıf veya dönem seviyelerine göre öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayacak ve onlara günlük hayatlarında uygulama imkânları sağlayacak konular veya üniteler halinde işlenir.

2) Her ünite veya konu; problemleri belirtme, araştırma, inceleme ve gözlem yolu ile problemleri sıralama, gerekli deneyleri yapma, bu deneylerden sonuç çıkarma ve bu sonuçları kontrol ederek genelleme yapma şeklinde sıralanan bilimsel düşünme metodunu kuvvetlendirecek şekilde işlenir.

3) Öğrencilerin gelişim basamakları dikkate alınarak seviyelerine uygun dil ve ifade kullanılır.

b) Kitaplarda, konular sistemli bir şekilde işlenir.

1) Dersin özelliğine göre bölümler veya ünitelerle konular arasında hacim bakımından, programında belirtildiği şekilde uygun bir denge kurulur. Kitapların forma sayısı, dersin özelliğine, sınıf veya dönem seviyesine göre öğretim programında belirtilir.

2) Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulur.

- 3) Programda belirlenen eğitim-öğretim ilkelerine uyulur.
 - 4) Kazandırılacak esas davranış, bilgi ve beceriler, mümkün olduğu kadar sınıf veya dönem seviyesine göre kavram ve örneklerden hareket edilerek verilir. Temel bilgileri kazandırmak için açıklamalara gerek duyulursa, bu bilgilerin açıklanmasına yetecek kadar ayrıntılara yer verilir. Gereksiz bilgilerden kaçınılır.
 - 5) Konuların işlenmesinde, aynı sınıf veya dönemde okutulan diğer derslerle olan ilişkisi göz önünde bulundurulur. Önceki sınıf veya dönemlerin konularıyla bilgi, kavram, ilke ve beceri bakımından bağlantı kurulur. Ayrıca, sonraki sınıf veya dönemlere hazırlayıcı açıklamalara yer verilir.
 - 6) Konularla ilgili hazırlık çalışmalarının, öğrenciyi düşünmeye ve araştırmaya yöneltecek nitelikte olmasına dikkat edilir. Ayrıca, gezi, gözlem, deney, araştırma ve ödevler arasında ilişki ve uygunluk sağlanır.
 - 7) Metinlerde doğru, açık, anlaşılır bir dil ve anlatım kullanılır.
- c) Kitaplardaki konular, öğretime yardımcı unsurlarla beslenerek daha anlaşılır hale getirilir.
- 1) Kitaplarda; öğrencileri çalışmaya, araştırmaya, gözlem ve deney yapmaya ve düşünmeye özendirici, yönlendirici hazırlık soruları, araştırma konuları, deneyler ve işlemler yer alır. Ayrıca, her bölüm veya ünite sonunda, dersin özelliğine göre değişik ölçme araçlarının kullanıldığı değerlendirme sorularına yer verilir.
 - 2) Kitaplarda; konuları açıklayıcı resim, fotoğraf, tablo, grafik, şema, plân, harita ve benzeri öğretime yardımcı unsurlar bulunur. Bunlar, metinlerin kolay kavranmasını sağlayacak biçimde, uygun yerlere konur ve gerekli açıklamalar yapılır. Ayrıca kitaplarda, öğrencileri millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerler bakımından besleyici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdireci okuma parçalarına yer verilir.

3) Aynen yazılması gereken yabancı kelimelerin yanlarında parantez içinde Türkçe okunuşları da gösterilir (<http://www.sj.k12.tr/html/yonetmelik/ders-kitaplari-y-2006-td2584.html>, 16.12.2009 tarihinde erişilmiştir).

Kitaplarda olması gereken özellikler incelendiğinde öğrencilere üst düzey düşünme becerisini kazandırmanın, öğrencinin araştırma- inceleme gibi aktif süreç içerisinde yer almasının; ilgi ve ihtiyaçları, gelişim dönemi özellikleri de göz önüne alınarak bilginin öğrencinin ihtiyacını karşılayacak sistemli bir şekilde beceriye dönüşmesinin amaçlandığı görülmektedir.

2.4.2. Türkçe ders kitaplarına alınan metinlerin yapı özellikleri

Ana dili eğitimi, bireyin ailesiyle başlar, çevreyle iletişime geçmesi ve örgün eğitime başlamasıyla gelişerek devam eder. Başlangıçta aile işin içindeyken örgün eğitimle bireyin yaşantısının değişmesi, farklı kişilerle ve kitaplarla tanışmasıyla başlangıçta edinilen ana dil bilinçli bir şekilde öğrenilmeye başlanır. Örgün eğitimde ana dili becerisi Türkçe dersinde, Türkçe ders kitaplarında yer alan metinler sayesinde gelişme gösterir. Ana dili gelişiminin yanı sıra bireyin kişisel gelişimi ve değerlerinin gelişimi için de metinlerin konusunun ve işlenişinin önemi büyüktür. Türkçe eğitiminin temel amacı; ferdin sosyalleşmesini ve içinde yaşadığı topluma, aileye sağlıklı uyumunu sağlamaktır (Duman, 2002: 151). Türkçe öğretimi genellikle yazınsal ve öğretici nitelikli metinlerle yapılır. Bu metinler öğretimin temel araçlarıdır. Türkçenin akıcılığı, yalınlığı, deyimleme ve mecaz gücü ile duygu ve düşünce zenginliğinin yansıtıldığı metinlerle gerçekleştirilen çalışma ve incelemeler, öğrencilere yaşantı zenginliği kazandırır (Sever, 2004: 8-9).

Türkçenin kurallarının sezilerek davranışa ve zamanla alışkanlığa dönüştürülmesinde ders kitaplarıyla aktarılan Türk ve dünya edebiyatının seçkin örnekleri oldukça etkilidir. Bu nedenle ders kitaplarının programın amaçlarına uygun, edebî değeri olan metinleri içermesi gerekmektedir (Özbay, 2006: 170). Türkçe öğretiminin amaçlarının gerçekleştirilebilmesi, seçilen metinlerin hitap ettiği yaş grubuna uygun olması, metinleri oluşturan kelimelerin bilinmeyen sayısının az olması, yazarın üslubu gibi etmenlerle ilgilidir.

Metinler üzerinde birçok araştırma yapılmıştır. Metin, Türkçe Sözlük (2005: 1382)'te “ eser, yasa, belge; bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü; basılı veya el yazması parça” olarak tanımlanmıştır. Karatay (2007: 18) metni, bir yazıyı şekil ve noktalama işaretlerinin kullanım özelliklerinin dikkatle yer aldığı kelimeler cümlesi, topluluğu olarak belirtir. Yapılan tanımlardan yola çıkarak metinleri; kelimelerin cümleleri, cümlelerin de metinleri oluşturduğu; bu oluşumda noktalama işaretlerinin de görev aldığı anlamlı bir bütün olarak tanımlayabiliriz.

Beaugrande ve Dressler'e göre (1986, akt. Karatay, 2007: 18) kelime ve cümleler dizisinin metin olarak değerlendirilebilmesi için yedi özelliğe sahip olması gerekir. Bu özellikler:

- 1.“ *Bağdaşıklık*: Metindeki bir ögenin yorumunun bir başka ögeye bağlı olduğunu açıklar.
- 2.*Tutarlılık*: Metnin tamamında anlam ve mantık açısından bulunması gereken uyumdur.
- 3.*Amaçlılık*: Metnin yazarı tarafından okurla yapılacak iletişim amaçlarına uygun şekilde bağdaşık ve tutarlı kılınmasıdır.
- 4.*Kabul edilebilirlik*: Metnin okuyucu tarafından çözümlenebilme durumu ile ilgilidir.
- 5.*Bilgisellik*: Bir metinde bulunan bilgilerin okuyucu tarafından önceden bilinip bilinmemesi durumu ile ilgilidir.
- 6.*Durumsallık*: Metnin bulunduğu çevre ve dili kullanan insanların ona yükledikleri anlamla ilgilidir.
- 7.*Metinlerarası ilişki*: Okuma sürecinde okurun zihninde başka metinlerin canlanması ile ilgilidir”(Karatay, 2007: 18).

Ana dilin zenginlik, incelik ve güzelliklerinin sezdirilerek güçlü bir ana dili bilinci ve sevgisi oluşturulmasında önemli bir yer tutan ders kitapları içerisinde bu işlevi üstlenen Türkçe ders kitaplarının temeli, can damarı olan metinlerdir. Metinlerin bu görevi yerine getirebilmeleri için Beaugrande ve Dressler'in açıklamalarına ek olarak

birtakım özelliklere de sahip olmaları gerekmektedir. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir:

1. “Türkçe dersi öğretim programında yer verilen amaçlarla örtüşmelidir.
2. Öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olmalıdır.
3. Öğrencilerin ilgilerine uygun olmalıdır.
4. Öğrencilerde okuma isteği uyandırmalıdır.
5. İçerik ve yapı olarak anlamsal, mantıksal bir bütünlük taşınmalıdır.
6. Yazıldığı türün özelliklerini yansıtmalıdır.
7. Ana dilimizin güzelliğini, inceliğini, zenginliğini yansıtacak bir dil kullanılmalı, öğrencilerde ana dili sevgisi uyandırmalıdır.
8. Öğrencilerin yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin gelişmesinde temel oluşturacağı düşüncesiyle anlatım bakımından sorunsuz olmalıdır.
9. Öğrencilerde zengin bir sözcük dağarcığı oluşturmaya çalışmalıdır.
10. Öğrencileri düşündürmeye, yorumlamaya, sebep-sonuç ilişkileri kurmaya, araştırmaya yöneltmelidir.
11. Gelişim düzeylerine uygun olarak öğrencilerin duygusal gereksinimlerine cevap vermelidir.
12. Ulusal değerlerimizi yansıtmalı ve öğrencilerde ulusal değerleri koruma bilinci oluşturmaya çalışmalıdır.
13. Büyüklerini sayan, küçüklerini seven, yardımsever, hoşgörülü, insanları ve bütün canlıları seven, çevresine karşı duyarlı, dürüst, etik değerlere bağlı, kişilik bakımından sorunsuz, özgüveni yüksek bir nesil yetiştirme amacına yönelik iletiler içermelidir (Kolaç, 2009: 604).”

İlköğretim ikinci kademe Türkçe Öğretim Programı’nda (6-8) okuma metinlerinde bulunması gereken özellikler şu şekilde sıralanmıştır (MEB, 2006: 56):

1. Metinler, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olmalıdır.

2. Metinlerde millî, kültürel ve ahlâkî değerlere, milletimizin bölünmez bütünlüğüne aykırı unsurlar yer almamalıdır.
3. Metinlerde ayrımcılığa yol açacak bölücü, yıkıcı ve ideolojik ifadeler yer almamalıdır.
4. Metinlerde öğrencilerin sosyal, zihinsel, psikolojik gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek cinsellik, karamsarlık, şiddet vb. öğeler yer almamalıdır.
5. Metinlerde insan hak ve özgürlüklerine, demokratik değerlere aykırı öğeler yer almamalıdır.
6. Metinler, dersin amaçları ile kazanımlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır.
7. Metinler kitapların yanı sıra, dergi, gazete, ansiklopedi, ansiklopedik sözlük, resmî İnternet siteleri ile basılı materyallerin çevrim içi sunumlarından seçilebilir. Aynı kaynaktan ikiden fazla metin alınmamalıdır.
8. Metinler, öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyesine uygun olmalıdır.
9. Metinler, işlenecek süreye uygun uzunlukta olmalıdır.
10. Metinler, Türkçenin anlatım zenginliklerini ve güzelliklerini yansıtan eserlerden seçilmelidir.
11. Metinler; dil, anlatım ve içerik açısından türünün güzel örneklerinden seçilmelidir.
12. Şiir türündeki metinler öğrenci seviyesine uygun, şiir dilinin özelliklerini yansıtan, söz varlığını zenginleştiren, türünün güzel örneklerinden seçilmelidir.
13. Metinlerde tutarlılık ve bütünlük olmalıdır.
14. Dünya edebiyatından seçilen metinlerin çevirilerinde, Türkçenin doğru, güzel ve etkili kullanılmış olmasına özen gösterilmelidir.
15. Metinler, öğrencilerin dil zevkini ve bilincini geliştirecek, hayal dünyalarını zenginleştirecek nitelikte olmalıdır.
16. Metinler, öğrenciye eleştirel bir bakış açısı kazandıracak özellikler taşımalıdır.

17. Metinler, öğrencinin kişisel gelişimine katkıda bulunacak ve onlara estetik bir duyarlılık kazandıracak nitelikte olmalıdır.
18. Metinler, öğrencilerin duygu ve düşünce dünyasını zenginleştirmek amacıyla yönelik olarak farklı yazar ve şairlerden seçilmelidir.
19. Metinler, yazar ve şairlerin yalnızca edebî yönlerini ön plana çıkarmalıdır.
20. Metinler, öğrenciye okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandıracak nitelikte olmalıdır.
21. Yıl boyunca işlenecek okuma metinlerinin 1/2'si bütün hâlinde alınmalıdır. Şiirlerin bütün hâlinde alınması esastır. Şiir dışında bütün hâlinde alınan metinlerde eğitsel yönden uygun olmayan ifadeler varsa -metnin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla en fazla bir cümle, cümlelerin bütünlüğünü bozmamak kaydıyla en fazla beş kelime- çıkarılmalıdır.
22. Yıl boyunca işlenecek okuma metinlerinin 1/3'ünde metnin özünü ve anlam bütünlüğünü bozmamak kaydıyla kısaltma ya da düzenlemeye gidilebilir. Düzenleme sırasında metne cümle ya da paragraf düzeyinde ekleme yapılamaz.
23. Her metin, öğrencinin söz varlığını zenginleştirecek yeni öğrenilecek söz ve söz gruplarına yer vermeli; ancak bu oran metni oluşturan kelimelerin yüzde beşini geçmemelidir.
24. Yıl içinde -dinleme metinleri de dâhil olmak üzere- bir yazardan ikiden fazla metin işlenmemelidir.
25. Tek yazarlı ya da birden çok yazarlı ders kitaplarında yazarlar tarafından yazılan ya da hazırlanan metin sayısı ikiyi geçmemelidir.
26. Ders kitabındaki metinler, içeriğe uygun çeşitli görsel materyaller (fotoğraf, resim, afiş, grafik, karikatür, çizgi film kahramanları vb.) in yanı sıra atasözü, özdeyiş, duvar yazısı veya sloganlarla desteklenebilir.
27. Ders kitabında temaları destekleyen serbest okuma metinlerine yer verilebilir.

28.Romandan, tiyatro metninden, biyografik ve otobiyografik eserlerden alınan bölüm kendi içinde bütünlük taşımalıdır.

İlköğretim okulları ikinci kademe Türkçe öğretim programında (6- 8) on bir madde ile özetlenmeye çalışılan genel amaçlarına bakıldığında bilgiye ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanma amacı dışındaki on amacın gerçekleştirilmesinin doğrudan nitelikli metinlere bağlı olduğu söylenebilir (MEB 2006: 6):

1. Dilimizin, millî birlik ve bütünlüğümüzün temel unsurlarından biri olduğunu benimsemeleri,
2. Duygu, düşünce ve hayallerini sözlü ve yazılı olarak etkili ve anlaşılır biçimde ifade etmeleri,
3. Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanmaları,
4. Anlama, sıralama, ilişki kurma, sınıflama, sorgulama, eleştirme, tahmin etme, analiz-sentez yapma, yorumlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeleri,
5. Seviyesine uygun eserleri okuma; bilim, kültür ve sanat etkinliklerini seçme, dinleme, izleme alışkanlığı ve zevki kazanmaları,
6. Okuduğu, dinlediği ve izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları; duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmeleri,
7. Yapıcı, yaratıcı, akılcı, eleştirel ve doğru düşünme yollarını öğrenmeleri, bunları bir alışkanlık haline getirmeleri,
8. Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla millî ve evrensel değerleri tanımaları,
9. Hoşgörülü, insan haklarına saygılı, yurt ve dünya sorunlarına duyarlı olmaları ve çözümler üretmeleri,
10. Milli, manevi ve ahlaki değerlere önem vermeleri ve bu değerlerle ilgili duygu ve düşüncelerini güçlendirmeleri amaçlanmaktadır.

Nitelikli metin seçiminin sadece programın amaçlarının gerçekleştirilmesiyle değil aynı zamanda programla kazandırılmak istenen temel becerilerle de ilişkili olduğu görülmektedir. İlköğretim okulları I ve II. kademe Türkçe Öğretim Programı'na bakıldığında sıralanan temel becerilerin tamamının gerçekleşmesinde temel aracın yine okuma metni olduğu görülmektedir (Kolaç, 2009: 599). Bu temel beceriler (MEB 2005: 17; MEB 2006: 6):

- Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma
- Eleştirel düşünme
- Yaratıcı düşünme
- İletişim
- Problem çözme
- Araştırma
- Bilgi teknolojilerini kullanma
- Girişimcilik
- Karar verme
- Metinler arası okuma
- Kişisel ve sosyal değerlere önem verme

Bireye bu özellikleri kazandırmada okumanın ve dolayısıyla edebî metinlerin büyük bir önem taşıdığı görülmektedir.

2.4.3. 8. Sınıf Türkçe ders kitaplarının içerik özellikleri

Türkçe dersi, dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma temel dil becerilerinden ve dil bilgisi öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Kazanımlar; Türkçe dersinin genel amaçlarına ve bu amaçlar çerçevesinde belirlenmiş temel becerilerine ulaşmalarını sağlamak için öğrencilerin bu derste edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır. 8. sınıf Türkçe dersinin kazanımlarının oranı şöyledir:

Tablo 2. 8. Sınıf Türkçe Dersi Kazanımları

TEMEL DİL BECERİLERİ	ORAN (%)
DİNLEME/ İZLEME	15
KONUŞMA	20
OKUMA	30
YAZMA	20

Ayrıca dil bilgisi % 15 oranında yer almaktadır.

Dört temel dil becerisine yönelik amaçlar aşağıda verilmiştir:

DİNLEME/ İZLEME

DİNLEME/İZLEME BECERİSİ İLE İLGİLİ TEMEL AMAÇLAR:

Dinleme/ izleme becerisine yönelik 5 ana başlık altında toplam 42 tane kazanım verilmiştir.

1. Dinleme/izleme kurallarını uygulama
2. Dinleneni/izleneni anlama ve çözümleme
3. Dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme
4. Söz varlığını zenginleştirme
5. Etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma

OKUMA

OKUMA BECERİSİ İLE İLGİLİ TEMEL AMAÇLAR:

Okuma becerisine yönelik 5 ana başlık altında toplam 52 tane kazanım verilmiştir.

1. Okuma Kurallarını Uygulama
2. Okuduğu Metni Anlama ve Çözümleme
3. Okuduğu Metni Değerlendirme

4. Söz Varlığını Zenginleştirme
5. Okuma Alışkanlığı Kazanma

KONUŞMA

KONUŞMA BECERİSİ İLE İLGİLİ TEMEL AMAÇLAR:

Konuşma becerisine yönelik 5 ana başlık altında toplam 42 tane kazanım verilmiştir.

1. Konuşma Kurallarını Uygulama
2. Sesini ve Beden Dilini Etkili Kullanma
3. Hazırlıklı Konuşmalar Yapma
4. Kendi Konuşmasını Değerlendirme
5. Kendini Sözlü Olarak İfade Etme Alışkanlığı Kazanma

YAZMA

YAZMA BECERİSİ İLE İLGİLİ TEMEL AMAÇLAR:

Yazma becerisine yönelik 6 altı ana başlık altında toplam 40 tane kazanım verilmiştir.

- 1.Yazma Kurallarını Uygulama
- 2.Planlı Yazma
- 3.Farklı Türlerde Metinler Yazma
- 4.Kendi Yazdıklarını Değerlendirme
- 5.Kendini Yazılı Olarak İfade Etme Alışkanlığı Kazanma
- 6.Yazım ve Noktalama Kurallarını Uygulama

Gerek genel amaçlara gerekse de temel amaçlara bakıldığında okuma dil becerisinin ön planda olduğu görülmektedir. Okuma becerisi ise ders kitabına seçilen nitelikli metinler ile geliştirilmektedir. Dolayısıyla metinler, Türkçenin eğitiminde ve öğretiminde, kazandırılmak istenen becerilerde büyük bir paya sahiptir.

2.4.4. 12-15 Yaş grubu bireylerine yönelik metinler

12-15 yaş grubunda yer alan bireyler bilişsel gelişimin son basamağı olan soyut işlemler döneminde, ilköğretim ikinci kademede yer almaktadırlar. Bu dönemde derslerin branşlara göre ayrılması bireyin farklılıkları kavramasını, zihnini daha çok çalıştırmasını ve soyut işlemleri daha çabuk kavramasını sağlamaktadır.

12-15 yaş dönemi, bireyler için büyük değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Gerek bilişsel gelişim bakımından gerek duyuşsal gelişim bakımından bu dönem oldukça önemlidir. Üst düzey düşünme becerisine sahip olabilmek için soyut işlemler gerektiren faaliyetlerin bu dönemde - etkinliklerin - desteklenmesi gerekmektedir. Duyuşsal gelişim açısından ergenliğin başlarında olan ve hem fizyolojik hem de psikolojik değişimler içerisine giren birey bu dönemde farklılıkları, değişimleri kabul etmede biraz zorlanabilir. Bu zor dönemleri atlattırda ailenin yanı sıra bireyin arkadaş çevresi ve okulda edinilen bilgilerin yeri son derece önemlidir. Ayrıca edebi eserlerin de bireyin yaşantısına büyük bir katkı sağladığı yapılan araştırmalarca ortaya konmuştur. Edebî eserler, bireyin önüne yeni ufuklar açarak yaşadığı olaylara farklı açılardan bakabilmesinde; içinde yaşadığı birçok sorunu çözerek, kendi kendinin iyileştirmesinde katkı sağlar. Okunanlar yoluyla birey, birçok yaşantıya tanık olur, yeni bilgilere ve çözüm yollarına ulaşır (Rainfield, 2003). Çünkü, “okuma birey için, bir tür soluklanmadır. İnsanın kişiliğinin ve güzellik duygusunun gelişmesine, biçimlenmesine bir katkıdır. Bireyin iç zedelenmelerini onarmasına yardımcı olur, karşılaşılan sorunlara karşı direnme gücü, verir” (Öner, 2007: 139).

12-15 yaş grubundaki bireylerin anlama ve anlatma (okuma, dinleme, yazma ve konuşma) temel dil becerilerine sahip olabilmeleri; onların ileriki yaşamlarında

sağlıklı bir iletişim kurabilmeleri, eleştirel düşünme, problem çözme, analiz- sentez, yorum yapabilme gibi üst düzey düşünme becerilerine sahip olabilmeleri için metinlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu becerilerin yanı sıra bu dönemde seçilen metinlerin tür, konu, yaşanmışlık düzeyi, estetik zevk kazandırma, bireyin ilgi ve ihtiyaçlarına hitap etme gibi özellikleri içerisinde barındırması gerekmektedir.

Soyut işlemler dönemine giren öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmek amacıyla problemlere farklı çözüm yolları getirme, sınıf içi tartışma ortamları hazırlama, empati kurarak olaylara farklı karakteristik açılardan yaklaşma gibi etkinliklerle bilişsel gelişim sağlanabilir.

12-15 yaş döneminde bireyler Ericson’a göre “ Kimlik Kazanmaya Göre Rol Karmaşası” yaşamaktadırlar. Gerek fizyolojik gerekse de psikolojik değişimler yaşayan birey birtakım sorunlar yaşamaktadır. Bu dönem ergenliğe geçiş olarak kabul edilmekte dolayısıyla birey çocuk mu yoksa yetişkin mi olduğuna karar verememektedir. Ayrıca bu dönem içinde geleceğe yönelik eğitimiyle ilgili adımların da atılması bireyin sorunlar yaşamasına neden olmaktadır. Bu dönemde ergenlik döneminde yaşanan sıkıntıları ve çözüm yollarının, bireyde büyümenin güzel ve olumlu yanlarının anlatıldığı metinlerin okunup değerlendirilmesi, örnek alınabilecek kişilerin hayat hikâyelerinin (biyografi) metin olarak işlenmesi faydalı olacaktır. Bu dönemde erkek çocuklar macera romanlarına ilgi duyarken kız çocukları ise daha çok romantik eserler, dedektif hikâyeleri gibi romanlardan hoşlanırlar. Okudukları eserlerde kendilerini görürler, kitaplardaki kahramanlarla özdeşim kurarlar (Özbay, 2008: 125).

Sosyalleşme açısından, bireyin daha önce ailesinden öğrendiği yazılı olmayan toplum kurallarını, millî kültürünü metinler aracılığı ile yazılı kaynaklardan öğrenme vaktidir bu dönem. Kişiler arasındaki iletişim bozukluğu ve bundan kaynaklanan sorunlar; iyi, güzel, sevgi, saygı, arkadaşlık, komşuluk ilişkileri, .vb. gibi soyut konular metinler aracılığıyla somutlaştırılarak ve farklı yaşam tarzları karşılaştırmalarına olanak sağlayacak biçimde verilir. Soyut bir kavram olan “ değerlerin aktarımı” da metinlerden hareketle somutlaştırılarak verilir. Bu şekilde kişiliğin oluşması hem de toplum tarafından kabul görülen değerlerin öğrenilmesi ve birey tarafından

işselleştirilmesi sağlanır. Böylece metinlerde ele alınan konular çağın ve yaşamın yansımaları olup, çocuğa, onun toplumun bir parçası olduğu ve ondan soyutlanamayacağı bilinci verilmelidir (Sever, 2000: 644).

2.4.4.1. Türlerin bilişsel ve duyuşsal açıdan özellikleri

Metinler verilirken türlerin seçimi oldukça önemlidir. Soyut işlemler döneminin başında olan bireylerin basitten zora doğru ilkesini de göz önüne alarak yavaş yavaş türlere ve türün özelliğini yansıtan metinlere alıştırılması gerekir. Güteryüz'e (2003: 178) göre “ Çocuğun gelişim süreçleri, tür ilişkilerini belirlediği” için türlerin seçiminde bireyin ilgi ve ihtiyaçları göz önüne alınmalıdır. Tür seçiminin yaşlara göre yapılması gerektiği vurgulansa da her türün, öğrencinin bilişsel ve duyuşsal dünyasına farklı bir katkıda bulunacağı göz ardı edilmemelidir. Öğrenci, roman veya hikâyedeki model bir tipten veya derinlemesine tasvirlerden; gezi yazılarındaki doğal güzelliklerin cazibesinden; hayatın gerçekliğini yansıtan bir anıdan; fabllarda hayvanlara giydirilen kişilik özelliklerinden; denemede herhangi bir konunun işlenişinden, bir olguya bakış açısından; tiyatrodaki diyaloglardan yahut şiirdeki duygu yoğunluğundan etkilenebilir, bunların birinde kendini bulabilir. Tür çeşitliliğinin okumayı monotonluktan kurtarmak gibi bir işleve de sahip olduğundan ayrıca bir öneme sahiptir(Çeçen, Çiftçi, 2007: 41-42).

Türkçe Öğretim Programı'nda türlerin sınıflara göre dağılımı verilmiştir (MEB, 2006: 57):

Tablo 3. Türlerin Sınıflara Göre Dağılımı

TÜRLER	SINIF DÜZEYLERİ		
	6. SINIF	7. SINIF	8. SINIF
ŞİİR	*	*	*
ÖYKÜ	*	*	*
ANI	*	*	*
DENEME	*	*	*
TİYATRO	*	*	*
SÖYLEŞİ		*	*
MEKTUP	*		
MASAL	*		
FABL	*		
GEZİ YAZISI		*	
BİYOĞRAFI		*	
MAKALE			*
ELEŞTİRİ			*
ROMAN			*
DESTAN			*
TOPLAM:	8	8	9

Tabloda da görüldüğü üzere 8. sınıf düzeyinde üst düzey düşünme becerisini geliştiren metinlerin ağırlıkta olduğudur.

İşcan, Efendioğlu ve Ada tarafından yapılan araştırmada 8. sınıf Türkçe ders kitaplarına alınacak bazı türlere ait metinlerde olması gereken özellikler şu şekilde sıralanmıştır:

Hikâye türü özellikle duygusal içerikli hikâyeler bu dönemde çocukların ilgisini çekmektedir. Hikâye türüne ait özellikler:

- 1) Duygusal içerikte olmalıdır.
- 2) “İyilik ve doğruluk, dostluk, adalet” gibi estetik ve etik değerleri ele almalıdır.

Böylece çocuğun olumlu kişilik kazanmasında ve terbiyesinde etkili olacaktır.

- 3) Olaylar abartılmamalı, çocukta gerçek düşüncesini uyandırmalıdır.
- 4) Dili sade ve anlaşılır olmalıdır.
- 5) Sürükleyici olmalıdır.
- 6) Ders verici nitelikte olmalıdır.
- 7) 8. sınıf Türkçe ders kitaplarına konacak hikâye metinlerinin edebî ve estetik cephesinin yanında, Türkçe müfredat programındaki amaçlara uygun olması ve istenilen insan tipini yaratmadaki rolü de önemlidir. Bu nedenle ders kitaplarına alınacak “hikâye”lerin gerek içerik gerekse biçim yönünden çok iyi şekilde işlenmiş olmasına özen gösterilmelidir.

Çocuklar için yazılmış eserlerde sadece cümle biçimi, tür (hikâye, şiir, roman, makale, fabl, .vb.) kaygısı gütmeyen yanı sıra hitap ettiği yaş grubunun ilgi ve beklentilerini karşılayacak şekilde düzenlenmesi çocuklar açısından daha faydalı olacaktır. Cox ve Hughes’un (1988, akt.: Fedai, 2006) yazmış oldukları “History and Children’s Fiction” adlı makalede çocuklar için yazılan roman ve öyküler şu özellikleri taşımalıdır:

1. Çocuklara deneyimlerinin ötesinde farklı dünyalar sunmalı,
2. Çocukların öyküdeki kahramanların inanç ve eylemlerini keşfetmelerini sağlamalı,
3. Sıradan ve güçlü olan insanların duyguları ile olaylar karşısındaki tavır ve davranışlarını değerlendirmeye olanak tanımalı;
4. Özellikle 9-14 yaş grubundan başlayarak çocuklara tarihsel terimleri ve yeni sözcükleri kazandıracak nitelikte olmalı, ayrıca tarihsel terimlerin yoğun olarak kullanıldığı başka kaynaklarla çalışma gibi etkinlikleri destekleyecek şekilde düzenlenmeli,
5. Daha resmî bir bağlamda sunulduğu zaman zor ve hassas gelebilecek bazı düşünceleri

(örneğin sosyal eleştiriler, dünyaya dair fikirler) tanıtmada bir araç olmalı;

6. İlgi ve heyecan yaratarak çocukların duygusal karşılıklar vermesini sağlamalı ve duyuşsal alan üzerinde önemli bir etkiye sahip olmalı;

7. Araştırma veya kaynaklarda çalışmayı gerektiren sorunlar içermeli;

8. Kronolojik ve anlatım açısından tutarlılığı olmalı ve öğrencileri belli bir düzen içerisinde geçmişi yeniden kurmaya yönlendirmelidir.

Hikâye türüne benzer özellikte olan roman türü yine çocuklar tarafından tercih edilen diğer bir türdür. Çocuklar daha çok “ duygusal ve macera” başta olmak üzere polisiye, cinayet, korku, tarih gibi roman türlerini seçmektedirler. 8. sınıf Türkçe ders kitabına alınan roman metinlerinin zevk ve ilgiyle okunması için şu niteliklere sahip olması gerekir:

1. Özellikle “duygusal ve macera” türlerinde olmalıdır.

2. Olaylar hareketli olmalı, çevre iyi belirtilmelidir.

3. “İyilik, doğruluk, adalet, dostluk” gibi konuları ele almalıdır.

4. Abartılı öğelere yer vermek yerine çocukta gerçek hissi uyandırmalıdır.

5. Paragraflar çocuğu sıkmayacak uzunlukta olmalı, sık sık diyaloglarla hareket ve canlılık sağlanmalıdır.

8. sınıf Türkçe ders kitaplarına seçilecek tiyatro metinleri de son derece önemlidir. Tiyatro yaşamın kendisine ayna tutmaktır. Bireyin yaşayıp dillendiremediklerini başkalarının gözünde görmesidir. Dolayısıyla ders kitaplarına seçilen tiyatro metinlerinin bireye örnek oluşturacağı özelliği düşünülürse seçilen konunun ve kahramanın karakteri çok önemlidir. Okuyan kişinin kendini karakterin yerine koyması, olayları onun bakış açısıyla değerlendirmesi, farklı çözüm yolları üretebilmesi açısından tiyatro metinleri 12-15 yaş döneminin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde tutarak vermesi gerekmektedir.

Masal türü, temel dil becerilerinden dinleme ve okuma etkinliğini temele alan bir beceridir; fakat türlerin sınıflara göre dağılımına baktığımızda 7. ve 8. sınıfta masal

türünün olmadığını görüyoruz. Bunun nedeni olarak uzmanlar, bu dönemdeki çocukların masal çağının sonuna geldiklerini kabul ederler. Oysa masalın çocukların hayal güçlerini kullanmalarına olanak sağlayan, eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcı düşünme gücünü geliştirmede, kültürel unsurlarını görmede önemli bir rol oynadığı unutulmamalıdır.

Biyografiler, bireylerin kişilik gelişiminde oldukça etkilidir. Bu dönemde ergen, ebeveyninden kayan ilgisini ve beğenisini seçtiği ülküsel kahramanlara, ünlü sporculara, sanatçılara, yazarlara yönlendirmeye başlar. Seçtiği bu kişilerin bazı davranışlarını kendine örnek alır, bazılarını da olduğu gibi öykünür (Başaran, 2005: 248). Özendirme yoluyla model alabilecekleri onaylanmış, takdir toplamış evrensel ya da ulusal şahsiyetlerin hayatları biyografi ya da anı türüyle gösterilebilir (Küçük, 2005: 48).

12-15 yaş döneminde olan bireyler bilişsel gelişimle birlikte duyuşsal açıdan da gelişim göstermektedirler. Metnin türü, verilmek istenen mesajı etkilemektedir. Bu dönemin ergenlik dönemini içine alması, ergenin bir arayış içinde olması, duyguların ve karakterin değişiminde metinlerin önemini göstermektedir. Metinden hareketle farklı duygular yaşama, sorunlara farklı açıdan yaklaşma, problem çözebilme, kendinin yalnız olmadığını görme, metnin kahramanı ile empati kurabilme, iyi- kötü, doğru- yanlış gibi toplumun değer yargılarını benimseme, ... vb. özellikler duyuşsal açıdan bireyi tamamlamaktadır.

Yapılan araştırmalara göre verilmek istenen mesajın metin içerisinde bireye sezdirilmesi gerekmektedir. Didaktik, bireye nasihat edici, öğüt verici tarzda yazılan metinlerin çocuğun hoşuna gitmediği görülmüştür. Mesajı doğrudan vermek yerine sezdirerek, ihtiyacı olduğunu hissettirerek vermek daha etkili olacaktır. Özellikle ergenlik dönemindeki bireyler öğüt almaktan hoşlanmazlar. Metinlerde verilmek istenen iletiyi kahramanın yaptıklarını yorumlayarak, kişinin kendisini kahramanın yerine koyarak, sorunlara farklı açıdan yaklaşarak, davranışların öncesini ve sonrasını, yarattığı etkiyi düşündürerek iletiyi kendilerinin keşfetmelerine izin verilmelidir.

2.5. Bibliyoterapi (Okuma ile Sağaltım)

Hiçbir edebi eser yoktur ki insana fayda sağlamasın. Özellikle çocuklar için hazırlanan edebiyat ürünlerinin çocuğa vermek istediği fayda tartışılmaz. Gerek dil gelişimi, zihin gelişimi, kişilik gelişimi gerekse de millî kültürünün, maneviyatının gelişiminde ve estetik zevk kazandırmada edebiyat eserlerinin çocuğun gelişiminde kullanılması son derece önemlidir. Bu konu, “ *Bibliyoterapi*” adı altında ülkemizde birkaç araştırmacı tarafından incelenmektedir. Konu hakkında:

Bibliyoterapi; bireylere problemleri çözmede ya da kendilerini daha iyi tanıyıp anlamalarında edebiyat eserlerinden yararlanmalarını sağlayan bir sürecin ya da etkinliğin düzenlenmesi olarak tanımlanabilir(Bodert; 1980’den akt.: Yeşilyaprak). Kitapların insanları rahatlatıcı, iyileştirici özelliklerinin fark edilmesi, 1930’lu yıllarda kütüphanecileri bu özelliklere sahip kitapları bulmaya ve listelemeye yöneltmiştir (Gladding ve Gladding, 1991 den akt.: Yeşilyaprak). Günümüzde bibliyoterapi, kitaplar aracılığı ile bireyin sorunlarını çözebilmesine yönelik bir yardım tekniği olarak kabul edilmiştir. Bibliyoterapi, doğru zamanda doğru kişiyle doğru kitabı buluşturma olarak adlandırılmaktadır.

Edebiyat, insanın hem bilişsel hem de duyuşsal yönü üzerinde etkilidir. Okunanlar, insanı bir yandan düşündürürken, bir yandan da duygulandırır. Sanatsal etkileşim ortamında birey, okuduklarından esinlenerek bazı davranışlarda bulunmaya güdülenirken, bazen de heyecanlanır, güler, ağlar, yoğun duygular yaşayabilir. Bir bakıma, duygular anlatım yolu bulur. Bu yaşantı ise duygulardan arınmayı sağlar. İnsan okurken, bu dünyada yalnız olmadığını, bazı olayların salt kendi başına gelmediğini görür; anlar. Yeryüzünde var olan herkesin, yaşamında bazı travmalarla, bazı coşkularla, bazı korkularla, birçok sorunla, yüz yüze gelebileceği gerçeğini öğrenir. Bu tür yaşantıların, tüm insanlara özgü olduğunu görmek, bu yaşantılara tanık

olarak onları paylaşmak; insanı bu sonsuz evren içerisinde, büyük bir boşluk ve yalnızlık duygusundan çekip çıkarabilir, bireye güç ve umut verir.

Kitaplar, bireye, yaşamın anlamını öğreterek, çevresine farklı bakış açılarından bakabilmesini de sağlar. İnsan, kendisine sunulan her yaşam öyküsünde, kendisine benzer ve kendisinden farklı olan birçok özelliği kavrayabilir. Bunları kendi yaşadıklarıyla karşılaştırma olanağı bularak, yeni değerlendirmeler yapabilir. Kendisinininkine benzer ya da farklı sorunlar ve başvuru çözüm yollarıyla tanışır. Kimi kişilikleri, kendine yakın bularak, onlarla özdeşimler kurarken, kimi insanlardan ve durumlardan nasıl uzak durulacağını öğrenir. Okuyucuya sunulan her tür yaşam öyküsündeki karakterlerle, birey kendisini karşılaştırabilme fırsatı bularak, o ana kadar, belki de, sahip olup da farkında olamadığı, adlandıramadığı, bir çok farklı ve güçlü özelliklerini keşfedebilir. Öyküler, bir yandan bireyin kendisini tanımasına yardımcı olurken, öte yandan da kurgulanan sorun çözme yollarıyla, hiç bilinmeyen, hiç düşünülmemiş çözüm yollarının tanınmasını ve öğrenilmesini sağlar. Dünyaya, bir de, öteki insanların gözlerinden bakabilmeyi başararak, çok farklı duyguların çok farklı biçimlerde yaşanabileceğine tanıklık sağlar. Olaylara ve yaşantılara çok çeşitli açılardan bakabilmek, insanı, kalıp yargılar içerisinde kapanıp kalmaktan kurtararak, onun iyileşmesine, gelişmesine de yardımcı olur (Öner, 2007: 134-135).

2.5.1. Bibliyoterapi'nin kullanılması

Bibliyoterapi yeni bir yaklaşım değildir. Yurt dışında birçok araştırma yapılmış olup özellikle çocukların eğitiminde, kişilik gelişiminde sorun yaşayan çocuklarda, evsiz çocuklarda, sağlık alanında sorun yaşayan çocuklarda bu yaklaşım kullanılmıştır. Fakat ülkemizde gelişmekte olan bir konudur. Yurt dışında eğitimcilerin okuma ile sağaltıma sıcak baktıkları ve bunu uyguladıklarını görmekteyiz. Terapistler

ve öğretmenler bibliyoterapiyi şu amaçla kullanabilirler (Forgan, 2002'den akt.: Öner, 2007):

- Bibliyoterapi kullanılarak, bireyin, yaşamakta olduğu sorunun yalnızca kendi başına gelmiş bir sorun olmadığı, birçok kişinin de benzer sıkıntıları yaşamakta olduğu gerçeğini, görebilmesi sağlanır.

- Yaşanan sorunların yalnızca tek bir çözümünün olmadığı, bireyin yaratıcı gücünü devreye sokarak çok çeşitli çözüm yollarına ulaşabileceğini görebilmesine yardımcı olunur.

- Bireyin sorununu daha özgürce ifade ederek daha özgürce tartışabilmesinin, önü açılır.

- Bireyin sorununu yapıcı bir eylem planı hazırlayarak çözümlemesine yardımcı olunur.

- Bireyin olumlu bir benlik kavramı geliştirebilmesine katkı da bulunulur.

- Bireyin üzerindeki duygusal ya da bilişsel baskı hafifletilmeye, ya da kaldırılmaya çalışılır.

- Bireyin kendini kabul edebilmesi için destek sağlanır.

- Bireyin kendi dışında bazı ilgi alanları oluşturabilmesine rehberlik edilir.

- Bireyin, çevresindeki insanların davranışlarını ve onları belli bir biçimde davranmaya güdüleyen psikolojik güçleri tanıyabilmesinde, ayrıca, kendi sahip olduğu anlama ve yorumlama gücünü geliştirmesinde ona yardımcı olunur (Öner, 2007: 144).

Sonuç olarak bibliyoterapi insanların problem çözme güçlerini artırır. Bunun yanı sıra olumlu bir benlik kavramı gelişimine ve olumlu davranış değişikliklerine yardımcı olur. Bibliyoterapinin eğitimde kullanılması özellikle ergenlik çağı dönemindeki çocuklar için kullanılması son derece önemlidir. Kişilik ve zihin gelişiminin gelişmeye başladığı bu dönemde okuma metinleri ile sorun yaşayan ergenlerin sorunlarına çözüm üretmeleri, yaşadıkları sorunun sadece kendilerine ait olmadığını görmeleri ve olumsuzlukları yaşamadan okudukları metinden ders çıkartacak nitelikte değerlendirmeleri, olayların farklı çözüm yollarına sahip olduğunu görerek zihnini çözüm üretmeye alıştırmak gibi birtakım etmenler Türkçe dersinde bireyin içinde bulunduğu döneme hitap eden metinlerin aslında birer tedavi aracı olduğunu göstermektedir. Ülkemizdeki kitap okuma oranının diğer ülkelere oranla çok

düşük olması Türkçe ders kitabında yer alan edebî metinlerin, okuma zevki kazandırmada, ana dili bilincinin farkına varılmasında, okuma ile bireyin kendini geliştirmesinde oldukça büyük öneme sahip olduğu görülmektedir.

2.6 İlköğretim 8.Sınıf Türkçe Ders Kitapları

2008- 2009 Eğitim- öğretim yılında okullarımızda okutulan Türkçe dersi kitaplarından olan MEB Yayınları ve Batu Yayınları bu araştırmada incelenen ders kitaplarıdır. Eğitimimizde tek bir ders kitabı uygulaması kalkmış yerine öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve sadece metinlerin yer aldığı ders kitabı getirilmiştir.

2.6.1. Batu yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabı

8. sınıflar için hazırlanan Türkçe ders kitabında toplam 6 tema ve bu temalar içinde 24 okuma, 7 dinleme metni yer almaktadır. Atatürkçülük teması 6. ve 7. sınıfta olduğu gibi 8. sınıfta da zorunlu temadır. Her temada farklı türlerden seçilmiş okuma metinleri yer almaktadır. Dinleme metinleri ise temada yer alan türlerin birinden seçilmiştir. Okuma metinleri çeşitli görsel unsurlarla desteklenmiştir. Türkçe ders kitabında verilen temalar, bu temalarda verilen metinler ve metinlerin türleri şunlardır:

Tablo 4. Batu Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Temaların, Metinlerin ve Türlerin Dağılımı

<i>TEMA ADI</i>	<i>METİN ADI</i>	<i>METNİN TÜRÜ</i>
OKUMA KÜLTÜRÜ	Kitap ve İnsan	Deneme
	İmza Günü	Hikâye
	Muğla KocaMustafendi İl Halk Kütüphanesi	Anı
	Öykülerin Sıcığında Cahit Sıtkı	Eleştiri
	Kütüphane	Şiir (Dinleme Metni)
ATATÜRKÇÜLÜK	Atatürk'ün Kişilik Özellikleri ve Eserleri	Deneme
	Bir Hatıra	Anı
	İnsan Sevgisi ve Evrensellik	Makale
	Türkiye'nin Jeopolitik ve Jeostratejik Değeri	Makale (Dinleme Metni)
	Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda	Şiir
	Eğitimci Atatürk	Konferans (Dinleme Metni)
SEVGİ	Ellinci Yıl Türküsü	Şiir
	Dil Sevgisi, Dil Bilinci	Deneme
	Son Kuşlar	Hikâye
	Beyaz Diş	Roman
	Sevgi	Şiir (Dinleme Metni)
MİLLÎ KÜLTÜR	Dünyayı Güldüren Adam	Biyografi
	Türküler Dolusu	Şiir
	Yünden Haliya	Gezi Yazısı
	Ergenekon Destanı	Destan
	Karagöz Televizyonda Canlanabilir	Söyleşi/Sohbet (Dinleme Metni)
DOĞA VE EVREN	Güneş Battı	Masal
	Yedigöller'de Sonbahar	Şiir
	Mavisini Yitirmiş Yaşamak	Deneme
	Dünya Hep Güzel Kalsın	Röportaj
	Çevrenin Dili Olsaydı	Deneme (Dinleme Metni)
TOPLUM HAYATI	Komşusuzluk	Söyleşi/Sohbet
	Posta Kutusundaki Mızıka	Mektup
	Birlikte	Şiir
	Birey ve Toplumsallık	Deneme
	Bir Orman Masalı	Masal (Dinleme Metni)

2.6.2. Batu yayınları 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabı

Türkçe ders kitabında verilen metinlerle ilgili çeşitli etkinlik ve çalışmalar öğrenci çalışma kitabında yer almaktadır. Öğrenci çalışma kitabında her temanın başında bir tema kapağı bulunmaktadır. Tema kapağının ardından, öğrencileri temada okuyacakları metinlere hazırlayan bir “ Tema Hazırlık Çalışması” yer almaktadır. “ Metne Hazırlık” çalışmaları ise okunacak metinlerin içeriğine göre düzenlenmiştir. Okuma, yazma, konuşma ve dil bilgisi öğrenme alanlarına yönelik uygulama gerektiren etkinlik ve çalışmalar Öğrenci Çalışma Kitabı’nda yer almaktadır. Tema sonlarında “ Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları “ yer almaktadır. Ayrıca öğrenci çalışma kitabında Değerlendirme Formları ile öğrenciler hem kendilerini hem de akranlarını değerlendirmektedirler.

2.6.3. Batu yayınları 8. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitabı

Türkçe dersinin işlenişiyile ilgili yönergeler ile çeşitli ölçme formlarının yer aldığı öğretmen kılavuz kitabı hem ders hem de çalışma kitabını içerecek biçimde düzenlenmiştir. Öğretmen kılavuz kitabında takım hâlindeki kitapları tanıtan bir giriş bölümü, kitapların organizasyon şemaları, tema kapakları, öğrenme alanlarıyla ilgili kazanımların temalara/ metinlere dağılım tabloları ve temaya hazırlık çalışmaları yer almaktadır. Öğretmen kılavuz kitabında değerlendirme formları, okuma gelişim dosyası, proje ödevleri- performans görevleri, kitabın sonunda ise sözlük yer almaktadır. Ayrıca dinleme metinleri sadece öğretmen kılavuz kitabında yer almaktadır.

Öğretmen kılavuz kitabında ders işleme süreci ve hazırlık/ aşama gerektiren etkinlikler ve etkinliklerin süreçleri aşamalarıyla verilmiştir.

Öğretmen ders işleme sürecinde, etkinliklerin uygulanmasında, yönlendirici bir role sahip olmalıdır.

2.6.4. MEB yayınları 8. sınıf Türkçe ders kitabı

8. sınıflar için hazırlanan Türkçe ders kitabında toplam 6 tema ve bu temalar içinde 19 okuma, 6 dinleme metni yer almaktadır. Atatürkçülük teması zorunlu temadır. Her temada farklı türlerden seçilmiş okuma metinleri yer almaktadır. Dinleme metinleri ise temada yer alan türlerin birinden seçilmiştir. Okuma metinleri çeşitli görsel unsurlarla desteklenmiştir. Türkçe ders kitabında verilen temalar, bu temalarda verilen metinler ve metinlerin türleri şunlardır:

Tablo 5. MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Temaların, Metinlerin ve Türlerin Dağılımı

<i>TEMA ADI</i>	<i>METİN ADI</i>	<i>METİN TÜRÜ</i>
ZAMAN VE MEKÂN	Kız Kalesi	Efsane
	Geçmiş Zaman Şiirleri	Şiir
	Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş Yapmak	Konferans (Dinleme Metni)
	Eski Ankara Evleri	Gezi Yazısı
ATATÜRKÇÜLÜK	Atatürk'ten Anılar	Anı
	Onuncu Yıl Nutku	Söylev
	Dil Devrimi	Makale
	Atatürk ve Bilim	Makale
	Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi	Söylev (Dinleme Metni)
MİLLÎ KÜLTÜR	İhtiyar Çilingir	Hikâye
	Gönül Mimarlarımız	Biyografi
	Türküler Dolusu	Şiir (Dinleme Metni)
	Nevruz ve Birlik	Fıkra
TOPLUM HAYATI	Ergenekon Destanı	Destan
	Çiğdem Der Ki...	Hikâye
	Herkesin Dostu Anton	Hikâye (Dinleme Metni)
	Aşinasız	Deneme
BİLİM VE TEKNOLOJİ	Basından Teknoloji Haberleri	Haber
	Ekran Efendi'nin Tutsakları	Söyleşi (Dinleme Metni)
	Anadolu'nun Bahtı Açık Kara Treni	Söyleşi
	Bilgisayar Yalnızlığı	Deneme
KİŞİSEL GELİŞİM	Hayatta Başarının Yolları	Konferans
	İki İyi İnsan	Hikâye
	Empati İle Yaşamak	Deneme (Dinleme Metni)
	Martı	Roman

2.6.5. MEB yayınları 8. sınıf Türkçe dersi öğrenci çalışma kitabı

Türkçe ders kitabında verilen metinlerle ilgili çeşitli etkinlik ve çalışmalar öğrenci çalışma kitabında yer almaktadır. “ Metne Hazırlık” çalışmaları okunacak metinlerin içeriğine göre düzenlenmiştir. Okuma, yazma konuşma ve dil bilgisi öğrenme alanlarına yönelik uygulama gerektiren etkinlik ve çalışmalar öğrenci çalışma kitabında yer almaktadır. Tema sonlarında “ Tema Sonu Değerlendirme Çalışmaları “ yer almaktadır. Ayrıca öğrenci çalışma kitabında “Değerlendirme Formları” ile öğrenciler hem kendilerini hem de akranlarını değerlendirmektedirler.

2.6.6. MEB yayınları 8. sınıf Türkçe dersi öğretmen kılavuz kitabı

Öğrencilerin Türkçe dersinin genel amaçlarına, temel dil becerilerine ve dil bilgisine yönelik kazanımlara ulaşmaları için öğrenme ortamlarında yapılacak olan tüm etkinliklerin, yöntem ve tekniklerin, ilgili araçların ve sürecin açıklandığı rehber niteliği taşıyan bir kaynaktır. Öğretmen kılavuz kitabı, tanıtım şeması, tema kapakları, temaya giriş, metnin işleniş süreçleri; okuma/anlama- dinleme/anlama, konuşma, yazma ve dil bilgisi öğrenme alanlarına ait çalışmalar yer almaktadır. Ayrıca işlenen temayla ilgili proje ödevleri ve performans görevleri de kılavuz kitapta yer almaktadır. Öğretmen kılavuz kitabında değerlendirme formları, okuma gelişim dosyası, kitabın sonunda ise sözlük yer almaktadır. Dinleme metinleri sadece öğretmen kılavuz kitabında yer almaktadır.

2.7. Bilişsel ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği

Karatay (2008) tarafından hazırlanan “ Çocuk Edebiyatı Tutum Ölçeği” dikkate alınarak “Bilişsel ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği*” hazırlanmıştır. Ölçek 33 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler bilişsel ve duyuşsal olmak üzere iki ana başlık altında, kendi içerisinde 3 alt başlık altında toplanmıştır. Bilişsel beceriler kendi içinde 3 alt başlıkta toplanmıştır. Bunlar:

- Eleştirel Düşünme
- Problem Çözme
- Bilişsel Farkındalık

Duyuşsal beceriler ise yine 3 alt başlık altında şu şekilde toplanmıştır:

- İletişim Kurma
- Farklılıkları Tanıma
- Kişisel Gelişim

* Karatay, Bulut, Tobay ve Bolat Sınıflaması (Yayınlanmamış Çalışma)

Tablo 6. Bilişsel ve Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği

ÖLÇÜTLER		
I. Bilişsel Beceriler	1.1. Eleştirel Düşünme	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım etti.
		2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretti.
		3. Yaşadığım sorunlar karşısında olumlu düşünmemi sağladı.
		4. Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almamı sağladı.
		5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrendi.
	1.2. Problem Çözme	1. Yaşadığım sorunların ne olduğunu anlamama yardımcı oldu.
		2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğimi geliştirdi.
		3. Yaşama daha sıkı bağlanmamı sağladı.
		4. Karşılaştığım sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmemi sağladı.
		5. Hayatta karşılaştığım sorunlarla mücadele etme gücümü artırdı.
	1.3. Bilişsel Farkındalık	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bende bir merak uyandırdı.
		2. Okuduğumu anlama becerilerimi geliştirdi.
		3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırdı.
		4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirdi.
		5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirdi.
		6. Gidemeyeceğim veya ulaşamayacağım yerler hakkında bilgi kazandırdı.
		7. İlgi alanlarımı tanımama yardımcı oldu.
		8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterdi.
II. Sosyal Beceriler	2.1. İletişim Kurma	1. Sözlü olarak kendimi ifade edebilme yeteneği kazandırdı.
		2. Duygu ve düşüncelerimi herkesle paylaşabilme cesareti verdi.
		3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretti.
		4. Öğretmenlerimle olan ilişkilerimin gelişmesini sağladı.
		5. Yazılı olarak kendimi anlatabilme yeteneğimi geliştirdi.
	2.2. Farklılıkları Tanıma	1. Yaşadığım çevrede benden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymamı sağladı.
		2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmemi sağladı.
		3. Çevrede karşılaştığım güzellikleri fark edebilmemi sağladı.
		4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymamı sağladı.
		5. Farklı olay ve kişilerle tanışmamı sağladı.
		6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamama yardım etti.
	2.3. Kişisel Gelişim	1. Yaşadığım toplumun kültür değerlerini kabullenmemi sağladı.
		2. Yaşadığım duyguları tanımama yardım etti.
		3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmemi sağladı.
		4. Kendimi değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmemi sağladı.

Ölçekte yer alan her madde Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı için yayınevlerine göre ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Var olan özelliklere “1” olmayan özelliklere ise “0” değeri verilmiş ve istatistiksel olarak incelenmiştir.

2.7.1. Bilişsel ve sosyal becerilerin tanımı

Eleştirel Düşünme: Eleştirel kelimesinin İngilizce karşılığı olan “critical” kelimesi değerlendirme, yargılama ayırt etme anlamlarında kullanılır. Demirel (1999) eleştirel düşünmenin bilgiyi etkili bir şekilde kazanma, değerlendirme ve kullanma yeteneklerine ve eğilimlerine dayandığını belirtir. Ennis’e göre eleştirel düşünme ne yapılacağına, neye inanılacağına karar vermeye odaklanmış yansıtıcı ve mantıklı düşünme olarak tanımlanmıştır (Ennis, 198; akt. : Seferoğlu, Akbıyık, 2006). Ennis’e göre “sorunun açık bir şekilde ifade edilmesi, nedenlerinin aranması, güvenilir kaynakların kullanılması ve bunların belirtilmesi, durumu bütünüyle ele alma, ana noktadan ayrılmamaya çalışma, seçenekleri arama ve açık fikirli olma, diğer insanların fikirlerine duyarlı olma, karmaşık bir bütünün parçalarını düzenli bir şekilde ele alma” gibi unsurlar eleştirel düşüncenin eğilimlerini göstermektedir.

Eleştirel düşünce bireyin hayatta karşılaştığı sosyal problemleri çözebilmesinde, doğrulara ulaşabilmesinde kullanılır. Yapılan araştırmalarda eleştirel düşünmenin akademik başarıyı arttırdığı, öğrenmeyi daha bilinçli duruma getirdiği, bireylerin bilişsel olgunluğa eriştiğini ortaya çıkarmıştır.

Problem Çözme: Dewey, problemi, insanın zihnini karıştıran, ona meydan okuyan ve inancı belirsizleştiren her şey olarak tanımlamaktadır. Problem çözme birbirini takip eden belli aşamalardan oluşmaktadır. Wicklergen problem çözme verilerin tanımlaması, işlemlerin tanımlanması, sonuçların çıkarılması ve hedeflerin tanımlanması olarak dört aşamada toplamıştır. Problem çözme stratejisine sahip bir öğrenci, sorunların farkına varma, sorunları ayırt edip tanımlama yeteneği kazanır. Öğrencinin probleme yönelik çözüm yolları üretmesi, sınaması, doğruya ulaşırken farklılıkları görüp, sistemli düşünüp sağlıklı bir seçim yapmasını, öğrencilerin bilimsel araştırma sürecinde çalışmalarını sağlar.

Bilişsel Farkındalık: Orijinal adıyla “metacognition” kavramı değişik ifadeler kullanılarak dilimize kazandırılmıştır. Erden ve Akman (1996: 155) ve Akdur (1996) “bilış bilgisi” olarak, Demirel (2003: 139), Açıkgöz (1996) ve Güral (2000) “bilış ötesi”, Aral (1999) “metakognitif bilgi”, Senemoğlu (2001: 339-340) “yürütücü bilış”, Küçük- Özcan (2000) ve Demir- Gülşen (2000) “bilış üstü”, Bedir (1996: 155) “bilgiyi kullanma yolu”, Doğanay (1997: 36) “bilişsel farkındalık” olarak dilimize çevirmişlerdir (Gelen, 2004). Metacognition, kişinin kendisinin ve öğrenme yollarının farkında olması, bilinçli davranması, kendini kontrol etmesi, kendini düzenlemesi ve kendini değerlendirmesi, planlaması, nasıl öğrendiğini izlemesi ve öğrenmeyi öğrenmesi gibi kavramları içermektedir.

Yapılan araştırmalarda bilişsel farkındalığın okuduğunu anlama ve yazma becerisini geliştirdiği, başarıyı ve kalıcılığı arttırdığı, işbirliği ile uygulandığında sosyal beceriyi ve iletişimi arttırdığı, motivasyon- tutum- dikkat gibi kendini kontrol becerilerini geliştirdiği, bilgiyi elde etme yolunu geliştirme ve kullanmayı sağladığı, problem çözme becerilerini geliştirdiği ortaya çıkmıştır (Gelen, 2004). Yine yapılan araştırmalarda bilişsel farkındalık becerilerinin okuduğunu anlama başarısını arttırdığı görülmüştür. *

İletişim Kurma: İletişim, duygu düşünce ve bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişimasyon(TDK, 2004); bir bilginin, bir haberin, bir niyetin, bir konuşmanın ilkel veya gelişmiş bir işaret sisteminden yararlanılarak bir zihinden başka bir zihne yahut da bir merkezden başka bir merkeze ulaştırılması (Gramer Terimleri Sözlüğü, 2003) olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal bir varlık olan insan açısından iletişim büyük bir önem taşır. Hayatta mutlu olmak önce kişinin kendini anlaması ve doğru bir şekilde ifade etmesi ile başlar. İletişim tek yönlü bir hareket değildir. Kaynak, alıcı, ileti ve dönüt sağlıklı bir iletişim kurmanın temelini oluşturur. İnsanlarla iletişim kurmayı bilmek, iletişimin kurallarını, tekniğini bilmek ve uygulamak hayatta başarılı ve mutlu olmayı sağlayacaktır.

* bk. : Gelen, İsmail. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya,2004.*

Farklılıkları Kabul Etme- Empati: Bir kişinin kendisini bir başkasının yerine koyarak olaylara o kişinin bakış açısıyla bakması olarak tanımlanır. Empati kurmak insanlar arasındaki iletişimin kolaylaştırdığı gibi insanların uyum içinde yaşamasını sağlar. Çocuklarda empati kurma becerisinin geliştirilmesi onların ahlak gelişimini sağlayabileceği gibi diğer insanlarla olan sosyal ilişkilerini kolaylaştıracaktır.

Empati kurmak, bireye, anlaşıldığını ve insanların kendilerine değer verdiğini hissettirir. Pozitif bir düşünce duyguların ve davranışların dışarıya olumlu yansımaları sağlar. Karşımızdakinin rolüne girerek onun ne düşündüğünü anlamak empatinin bilişsel niteliğini gösterir, karşımızdakinin hissettiklerinin aynısının hissetmek ise duygusal bir nitelik taşır.

Kişisel Gelişim: Her şeyin değiştiği, geliştiği günümüz dünyasında bireyin bu değişimlere ayak uydurabilmesi için kendi becerilerine yenilerini eklemesi ve böylece daha mutlu ve başarılı bir hayat gayesi kişisel gelişimi tanımlamaktadır.

İnsanların kendilerinde gördükleri eksiklikleri tamamlama, sorun yaşayan insanların sorunlarını okuyarak çözebilme uğraşları günümüzde kişisel gelişimin büyük bir sektör olmasını sağlamıştır. Bireyin kendi kendini yetiştirmesi, bireysel özelliklerinin farkına varıp bu özellikleri geliştirmesi ya da yeni ilgi alanları keşfetmesi eğitimin amaçları içinde yer almaktadır.

Geleceğin “mükemmel insanı” bilişsel özelliklerini kullanabilen, eleştirebilen ve problem çözebilen, iletişim kurarken insancıl değerlere önem veren, insanlar arasındaki farklılıkları kabul edebilen ve sürekli kendini geliştiren bir portre çizmektedir. Eğitimin amacı da bu portreye sahip bireyler yetiştirmektir.

III. BÖLÜM

3.Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama teknikleri ve verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel verilere dayanan betimsel bir araştırmadır. Araştırma verilerine ulaşmak için *Doküman İnceleme Tekniği* kullanılmıştır. “Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 187).

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmada, 2008-2009 eğitim öğretim yılında Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanan ilköğretim 8. sınıf Türkçe Dersi öğretim araçları evren olarak kabul edilmiş, MEB Yayınları ve Batu Yayınları 8. Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları seçkisiz örneklem olarak alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Konuyla ilgili veri toplamak için Karatay (2008) tarafından hazırlanan “*Çocuk Edebiyatı Tutum Ölçeği*” incelenmiş ve bu ölçekten yola çıkılarak Türkçe dersi öğretim araçlarının “*Bilişsel ve Sosyal Becerileri*” işleme, yer verme sıklığını belirlemek için 33 maddelik bir “*Kontrol Listesi*” geliştirilmiştir.

Sonraki aşamada, MEB Yayınevi ve Batu Yayınevinin hazırlamış olduğu 8. sınıf Türkçe dersi kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitaplarında bilişsel ve sosyal becerileri geliştirmeye yönelik hazırlanan etkinlikler, sorular, bağlama yönelik öğrenme durumları 33 maddelik “Kontrol Listesi”ne ayrı ayrı fişlenmiştir. Ölçekte bilişsel beceriler için 18 madde; eleştirel düşünme 5 madde, problem çözme 5 madde ve bilişsel farkındalık 8 madde; sosyal-duyuşsal için de 15 madde; iletişim kurma 5 madde, farklılıkları kabullenme-empati 6 madde ve kişisel gelişim 4 madde olmak üzere toplam 33 maddeye yer verilmiştir.

Öğretim araçlarında öğrencilerin bilişsel ve sosyal becerilerini geliştirmeye yönelik toplanan veriler öğrenme alanları, bilişsel için: “eleştirel düşünme, problem çözme ve bilişsel farkındalık; sosyal-duyuşsal için: “iletişim kurma, farklılıkları kabullenme-empati ve kişisel gelişim” alt boyutları açısından incelenerek konunun ilgililerine bilgi sunulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Toplanan veriler bilgisayara aktarılmış, analizinde SPSS 11.5 (Statistic Package For Social Science) programından yararlanılmıştır. Araştırmada toplanan verilerin analizinde, aritmetik ortalama, t-testi ve varyans analizi için de f testi kullanılmıştır. t testi iki ortalama oran ya da korelasyon katsayısı arasındaki farkın manidarlığını belirtir. ANOVA (varyans analizi) F testinde ise bir ya da daha çok değişkenin, çeşitli faktörlerin birbirleriyle anlamlı şekilde etkileşip etkileşmediğini belirtir. Böylece ders kitabındaki metinlerin, öğrenci çalışma kitabındaki etkinliklerin ve öğretmen kılavuz kitabındaki dersin işlenişine dair öğretmene gösterilen yolun, öğrencilerin bilişsel ve sosyal gelişimini ne derecede geliştirebileceği incelenmiştir.

IV. BÖLÜM

4. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, iki ayrı yayınevine ait olan 8. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerin, öğrenci çalışma kitabında yer alan etkinliklerin ve öğretmen kılavuz kitabında yer alan ders işleniş akışı “Bilişsel ve Sosyal Öğrenme Alanında İşlenme Sıklığı” adı altında incelenmiştir*. Çalışmalar sonucunda toplanan veriler, araştırmanın hipotezlerine uygun istatistikî teknikler kullanılarak tablolar halinde verilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Birinci Alt Problem: Bilişsel öğrenme alanı özelliklerinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Bu problemin çözümünde, Batu Yayınları ve MEB Yayınları Türkçe dersi öğretim araçlarında yer alan bilişsel öğrenme alanları aritmetik ortalama, t- testi, varyans analizi için f testi kullanılmıştır.

Bilişsel öğrenme alanı “ Eleştirel Düşünme, Problem Çözme ve Bilişsel Farkındalık olmak üzere üç başlık altında ve toplam on sekiz madde olarak incelenmiştir.

* bk. EK-1, EK-2.

Tablo 7. Bilişsel Öğrenme Alanı Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklığı

	YAYINEVİ			Toplam
	N	Batu Yayınları	MEB Yayınları	
		N	N	N
Bilişsel Öğrenme Alanı Özelliklerinin İşlenme Sıklığı	,00	3	0	3
	1,00	24	11	35
	2,00	20	10	30
	3,00	18	11	29
	4,00	10	12	22
	5,00	9	12	21
	6,00	5	3	8
	7,00	2	4	6
	8,00	2	4	6
	9,00	0	1	1
	10,00	0	2	2
	11,00	0	1	1
	13,00	0	1	1
Toplam		93	72	165

Türkçe dersi öğretim araçları (Türkçe ders kitabı, öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitabı) yayınevlerine göre bir bütün olarak ele alınmıştır. Özel yayınevine ait 31, MEB yayınevine ait 24 adet metin bulunmaktadır. Bilişsel ve duyuşsal becerileri geliştirme maddeleri her iki yayınevinin ders kitaplarında yer alan metinler, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları içerisinde tek tek incelenmiştir.

Bilişsel öğrenme alanı içerisine giren eleştirel düşünme beş madde, problem çözme beş madde ve bilişsel farkındalık sekiz madde olmak üzere toplamda on sekiz madde üzerinden değerlendirilmiştir. Her bir öğretim aracında on sekiz madde tek tek incelenmiştir.

Türkçe dersi bir beceri dersidir. Edinilen bilginin beceriye dönüştürülebilmesi için sık sık tekrarlara ve etkinliklere başvurulması gerekir. Tablo 7 incelendiğinde bilişsel öğrenme alanı özelliklerinin işlenme sıklığının giderek azaldığı, yayınevlerine

göre farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Özel yayınevine ait Türkçe dersi öğretim araçlarında bazı maddelerin kullanılmadığı görülmektedir. Bilişsel beceri maddelerinin 1- 6 defa kullanıldığı öğretim aracı (3, 24, 20, 18, 10, 9, 5) sayısı giderek azalmaktadır. Bu maddelerin 7 ve 8 defa kullanıldığı yer sayısı 2'dir. 9 - 13 arasında bu maddelerin hiçbir öğretim aracında olmadığı görülmektedir. MEB yayınlarında ise özel yayınevine göre daha dengeli bir dağılım vardır; fakat sonlara doğru artması beklenen maddelerin azaldığı görülmektedir.

Türkçe eğitiminin amacına ulaşabilmesi için zamanla maddelerin işlenme sıklığının artması gerekir; fakat bu tabloda ters yönde bir sonuç çıkmaktadır.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

İkinci Alt Problem: Eleştirel düşünme becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Tablo 7.1. Eleştirel Düşünme Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklığı

	N	Batu Yayınları	MEB Yayınları	Toplam
		N	N	N
Eleştirel Düşünme	,00	52	24	76
	1,00	31	19	50
	2,00	7	17	24
	3,00	2	3	5
	4,00	1	5	6
	5,00	0	4	4
Toplam		93	72	165

Eleştirel düşünme becerisi beş maddeden oluşmaktadır. Yukarıdaki tabloda eleştirel düşünme becerilerinin yayınevlerine göre Türkçe öğretim araçlarında geçme sıklığı yer almaktadır. Özel yayınevinde öğretim araçlarının 52 yerinde; MEB yayınevindeki öğretim araçlarının 24 yerinde eleştirel düşünme maddelerinin hiçbirine yer verilmemiştir. 5 kez işlenme sıklığı özel yayınevinde yer almazken MEB

yayınevinde 4 defa geçmektedir. Maddelerin yer verilme sayısı arttıkça öğretim araçlarında yer alma sayısı azalmıştır.

Bu tabloda en çok bir defa kullanılan madde sayısının 50 olduğu görülmektedir. Öğretim araçları üzerinde dağılımına bakıldığında her bir öğretim aracında (ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı) özel yayınevinde 10,33, MEB yayınevinde 6,33 defa kullanıldığı görülmüştür. 4 ve 5 defa kullanılan maddelerin (10) ise öğretim araçları üzerindeki dağılımına bakıldığında her bir öğretim aracında özel yayınevinde 0,33, MEB yayınevinde 3 defa kullanıldığı görülmüştür.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Üçüncü Alt Problem: Problem çözme becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Tablo 7.2. Problem Çözme Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklığı

	N	Batu Yayınları	MEB Yayınları	Toplam
		N	N	N
Problem Çözme	,00	60	34	94
	1,00	12	20	32
	2,00	14	11	25
	3,00	6	2	8
	4,00	1	2	3
	5,00	0	3	3
Toplam		93	72	165

Problem çözme becerisi beş maddeden oluşmaktadır. Her iki yayınevi sonuçları ele alındığında 94 öğretim aracında problem çözme becerisine ait maddelerin hiçbirine rastlanılmamıştır. Maddelerin işlenme sıklığı arttıkça (4 ve 5 kez işleniş) yayınevlerinin Türkçe öğretim araçlarında yer verme sayısında düşüş yaşandığı(her iki yayınevinde toplam 6 kez işlenmiştir.) görülmektedir. Maddelerin işlenme sıklığı arttıkça öğretim araçlarında yer alma sayısı azalmıştır.

Problem çözme becerisi tablosu incelendiğinde en çok bir defa kullanılan madde sayısının 32 olduğu görülmektedir. Öğretim araçları üzerinde dağılımına bakıldığında her bir öğretim aracında(ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı) özel yayınevinde 4, MEB yayınevinde 6,66 defa kullanıldığı görülmüştür. 4 ve 5 defa kullanılan maddelerin (6) ise öğretim araçları üzerindeki dağılımına bakıldığında her bir öğretim aracında özel yayınevinde 0,33, MEB yayınevinde 1,66 defa kullanıldığı görülmüştür.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Dördüncü Alt Problem: Bilişsel farkındalık becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Tablo 7.3. Bilişsel Farkındalık Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklığı

	N	Batu Yayınları	MEB Yayınları	Toplam
		N	N	N
Bilişsel Farkındalık	,00	5	4	9
	1,00	50	28	78
	2,00	24	23	47
	3,00	10	13	23
	4,00	2	3	5
	5,00	2	1	3
Toplam		93	72	165

Bilişsel farkındalık becerisi sekiz maddeden oluşmaktadır. Bir madde en fazla 5 defa kullanılmıştır. Maddelerin işlenme sıklığı incelendiğinde özel yayınevinde 5, MEB yayınevinde 4 yerde bilişsel farkındalık becerilerinin hiçbirine yer verilmemiştir. Maddeler en fazla birer defa kullanılmıştır.

Maddelerin yayınevlerine göre 4 ve 5 kez kullanıldığı öğretim aracı sayısı 8'dir. Her iki yayınevinin sonuçlarını birlikte değerlendirdiğimizde bir kez işlenen madde sayısı (78), 4 ve 5 kez işlenen madde sayısının (8) on katı kadardır (9.75).

Öğretim araçları üzerinde en çok bir defa işlenen madde dağılımına bakıldığında her bir öğretim aracında özel yayınevinde 16,66, MEB yayınevinde 9,33 defa kullanıldığı görülmüştür. 4 ve 5 defa kullanılan maddelerin (8) ise öğretim araçları üzerindeki dağılımına bakıldığında her bir öğretim aracında özel yayınevinde 1,33, MEB yayınevinde 1,33 defa kullanıldığı görülmüştür.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Beşinci Alt Problem: Duyuşsal öğrenme alanı özelliklerinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Duyuşsal öğrenme alanı “ İletişim Kurma, Farklılıkları Kabul Etme- Empati ve Kişisel Gelişim olmak üzere üç başlık altında ve toplam on beş madde olarak incelenmiştir.

Tablo 8. Duyuşsal Öğrenme Alanın Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklığı

	N	Batu Yayınları	MEB Yayınları	Toplam
		N	N	N
Sosyal-Duyuşsal Öğrenme Alanı Özelliklerinin İşlenme Sıklığı	,00	7	4	11
	1,00	32	12	44
	2,00	9	9	18
	3,00	8	10	18
	4,00	14	14	28
	5,00	15	13	28
	6,00	5	7	12
	7,00	2	2	4
	8,00	1	1	2
	Toplam	93	72	165

Duyuşsal öğrenme alanı özelliklerinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı incelendiğinde her iki yayınevinde hiç geçmeyen maddelerin (11) olduğu görülmüştür. Duyuşsal öğrenme alanı özelliklerinin Türkçe öğretim araçlarında en çok bir defa kullanıldığı, en az 7 ve 8 defa kullanıldığı görülmektedir.

Türkçe öğretim araçlarının (ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı) bir bütün olarak kabul edildiği bu tabloda en çok bir defa kullanılan maddelerin (44) öğretim araçları üzerinde dağılımına bakıldığında her bir öğretim aracında özel yayınevinde 10,66, MEB yayınevinde 4 defa kullanıldığı görülmüştür. En az 7 (özel yayınevi öğretim araçları içinde 0,66, MEB yayınevinde 0,66) ve 8 (özel yayınevi öğretim aracında 0,33, MEB yayınevinde 0,33) defa kullanılmıştır.

4.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Altıncı Alt Problem: İletişim kurma becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Tablo 8.1. İletişim Kurma Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklığı

	N	Batu Yayınları	MEB Yayınları	Toplam
		N	N	N
İletişim Kurma	,00	34	17	51
	1,00	16	15	31
	2,00	4	10	14
	3,00	12	7	19
	4,00	24	13	37
	5,00	3	10	13
Toplam		93	72	165

İletişim kurma becerisi beş maddeden oluşmaktadır. Türkçe öğretim araçlarında yayınevlerine göre özel yayınevinde 34, MEB yayınevinde 17 öğretim aracında iletişim kurma becerilerine ait hiçbir maddeye rastlanılmamıştır. En sık

kullanılan madde bir defa (31) kullanılmıştır; fakat bu hiç kullanılmayan (51) madde sayısından daha düşüktür.

Bu tabloda en çok dört defa kullanılan madde sayısının 37 olduğu görülmektedir. Öğretim araçları üzerinde dağılımına bakıldığında her bir öğretim aracında (ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı) özel yayınevinde 8, MEB yayınevinde 4,33 defa kullanıldığı görülmüştür. En az 2 (özel yayınevi öğretim araçları içinde 1,33, MEB yayınevinde 3,33) ve 5 (özel yayınevi öğretim aracında 1, MEB yayınevinde 3,33) defa kullanılmıştır.

4.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Yedinci Alt Problem: Farklılıkları kabul etme- empati becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Tablo 8.2. Farklılıkları Kabul Etme- Empati Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklığı

	N	Batu Yayınları	MEB Yayınları	Toplam
		N	N	N
Farklılıkları Kabullenme- Empati	,00	62	48	110
	1,00	23	8	31
	2,00	3	9	12
	3,00	3	7	10
	4,00	1	0	1
	5,00	1	0	1
Toplam		93	72	165

Farklılıkları kabul etme- empati becerisi altı maddeden oluşmaktadır. Türkçe öğretim araçlarında yayınevlerine göre özel yayınevinde 62, MEB yayınevinde 48 öğretim aracında farklılıkları kabul etme- empati becerilerine ait hiçbir maddeye rastlanılmamıştır.

Farklılıkları kabul etme- empati becerisinde maddeler en sık bir defa (31) kullanılmıştır. Öğretim araçları üzerinde dağılımına bakıldığında her bir öğretim

aracında özel yayınevinde 2,87, MEB yayınevinde 2,66 defa kullanıldığı görülmüştür. En az 4 (özel yayınevi öğretim araçları içinde 0,33, MEB yayınevinde 0) ve 5 (özel yayınevi öğretim aracında 0,33, MEB yayınevinde 0) defa kullanılmıştır.

Ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabında hiç kullanılmayan bilişsel ve duyuşsal gelişim özellikleri (110) en çok kullanılan özellik sayısından (31) daha fazla olduğu görülmektedir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sekizinci Alt Problem: Kişisel gelişim becerisinin Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Tablo 8.3. Kişisel Gelişim Becerisinin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklığı

	N	Batu Yayınları	MEB Yayınları	Toplam
		N	N	N
Kişisel Gelişim	,00	58	40	98
	1,00	31	24	55
	2,00	4	8	12
Toplam		93	72	165

Kişisel gelişim becerisi dört maddeden oluşmaktadır. Türkçe öğretim araçlarında yayınevlerine göre özel yayınevinde 58, MEB yayınevinde 40 öğretim aracında kişisel gelişim becerilerine ait hiçbir maddeye rastlanılmamıştır.

Kişisel gelişim becerisinde maddeler en sık bir defa (55) kullanılmıştır. Öğretim araçları üzerinde dağılımına bakıldığında her bir öğretim aracında özel yayınevinde 10,33, MEB yayınevinde 8 defa kullanıldığı görülmüştür. En az 2 defa kullanılmıştır. Özel yayınevi öğretim araçları içinde 1,33, MEB yayınevinde 2,66 defa kullanılmıştır.

Hiç kullanılmayan madde sayısı (98) en çok kullanılan madde sayısından (55) daha fazla olduğu görülmektedir.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Dokuzuncu Alt Problem: Yayinevine göre 8. sınıf öğrencilerinin bilişsel öğrenme alanlarını geliştirmek için Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Bu problemin çözümünde t- testi uygulanmıştır. t- testi, iki ortalama oran ya da korelasyon katsayısı arasındaki farkın manidarlığını belirtir.

Tablo 9. Yayinevine göre İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerin Bilişsel Öğrenme Alanlarını Geliştirmek için Türkçe Dersi Öğretim araçlarında işlenme sıklıkları t Testi Sonuçları

Öğrenme Alanı	Yayinevi	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
1. BİLİŞSEL	BATU	93	2.82	1.84	163	3.685	.000
	MEB	72	4.20	2.64			
Eleştirel Düşünme	BATU	93	.59	.81	163	4.632	.000
	MEB	72	1.41	1.45			
Problem Çözme	BATU	93	.66	1.02	163	1.769	.079
	MEB	72	.98	1.29			
Bilişsel Farkındalık	BATU	93	1.56	.98	163	1.496	.136
	MEB	72	.80	.02			

p<.05 anlamlı

Tablo 9’da ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin bilişsel becerilerini geliştirmede farklı yayinevleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. MEB Yayinevi öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmeye yönelik Türkçe dersi öğretim araçlarında yer verme sıklığı puan ortalaması (4.20), özel yayinevine göre (2.82) göre daha yüksektir.

MEB Yayinevinin Türkçe dersi öğretim araçlarında öğrencilerin bilişsel becerilerini geliştirmeye yönelik yer verme düzeyi, özel yayinevine göre anlamlı bir fark [t (163) = 3.685, p<.000] göstermektedir. Bu farkın kaynağını özellikle “Eleştirel Düşünme” alt boyutundan kaynaklanmaktadır. Milli Eğitim Yayinevinin öğretim

araçlarındaki eleştirel düşünme etkinliklerin aritmetik ortalaması (1.41), Batu Yayınevinin (.59) aritmetik ortalamasına göre daha yüksektir. MEB Yayınevinin Türkçe dersi öğretim araçlarında öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik yer verme sıklığı, özel yayınevine göre anlamlı bir fark [$t(163) = 4.632, p < .000$] göstermektedir.

MEB Yayınevi öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik Türkçe dersi öğretim araçlarında yer verme sıklığı (.98), özel yayınevine göre (.66) daha yüksektir. MEB Yayınevinin Türkçe dersi öğretim araçlarında öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik yer verme düzeyi, özel yayınevine göre anlamlı bir fark [$t(163) = 1.769, p > .079$] göstermemektedir.

Batu Yayınevi öğrencilerin bilişsel farkındalık becerilerini geliştirmeye yönelik Türkçe dersi öğretim araçlarında yer verme sıklığı (1.56), MEB Yayınevine göre (.80) daha yüksektir. Fakat her iki yayınevinin Türkçe dersi öğretim araçlarında öğrencilerin bilişsel farkındalık becerilerini geliştirmeye yönelik yer verme düzeyleri arasında anlamlı bir fark [$t(163) = 1.496, p > .136$] yoktur.

4.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Onuncu Alt Problem: Yayınevine göre 8. sınıf öğrencilerinin duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmek için Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı nedir?

Bu problemin çözümünde ilişkisiz ölçümler t- testi uygulanmıştır. t- testi, iki ortalama oran ya da korelasyon katsayısı arasındaki farkın manidarlığını belirtir.

Tablo 10. Yayınevine Göre İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerin Duyuşsal Öğrenme Alanlarını Geliştirmek İçin Türkçe Dersi Öğretim Araçlarında İşlenme Sıklıkları t Testi Sonuçları

Öğrenme Alanı	Yayınevi	N	$\bar{X}$	S	Sd	t	p
2. DUYUŞSAL	BATU	93	2.76	2.00	1163	2.058	.041
	MEB	72	3.40	1.94			
İletişim Kurma	BATU	93	1.83	1.75	1163	1.276	.204
	MEB	72	2.19	1.79			
Farklılıkları Kabullenme-Empati	BATU	93	.50	.92	1163	.961	.338
	MEB	72	.65	1.03			
Kişisel Gelişim	BATU	93	.41	.57	1163	1.380	.169
	MEB	72	.55	.68			

$p < .05$ anlamlı

Tablo 10’da ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin duyuşsal becerilerini geliştirmede farklı yayınevleri arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına bakılmıştır. MEB Yayınevi öğrencilerin duyuşsal becerilerini geliştirmeye yönelik Türkçe dersi öğretim araçlarında yer verme sıklığı puan ortalaması (3.40), özel yayınevine göre (2.76) göre daha yüksektir. MEB Yayınevinin Türkçe dersi öğretim araçlarında öğrencilerin duyuşsal becerilerini geliştirmeye yönelik yer verme düzeyi, özel yayınevine göre anlamlı bir fark [$t(163) = 2.058$ $p < .041$] göstermektedir.

MEB Yayınevi öğrencilerin iletişim kurma becerilerini geliştirmeye yönelik Türkçe dersi öğretim araçlarında yer verme sıklığı puan ortalaması (2.19), özel yayınevine göre (1.83) göre daha yüksektir. MEB Yayınevinin Türkçe dersi öğretim araçlarında öğrencilerin *iletişim kurma becerilerini* geliştirmeye yönelik yer verme düzeyi özel yayınevine göre Türkçe öğretimi ders araçlarında iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik daha çok yer vermişse de özel yayınevi ile aralarında anlamlı bir fark [$t(163) = 1.276$ $p > .204$] gözlenememiştir.

MEB Yayinevi öğrencilerin *farklılıkları kabullenme-empati* becerilerini geliştirmeye yönelik Türkçe dersi öğretim araçlarında yer verme sıklığı puan ortalaması (.65), özel yayinevine göre (.50) göre daha yüksektir, fakat aralarında anlamlı bir farkın [t (163) = .961 p> .338] olmadığı belirlenmiştir.

Ayrıca, MEB Yayinevi öğrencilerin *kişisel gelişim* becerilerini geliştirmeye yönelik Türkçe dersi öğretim araçlarında yer verme sıklığı puan ortalaması (.55), özel yayinevine göre (.41) göre daha yüksektir. MEB Yayinevinin Türkçe dersi öğretim araçlarında öğrencilerin kişisel gelişim becerilerini geliştirmeye yönelik yer verme düzeyi, özel yayinevine göre de anlamlı bir fark [t (163) = 1.380 p>.169] göstermemektedir.

Yayinevleri duyuşsal becerilerden en çok iletişim kurma becerisini geliştirmeye yönelik etkinliklere yer vermişken *farklılıkları kabullenme-empati* ve *kişisel gelişim* becerilerine çok az yer verdikleri gözlenmiştir

4.11.On birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

On birinci Alt Problem: 8. sınıf öğrencilerinin bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmede ders araçlarının türüne ilişkin sonuçlar nedir?

Problemin çözümünde ANOVA (varyans analizi) F testi kullanılmıştır. Varyans analizi, bir ya da daha çok değişkenin, çeşitli faktörlerin birbirleriyle anlamlı şekilde etkileşip etkileşmediğini belirtir.

Tablo 11. Öğrencilerin Bilişsel ve Duyuşsal Öğrenme Alanlarını Geliştirmede Ders Araçlarının Türüne İlişkin ANOVA Sonuçları

Ders Araçları	N	$\bar{X}$	S	Sd	F	p	LSD
1. Türkçe Ders Kitapları	55	6.21	4.28	2-162	35.671	.000	1-2
2. Öğrenci Çalışma Kitapları	55	4.16	1.97				1-3
3. Öğretmen Kılavuz Kitabı	55	9.03	2.31				2-3
Toplam	165	6.47	3.62				

p<.05 anlamlı

Tablo 5’te, Bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarının geliştirmede Türkçe dersi öğretim araçlarının türlerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine bakılmıştır. Tabloda verilen ANOVA sonuçlarına göre Türkçe ders araçlarının genel olarak bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmeye ilişkin yer verme düzeyi ortalaması, Türkçe Ders kitapları için (6.21), Öğrenci Çalışma Kitapları için (4.16) ve Öğretmen Kılavuz Kitapları için (9.03)’tür. Öğrencilerin Bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmek için Türkçe dersi öğretim araçlarına göre anlamlı bir farklılık ($F(2-162)=35.671$, $p<.05$) göstermektedir. Gruplar arasında gözlenen bu farkın kaynağını belirlemek amacıyla LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Buna göre *Öğretmen Kılavuz Kitaplarında* öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmeye ilişkin Türkçe öğretmenlerinin yaptırması istenen etkinliklerin ortalaması (9.03), *Türkçe Ders Kitaplarındaki* metinlerde bulunanların ortalamasına (6.21) ve *Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki* etkinlerde yer alanların ortalamasına (4.16) göre yüksek ve anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Aynı şekilde *Türkçe Ders Kitaplarındaki* metinlerde geçen bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarına ilişkin özelliklere yer verilme düzeyi ortalaması (6.21), *Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki* etkinlerde yer alanların ortalamasına (4.16) göre daha yüksek ve anlamlı bir fark gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmede Türkçe dersi öğretim

araçlarından çok, Türkçe Öğretmenlerine büyük sorumluluk ve görevlerin düştüğünü göstermektedir.

V. BÖLÜM

5. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak ulaşılan sonuçlar ve bunlara yönelik öneriler dile getirilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu çalışmada MEB Yayınları ve Batu Yayınları 8. Sınıf Türkçe ders kitapları, öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları incelenmiştir.

İncelemenin sonucunda; Türkçe dersi öğretim araçlarında yer alan ve temel becerileri kazandırmada katkı sağlayan *problem çözme, eleştirel düşünme ve bilişsel farkındalık* “*Bilişsel öğrenme alanı*” içerisinde; *kişisel gelişim, farklılıkları kabullenme-empati ve iletişim kurma* “*Duyuşsal öğrenme alanı*” içerisindeki beceriler olarak belirlenmiş, Türkçe dersi öğretim araçlarında (ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı) bu becerilerin hangi oranda yer aldığı tespit edilmiştir.

Her iki yayınevinin bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirme açısından Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı aritmetik ortalamalarına bakıldığında duyuşsal gelişimde *Kişisel Gelişime 1.06, Farklılıkları Kabullenme-Empati kurmaya 1.15 ve İletişim Kurmaya 4.02* oranında yer verdiği görülmüştür. Duyuşsal gelişimde en az rastlanan beceri kişisel gelişimdir; fakat farklılıkları kabullenme-empati becerisi ile kişisel gelişim arasından anlamlı bir fark görülmemiştir. İletişim kurmanın 4.02 ise diğer alanlara göre daha sık kullanıldığı görülmüştür.

Bilişsel öğrenme alanlarını geliştirme açısından Türkçe dersi öğretim araçlarında işlenme sıklığı aritmetik ortalamalarına bakıldığında ise *Problem Çözme 1.6, Eleştirel Düşünme 2.00 ve Bilişsel Farkındalık 3.36* olarak tespit edilmiştir.

Bilişsel gelişimde en az rastlanan beceri problem çözme; en sık kullanılan beceri ise bilişsel farkındalıktır.

Bilişsel ve duyuşsal açıdan Türkçe öğretim araçlarında belirlenen maddelerin incelenmesinde hiç kullanılmayan madde sayısının en az bir defa kullanılan madde sayısından fazla olması dikkati çekmektedir.

Tablo 12. Bilişsel ve Duyuşsal Becerilerin Türkçe Öğretim Araçlarında Geçen ve Geçmeyen Madde Sayıları

BİLİŞSEL GELİŞİM BECERİLERİ		
	Öğretim Araçlarında Yer Almayan Madde Sayısı	Öğretim Araçlarında En Az Bir Defa Geçen Madde Sayısı
1. Eleştirel Düşünme	76	50
2. Problem Çözme	94	32
3. Bilişsel Farkındalık	9	78

DUYUŞSAL GELİŞİM BECERİLERİ		
	Öğretim Araçlarında Yer Almayan Madde Sayısı	Öğretim Araçlarında En Az Bir Defa Geçen Madde Sayısı
1. İletişim Kurma	51	31
2. Farklılıkları Kabul- Empati	110	31
3. Kişisel Gelişim	98	55

Özel yayınevi (BATU) ve MEB yayınevinin Türkçe öğretim araçlarında bilişsel ve duyuşsal becerilere en az bir defa yer verme ve hiç yer vermeme sonuçları tablo 12’de verilmiştir. Öğretim araçlarında incelenen 33 maddeden hiçbirinin kullanılmadığı madde sayısının en az bir defa geçen madde sayısından fazla olduğu, sadece *bilişsel farkındalık* becerisinin tam tersi bir duruma sahip olduğu görülmektedir. Farklılıkları kabul- empati becerisinin diğer becerilere oranla Türkçe öğretim araçlarında en az yer alan beceri olduğu tespit edilmiştir.

Türkçe dersinin bir beceri dersi olduğu düşünülüğünde hiç yer verilmeyen ve sıklık derecesi artış göstereceği yerde azalma gösteren (bk. Tablo 7, 8) bu maddeler Türkçe dersinin amaçladığı hedefleri yerine getiremediğini göstermektedir. Nitekim daha önce yapılan çalışmalarda da gerek bilişsel gerek duyuşsal alanda Türkçe ders kitaplarının yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

8. sınıf *Türkçe ders kitaplarındaki* metinlerde geçen bilişsel ve duyuşsal gelişim alanlarına ilişkin özelliklere yer verilme düzeyi aritmetik ortalaması 6.21, *öğrenci çalışma kitaplarındaki* etkinlerde yer alanların ortalamasına 4.16 göre daha yüksek ve anlamlı bir fark gösterdiği belirlenmiştir. *Öğretmen kılavuz kitaplarında* ise öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmeye ilişkin Türkçe öğretmenlerinin yaptırması istenen etkinliklerin ortalaması 9.03'tür. Bu bulgular, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmede Türkçe dersi öğretim araçlarından çok, Türkçe öğretmenlerine büyük sorumluluk ve görevlerin düştüğünü göstermektedir.

Öğrenciler zamanlarının büyük bir kısmını gerek metni yorumlama, analiz etme gerekse de yazı ve dil bilgisi çalışmalarını çalışma kitabındaki etkinlikleri yaparak geçirmektedirler. Bu etkinlikler sayesinde öğrencilerin, Türkçe dersi aracıyla ulaşması istenilen beceriler sunulmuştur. Dolayısıyla çalışma kitaplarına büyük iş düşmektedir; *fakat bu araştırma sonucunda çalışma kitapları ve metinler yerine rehberlik görevini yürüten Türkçe öğretmenlerine öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal öğrenme alanlarını geliştirmede büyük bir görev düştüğü görülmektedir.*

Küçük (1993), Türkçe ders kitabına seçilen metinlerin günlük hayata taşınmadığını, millî kültürü kavratmadığını; yine bu konuda Şen (2008), 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletmediği değerler bakımından zayıf olduğu nu belirtmiştir. Ayrıca ders kitaplarında yer alan metinlerin çocuğun estetik zevk kazanmasında yetersiz olduğu İşcan, Efendioğlu ve Ada (2008) tarafından kanıtlanan bir başka durumdur.

Öğretim yapılarak insan yetiştirilemez. Her şeyden önce birey eğitilmeli daha sonra öğretim gerçekleştirilmelidir. Bireyin dili, kültürü, millî değerleri, ahlak anlayışı, hayat felsefesi eğitim yoluyla, yaşantılarla bireye kazandırılır. Bunu sağlayan da aile ve eğitimidir. Yapılan çalışmalar Türkçe eğitimi verilmesinde temel kaynak olan ders

kitaplarının, metinlerin bu özellikleri kazandırmasında yetersiz olduğunu göstermektedir. Oysa günümüzde yeni bir araştırma alanı olan bibliyoterapi okuma ile kişilerin kendilerini iyileştirdiklerini ortaya koymuştur. Kitaplar, metinler kültür aktarımını, dil öğretimini sağlarken aynı zamanda da bireyin kendini geliştirmesini, çevresinde yaşadığı sorunları çözmesini sağlamaktadır. Bu amaçla ders kitaplarına seçilen metinlerin çocuğun yaşına ve seviyesine uygun, ilgi alanına hitap eden konulardan seçilmesi daha uygun olacaktır. Yılmaz (2002), yapmış olduğu araştırmada okunan metinlerin aileleriyle çatışma içinde olan gençlere fayda sağladığını tespit etmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda duyuşsal alan becerilerinin gelişiminde özellikle kişisel gelişime Türkçe öğretim araçlarında çok az yer verildiği görülmüştür. Daha önce yapılan çalışmalar bu çalışmayı desteklemektedir.

Çakır (1997), ders kitaplarındaki metinlerin dengeli seçilmediğini, yaratıcı özellikleri desteklemediğini; Şanlı (2006) ise metinlerden hareketle öğrencilerin analiz sentez yapamadıklarını, genel olarak metinleri değerlendirmede yetersiz olduklarını tespit etmiştir.

Karatay (2004), yapmış olduğu çalışmada Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin öğrencilere nitelik ve nicelik açısından herhangi bir kelime kazandırmadığını belirtmiştir. Türkçe dersinin kazanımlarına ters düşen bir durum yaşanmaktadır. Bu konuda İşeri (2007), 6. sınıf Türkçe ders kitabını ilköğretim Türkçe ders programının amaçlarına uygunluğuna göre incelemiş ve ders kitabının öğretmenlere göre Türkçe programında belirtilen amaçların ve kazanımların gerçekleşmesinde araç olma işlevini yerine getiremediği görüşünü ortaya koymuştur.

Bu çalışma bilişsel ve duyuşsal beceriler açısından öğrencilerin Türkçe ders programında belirtilen temel becerileri kazanmasında eksiklikler olduğunu tespit etmiş ve daha önce yapılan araştırmalar sonucu Türkçe öğretimi üzerine anlamlı bir değişikliğin olmadığını göstermiştir.

Millî Eğitim'in genel amaçlarına ve Türkçe öğretimine ters düşen bu sonuçlar eğitimcilerin ve akademisyenlerin üzerinde düşünmeleri gereken bir konudur.

5.2. Öneriler

5.2.1. Öğretmenlere yönelik öneriler

Yapılan çalışmada da görüldüğü üzere metinler tek başına öğrenciye istenilen becerileri kazandıramamaktadır. Öğretmenin, öğrenciye rehberlik yapmasıyla öğrencinin dünyasında yeni keşiflere çıkmasını sağlayan bir gücü vardır. Bu güç *bibliyoterapi* dediğimiz “*Okuma ile Sağaltım*” yöntemi ile birleştiğinde geleceğin kendisiyle ve toplumuyla barışık bireylerini yetiştirme amacına ulaşacaktır. Öğretmene düşen görev öğrenciyi cesaretlendirmek, öğrenciye hoşgörü göstermek ve ona rehberlik etmek olmalıdır. Başarılı bir rehber, metni analiz ederken, sorduğu sorularla öğrencilere farklı bakış açıları kazandırmada, duygularını dile getirmede yardımcı olmalıdır. Böyle bir eğitim ortamında kendisiyle barışık, mutlu, hayata olumlu yönden bakan; eleştirebilen, problem çözebilen bireyler yetiştirilmiş olur.

Öğrencilerin daha iyi tanınabilmeleri içinde bulundukları dönem özelliklerinin çok iyi bilinmesini gerektirir. Bu özelliklerin bilinmesi öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkinin ve güvenin sağlanmasını kolaylaştırır.

Sınıf içinde yapılan etkinliklerde dramatizasyon (oyunlaştırma) yönteminin kullanımına ağırlık verilmelidir; çünkü dramatizasyon yöntemi öğrencinin kahramanı ile empati kurmasına, metin olmadan yapılan canlandırmalarda duygularını ve düşüncelerini ifade ederken yaratıcı olmasına; duygusal öğrenmeler meydana getirerek yaşantıların kalıcı hale gelmesine ve sorunların farklı çözüm yollarıyla çözülmesine imkan sağlayacaktır.

5.2.2. Kitap hazırlayıcılara yönelik öneriler

Metinden hareketle öğrencilere kazandırılmak istenen beceriler özellikle ergenlik dönemi içinde bulunan öğrencilere *Kişisel Gelişim* teması adı altında verilebilir. Bu dönemin sorunlarını yansıtan metinlerin işlenmesi, bu dönemde ihtiyaç duyulan ve ilgi alanına giren konuların yer alması bireylerin kendi sorunlarını tanıyıp çözebilmelerinde, yaşadıkları ve kabul etmede sorun yaşadıkları konularda kendilerini

yalnız hissetmemeleri açısından son derece faydalı olacaktır. Aytaç (2001)' a göre seçilen metinler, mümkün olduğunca çocuğun okul dışındaki dünyasıyla ilgili olmalıdır; çünkü çocuk kendi gözlemleriyle, okudukları ve dinledikleri arasında ilgi kurmak ister. İlgi kuramadığı konulara kayıtsız kalır, onları kavramakta zorluk çeker. Özellikle bu dönemde ergenlerin özdeşim kurma özellikleri düşünüldüğünde metinlerdeki kahramanların karakter özelliklerine son derece dikkat edilmelidir.

Sadece metinlerin seçimi yetmemektedir. Öğrenci çalışma kitaplarına da konuyu aydınlatarak, bireyin metni analiz ederken kendinden de bir şeyler katacağı etkinlikler konulmalıdır. Böylece metni yorumlayan öğrenci etkinlik adı altında içinde yaşadığı sorunları dile getirerek rahatlayabilecektir.

Metin seçimi yapılırken her temada bireyin kişisel gelişimi ve ilgisi göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca dersin işlenişinde öğretmene kılavuzluk eden öğretmen kılavuz kitabında metnin öğrenci tarafından sorunları algılamasında ve çözümler üretebilmesinde yeni yöntem dâhilinde (bibliyoterapi) rehber etkinlikler sunulabilmelidir. Yurt dışında yapılan araştırmalarda ilköğretim öğrencilerine bibliyoterapi uygulamaları yapılmış ve bu yolla kişisel- sosyal gelişim alanında ve bibliyoterapi ile problem çözmede öğrencilere yeterlilik kazandırılmıştır. Öğretmenlere ve kitap hazırlayıcılara rehberlik etkinliği kapsamında yararlı olabilecek bazı yönergeler şu şekilde sunulabilir(Jackson & Nelson, 2002; akt. Yeşilyaprak, 2006):

- 1.Okudukları öykülerle ilgili yorumlar yaptırmaya çalışın, çocukları, içerik ve öykü kahramanlarıyla ilgili düşüncelerini açıklamaları için cesaretlendirin. *“Okuduğunuz öyküyü gözlerinizi kapatıp şöyle bir düşündüğünüzde aklınıza öncelikle hangi sözcük ya da sözcükler geliyor?”* gibi.
- 2.Yansıtma yapmalarını sağlayacak sorular sorun, Örneğin, *‘Öykünün nesini sevdin?’*,
- 3.*“Eğer öyküdeki kahramanlardan biri gibi olabilseydin kimi seçerdin? Neden?”*, *“Daha sonra düşündüğünde bu öyküyle ilgili neleri hatırlayacaksın?”*
- 4.Kendi yaşadıkları deneyimlerle öyküdekileri karşılaştırmalarına yardım edin.

5. “Hiç böyle hissettiğiniz olur mu?”, “Hiç böyle olmak istediğiniz olur mu?”, “Hikâyedeki karakter sen olsaydın ne yapardın? Böyle hissetseydin ne yapardın? “Kendini hiç bu kadar sinirli (üzgün, korkmuş, mutlu) hissettiğin oldu mu?”, “Sinirlendiğinde böyle yapabilmeyi ister miydin?” gibi sorular sorun.

6.Öyküdeki kahramanları grup/sınıfın gerçek yaşam deneyimleriyle ilişkilendirin. Öyküdeki kahramanlar arasındaki benzerlik ve farklılıkları sınıfın tartışmasını sağlayın. Öğrenciler ve öykü kahramanları arasındaki benzerlikleri tartışarak istenilen davranışların ne olduğunu buldurarak belirlemeler yapın. Böyle davrandıkları ve davranmadıkları durumları tartışın. Sergilenen davranışların olumlu ve olumsuz sonuçlarını listelemeye çalışın.

7.Öğrencilerinizin öyküdeki kahramanın duygularındaki, ilişkilerindeki ya da davranışlarındaki değişiklikleri tanımlamalarını, sağlayın.

8.Öğrencilerinizle sergilenen davranış ve yaşanan duyguların sonuçlarını tartışın. Öykü kahramanının kullandığı çözüm yollarından daha farklı sorun çözme yollarının neler olabileceğini tartışın.

9.Öğrencilerinizin öyküden etkilendikleri bazı sahneleri resimlemelerini isteyin. Öykü kahramanlarının rollerini üstlenerek, canlandırmalar yapmalarını isteyin. Bu canlandırmalarda kuklalardan yararlanabilirsiniz.

10.Öyküye farklı sonlar yazma çalışmaları ya da öyküyü yeniden yapılandırma, kurgulama çalışmaları yapabilirsiniz.

Yukarıda sıralanan maddeler incelendiğinde bazı soruların “Metinleri Anlama ve Çözümleme” başlığı altında öğretmen kılavuz kitaplarında yer aldığı görülmektedir. Öğretmen, kılavuzdaki bu soruları öğrencilere yönelttiğinde birkaçından dönüt alarak bir sonraki etkinliğe devam etmektedir. Diğer öğrencilerin derse katılmama ya da söz hakkı alamama durumunu ele aldığımızda bibliyoterapi açısından istenilen başarıya ulaşılamadığını görüyoruz.

Hazırlanan çalışma kitaplarında metni anlama ve çözümleme çalışmaları daha çok problem çözme, eleştirel düşünme, empati kurma etkinlikleri ile sağlanabilir. Ayrıca metni anlama ve çözümleme soruları sadece öğretmen kılavuz kitabında yer almamalı, öğrenci çalışma kitaplarına da etkinlik olarak konulmalıdır. Bu dönem içindeki çocuklar emir ve öğüt verilmesinden hoşlanmazlar. Metinler sayesinde dolaylı yoldan, davranışlarının sonuçları üzerinde düşünce üretmeleri, kahramanlar üzerinde karşılaştırma ve eleştiri yapmaları, empati kurarak davranışların bireylerin üzerindeki etkileri sezdirilebilir. Böylece öğrenci, kendi kendine olması gerekeni anlayıp içselleştirecektir.

Metinlerde farklı karakterdeki kahramanların verilmesi iyi ile kötünün çatışmaya girmesi ve iyinin kazanması, çocukta farkında olmadan iyilerin haklı olduğuna ve adaletin iyinin tarafında olduğuna kanaat getirmesine yol açacaktır ki bu da çocuğun kişilik gelişiminde son derece önemli bir yere sahiptir.

Türkçe ve edebiyat öğretiminde pek çok konu soyut işlemler dönemine giren öğrenciler için başta zor olabilir. Soyut konuların somutlaştırılarak öğretilmesi zamanla bilişsel gelişim sürecinin de tamamlanmasıyla soyut işlemleri gerçekleştirmede hız ve kolaylık kazandırır. Çiftçi (2003) bu konuyla ilgili olarak “konular, haritalama teknikleriyle görselleştirilerek öğrencilere sunulabilir. Böylece, öğrencilere kavratmakta güçlük çekilen konular, öğrencilerin ilgi duyarak kavrayabilecekleri biçim kazanır” demiştir.

5.2.3. Yazarlara yönelik öneriler

12-15 yaş döneminde bulunan ve ergenlik dönemine girmiş öğrencilerin sorunlarının çözümünü ve ihtiyaçlarını karşılayacak metinlerin yazılmasının ve ders kitaplarında bu tarz metinlere ağırlık verilmesinin faydalı olacağı düşüncesindeyiz. Yazar yazdığı metni tür, kelime bilgisi, tema,....vs. başlıkları altında değerlendirirken öğrenciye kişisel anlamda neler katabileceğini de düşünmeli ve eserlerini öğrenci üzerinde olumlu etki bırakacak şekilde kaleme almalıdır.

Gelişen ve değişen teknoloji takip edilerek metinlere etkileri yansıtılmalıdır. Bilim, teknik, sağlık, vb konuları içeren metinler hazırlamalı ve ders kitaplarında yayımlanmalıdır.

5.2.4. MEB’e yönelik öneriler

Öğretmen adaylarının özellikle Türkçe Öğretmenliği bölümünde okuyan öğretmen adaylarının öğrenci psikolojisini daha iyi anlayabilmeleri için çocuk edebiyatının kuramsal temellerinin yanı sıra bu edebî ürünlerin neden gerekli olduğu bilgisi ve nasıl işlenebileceği becerisi de somut olarak kazandırılmalıdır (Karatay, 2008: 529-535). Görevde olan öğretmenlere ise pedagoglar tarafından hizmet içi kurslar verilerek hitap ettikleri öğrenci topluluğunu daha yakından tanımaları sağlanmalıdır.

5.2.5. Araştırmacılara yönelik öneriler

Araştırmacılar, bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarını yaş dönemlerine, ekonomik ve sosyal sınıflarına, coğrafi koşullara göre şekillendirebilirler. Bununla ilgili “ Yaş Dönemlerine Yönelik İlgi Haritası” oluşturulabilir. Bundan yola çıkılarak;

1) Metinler yazılabilir.

2) “100 Temel Eser” içerisindeki kitaplar ilgi ve ihtiyaç dâhilinde sınıflandırılabilir. Böylece ihtiyaç halinde kitaplar aracılığıyla ve öğretmenin de rehberliğiyle sorun çözülebilir.

5.3. Örnek Metin İşlenişi

Bu metnin işlenişinde öğrencilere iyi- kötü, zengin- fakir gibi kavramlar arasındaki tezatlık, çalışmanın ve bir beceri sahibi olmanın önemi, insanlar arasında sınıf ayrımının yapılmaması, kötülerin kaybedip iyilerin kazandığı gibi ahlaki değerlerle birlikte duyuşsal beceriler; problem çözme, empati kurma, analiz- sentez ve değerlendirme yapma gibi bilişsel beceriler kazandırılmak istenmiştir.

ÇOBAN KIZI

Bir zamanlar bir Pers kralı varmış. Bu kralın bir oğlu varmış. Oğlan bir çobanın kızına aşık olmuş. Krala gidip söylemiş bunu; o kızla evlenmek istediğini de eklemiş sözlerine. Kral, “ sen benim oğlumsun” demiş, “ben ölünce sen kral olacaksın. Nasıl olur da bir  oban kıızıyla evlenmek istersin?” oğlan da kıızı sevdiğini ve ileride onu kraliçesi olarak yanında görmek istediğini söylemiş babasına.

Kral oğlunun kıza karşı duyduğu sevgiyi Tanrı’nın bir isteği olarak görmüş ve “Peki” demiş, “ bir haberci gönderip kıızı senin için isteteceğim.”

Haberci kıza gidip bu isteği ilettiğinde kıız, “ Kralın oğlu ne i  yapar? diye sormuş. Haberci, “O kralın oğludur, hiçbir i  yapmaz” demiş. Kıız cevap olarak “ Bir i  yapmayı öğrenmesi gerek” demiş. Haberci de kızın dediklerini krala iletmiş.

Kral oğluna, “  obanın kıızı senin bir i  tutmayı öğrenmeni istiyor” demiş. “ Hala onunla evlenmek istiyor musun?” Oğlan, “Evet” demiş, “ bir i  tutmayı öğreneceğim; örneğin buğday saplarından hasır  rmeyi.” Sonra oğlan    gün içinde renkli süsleme motifleriyle hasır  rmeyi güzelce öğrenmiş. Haberci yine yola düşmüş, kızın evine giderek kralın oğlunun yaptığı hasırları göstermiş. Kıız bunları görünce haberciyle birlikte kralın sarayına gitmiş ve kralın oğluyla evlenmiş.

Kralın oğlu bir gün Bağdad sokaklarında gezinirken karnı acıkmış. Temiz bir lokanta görünce içeri girip bir masaya oturmuş. Fakat o yerde hırsızlar ve katiller hali vakti yerinde olanlara tuzak kuruyormuş. Kralın oğlunu kaçırıp bir zindana atmışlar. O zindanda başka zenginler de varmış; fakat gencin Pers kralının oğlu olduğunu bilmiyorlarmış.

Bir gün kralın oğlu kötü adamlara bir beceriye sahip olduğunu, buğday saplarından güzel hasırlar yapabildiğini ve bunların iyi para getirdiğini söylemiş. Adamlar hemen öbek öbek buğday sapı taşımışlar zindana; genç de oturmuş    günde üç güzel hasır örmüş, sonra adamlara gösterip bu hasırları Pers kralının sarayına g t r rlerse kralın hasır başına yüz altın vereceğini söylemiş.

Kral hasırları gördüğünde bunların kayıp oğlunun elinden çıkmış olduklarını anlamış. Gelini olan  oban kıızı da hasırlara yakından baktığında desenlerin arasında Pers dilinde yazılmış yazılar olduğunu görmüş ve yazıların kocasından bir haber taşıdığını anlayıp durumu krala iletmış.

Kral hemen kötü adamların bulunduğu yere askerlerini göndermiş. Askerler katilleri ve hırsızları öldürüp zindandakileri kurtarmışlar. Böylece kralın oğlu sağ salim babasının sarayına dönüp karısına, yani çoban kızına kavuşmuş. Oğlan karısını görür görmez önünde diz çökmüş.” Sevgilim, sağ kalmamı sana borçluyum” demiş. Kral da gelini olan çoban kızından hoşnut kalmış.

William SAROYAN

Çeviri: Haluk ERDEMOL

(“Bütün Dünya” dergisinden alınmıştır. 2007, S. 10)

Sevgili gençler,

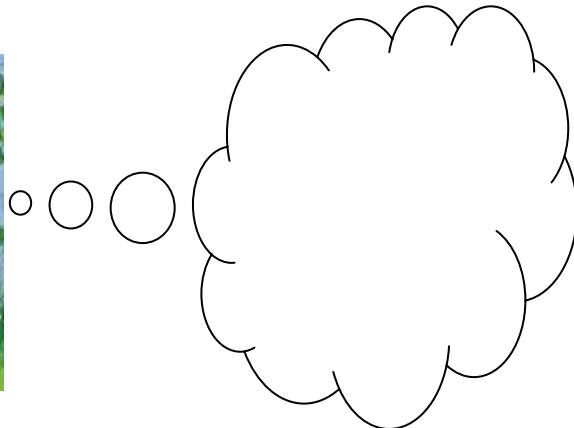
Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1) Kralın oğlu herhangi bir sorun yaşamış mıdır? Yaşamış ise bu sorunlar nelerdir?

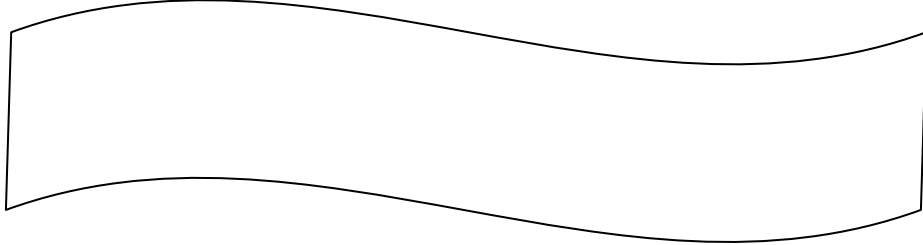
3) Kral, kralın oğlu ve çoban kızın karakter tahlillerini yapınız.

Kral	Kralın Oğlu	Çoban Kızı

3) Kralın oğlu yaşadığı sorunlar karşısında pes etmiş midir? Bunu hangi davranışlarından anlıyorsunuz?

4) Kralın oğlu sorunların çözümünde nelerden faydalanmıştır?

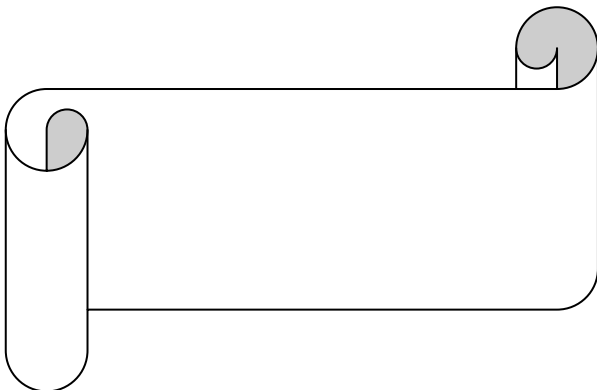

5)

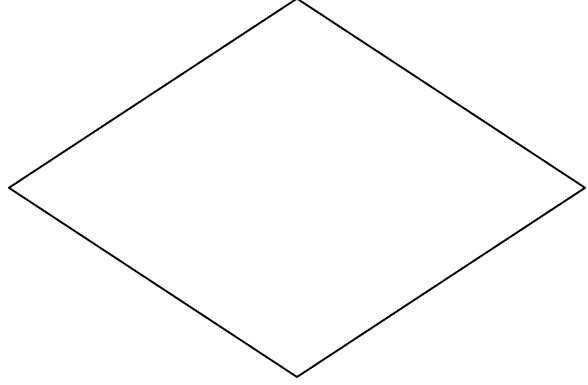
Hey, sen! Bana bir yol göster. Eğer benim yerimde olsaydın yaşadığım sorunu daha farklı nasıl çözerdin?

6) Metnin yazarı siz olsaydınız okuyucularınıza metinden hareketle nasıl bir mesaj vermeyi hedeflerdiniz?

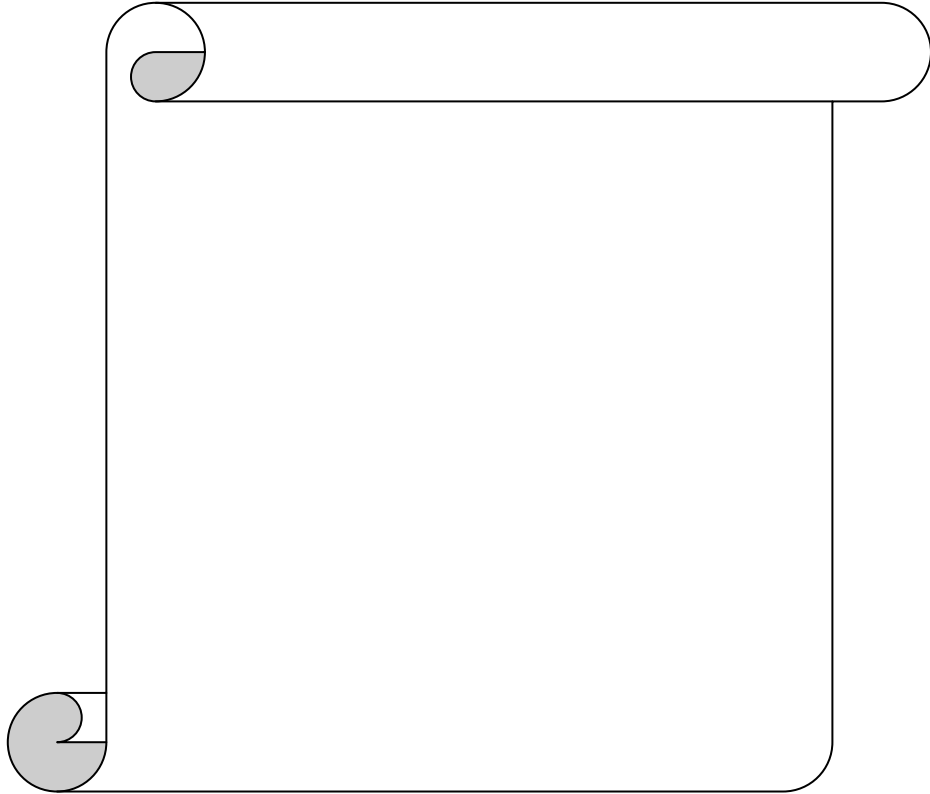
7) Okuduğunuz öykünün gerçek olma olasılığı sizce nedir? Örneklerle açıklayınız.

8) Elinizde sihirli bir değnek var. Sizden iki durum arasından bir seçim yapmanız isteniyor. Bu durumlar:

- 1) Çok zengin olup akıllı kıt biri olmak,
- 2) Bir yetenek sahibi olup fakir olmak.

Bu iki durumdan birini seçerek hayatta olmak istediğiniz yeri ve yapmak istediklerinizi göz önüne alarak bir yazı yazınız.

KAYNAKLAR

Aksan, D (2000). *Her yönüyle dil (Ana çizgileriyle dilbilim)*. Ankara: TDK Yayınları.

Aydoğan, B. K (2001). Türkçe Ders Kitaplarının Hazırlanmasına Yönelik Bir Model Önerisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı.

Aytaş, G (2001). Türkçe ders kitaplarını yazımında metin seçimi ve metin altı sorularının hazırlanmasında dikkat edilmesi gereken bazı hususlar. *Türk Yurdu Dergisi*, (C. 21), s. 162- 163.

Balcı, A (2006). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Basaran, İ. E (2005). *Eğitim psikolojisi gelişim, öğrenme ve ortam*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Boydak, A (2001). *Öğrenme stilleri*. İstanbul: Beyaz Yayınları.

Ceyhan, E. ; Yigit, B (2004). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Coskun, E.(2005). İlköğretim 4 ve 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerinin yeni Türkçe öğretim programıyla ilgili görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler*, S. 2, (C. V), s. 421- 476.

Coskun, E (2003). Çeşitli değişkenlere göre lise öğrencilerinin etkili okuma becerileri ve bazı öneriler. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, (C.13), s.219- 232.

Coşkun, E (2007). Geçmişten günümüze Türkçe öğretimi, (Ed. : H. Akyol, A. Kırkkılıç) *İlköğretimde Türkçe öğretimi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Coşkun, E ve S. Taş (2008). Ders kitaplarına metin seçimi açısından Türkçe öğretim programlarının değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S.10, (C.5), s.59- 72.

Çakır, F (1997). İlkokul Türkçe Ders Kitaplarının Eğitim Öğretime Uygunluğunun Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı.

Çeçen, M. A; Ö. Çiftçi (2007). İlköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür ve tema açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, S.173, Kış, s. 39- 49.

Çelen, H. N (2007). *Ergenlik ve genç yetişkinlik – bir dönüşüm süreci-* İstanbul: Papatya Yayıncılık.

Çiftçi, M (2003). Dil ve edebiyat öğretiminde zaman haritası. *TÜBAR* - S. 13 / Bahar.

Demirel, Ö (1987). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Usem Yayınları.

Dökmen, Ü (1994). *Okuma becerisi ilgisi ve alışkanlıkları üzerine psiko-sosyal bir araştırma*. İstanbul: MEB Yayınları.

Duman, A (2002). MEB ilköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitabı üzerine bir değerlendirme. *Millî Folklor*, S.56, (C.7), s.148- 152.

Fedai, Ö (2007). Tarık Dursun K.'nın çocuk edebiyatı alanındaki eserlerinin 0-15 yaş grubu çocuklarının kişilik gelişimlerine olan katkıları üzerine bir inceleme. *Millî Eğiti Dergisi*, S. 175, s. 47- 56.

Fidan, N ve Y. Baykul (1994). İlköğretimde temel öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*: Ankara, s. 7- 20.

Gander J. Mary; W. Haryy Gardiner (2007). *Çocuk ve ergen gelişimi*. (Yayıma Hazırlayan: Bekir Onur). Ankara: İmge Yayınevi.

Gladding S.T ve C. Gladding. (1991). *The ABCS of Bibliotherapy for School Councillors. School Counselor*, 39(1), s. 5- 7.

Güler, F (2001). İlköğretim II. Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Türkçe Öğretimi Bakımından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı.

Güleryüz, H (2003). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayınları.

Günes, F (2002). *Ders kitaplarının incelenmesi*. Ankara: Ocak Yay.

İşcan, A; S Efendioğlu ve Ş Ada. Türkçe ders kitaplarında yer alan edebi metinlerin öğrencilere estetik zevk kazandırmadaki rolü, 2008 .”http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/iscan_efendioglu_ada_turkc_e_ders_kitaplarinda_edebi_metinler_estetik_zevk.pdf , 11.04.2010 tarihinde erişilmiştir).

İşeri, K (2007). Altıncı sınıf Türkçe ders kitabının ilköğretim Türkçe programının amaçlarına uygunluğunun değerlendirilmesi, *Dil Dergisi*. Ankara: TÖMER Yayınları, S. 136, s. 58- 74.

Karaköse, R (2008). Ergen psikolojisi ve iletişim. İstanbul: Yakamoz Yayıncılık.

Karakuş, İ (2005). Türkçe Türk dili ve edebiyatı öğretimi. Ankara: Can Yayıncılık.

Karatay, H (2004). İlköğretim II. Kademe Türkçe Dersi Kitaplarının Ortak Kelime Kazandırma Yönünden Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

_____(2007). İlköğretim Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerine Alan Araştırması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

_____ (2007). Türkçe ders kitaplarında kelime çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi*, S.173, s. 50- 66.

_____ (2008). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının çocuk edebiyatına ilişkin tutumları. Kafkas Üniversitesi “Türk Halkları Çocuk Edebiyatı (II) Uluslararası Kongresi, (C. I), s.529- 535.

Kolaç, E (2009). İlköğretim Türkçe ders kitaplarında yer alan metinlerin tür açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, S.1, (C.6), s. 594-624.

Korkmazlar, Ü (1990). Son çocukluk dönemi (6-12 Yaş), ana – baba okulu. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kulaksızoğlu, A (1998). Ergenlik psikolojisi. Ankara: Remzi Kitabevi.

Küçük, E. E (2005). İlköğretim 6.,7. ve 8. Sınıflarda Okutulan Türkçe Kitaplarındaki Düz Yazı Metinlerinin Çocuğa Görelik İlkesine ve Metinlerin İçerdiği Eğitsel İletilere Göre İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı.

Küçükavsar, A (2002). 4306 Sayılı Sekiz Yıllık İlköğretim Kanunun Kabulünden Sonra İlköğretim Kurumlarının Yedinci Sınıflarında Okutulan Türkçe Ders Kitapları Üzerine Bir İnceleme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı.

_____ (1996). Türkçe öğretiminde metin seçimi ve önemi. *Dil Dergisi*, S. 43.

MEB, İlköğretim Türkçe dersi (6-8. Sınıflar) öğretim programı ve kılavuzu, Ankara Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi, 2006.

Öner, U (2007). “Bibliyoterapi” *Journal of Arts and Sciences*, S.7, s.133-150.

Öner, U. ve B. Yeşilyaprak (2006). Bibliyoterapi: Psikolojik danışma ve rehberlik programlarında çocuk edebiyatından yararlanma. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik

Edebiyatı Sempozyumu Bildiriler Kitabı (Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi), Yayın No: 203, Ankara, s. 559- 565.

Özbay, M (2008). Türkçe özel öğretim yöntemleri I. Ankara: Öncü Kitap Basımevi.

_____ (2006). Türkçe özel öğretim yöntemleri II. Ankara: Öncü Kitap Basımevi.

_____ (2003). Türkçe öğretiminde hedef- araç ilişkisinin ders Kitabı örneğinde değerlendirilmesi, TÜBAR , S.13, Bahar, s. 59- 69.

_____ (2003). Öğretmen görüşlerine göre Ankara merkez ilköğretim okullarında Türkçe öğretimi. Ankara: Gölge Ofset Matbaacılık.

Özdemir, S (2000). Eğitim ve örgütsel yenileşme (5. baskı) Ankara: PegamA Yayıncılık.

Rainfield, C. Books can help you heal. Online Sources, 2003.

Seferoğlu, S ve C Akbıyık (2006). Eleştirel düşünme ve öğretimi, H.Ü.Eğitim Fakültesi Dergisi, S.30, s. 193- 200.

Senemoğlu, N (2007). Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Sever, S (2000). Çocuk kitaplarında dilsel ve görsel duyarlık, 1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu Sorunlar ve Çözüm Yolları (20-21 Ocak 2000 Ankara) (Yayına Hazırlayan: Sedat Sever). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Eğitim Merkezi Yayınları, 2000, s.631- 646.

Sever, S (2004). Türkçe öğretimi ve tam öğrenme. Ankara: Anı Yayıncılık.

Solak, M ve D Yaylı (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarının türler açısından incelenmesi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, S.9, (C.2), s.444- 453.

Şanlı, H (2006). İlköğretim 6. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Bilişsel Beceri ve Duyuşsal Özellikleri Kazandırma Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı.

Şen, Ü (2008). Altıncı sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletlediği değerler açısından incelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, S.5, (C.1), s. 763- 779.

Tazebay, A (1993). İlkokuma yazma öğretimi. İstanbul: MEB Yayınları.

Teksan, K. ; M. Güneş (2006). İlköğretim II. kademe Türkçe öğretimi kitaplarında yer alan metinlerdeki sözcüklerin nitelik ve nicelik yönünden incelenmesi. Dilbilim, Dil Öğretimi ve Çeviribilim Yazıları, Ankara: PegemA Yayınları, (C.1), s. 458- 465.

Temel, Z. F ve A. Aksoy (2001). Ergen ve gelişimi yetişkinliğe ilk adım. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tepebaşı, F (2005). Okuma ve metin seçimi sorunu. Edebiyat Yazıları. Ankara: Hece Yayınları.

Türk Dil Kurumu: Türkçe Sözlük, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998.

Türk Dil Kurumu: Yazım Kılavuzu, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2005.

Uçar, Ö (1996). Orta Öğretim Rehberlik Hizmetlerinde Edebiyat Eserlerinden Yaralanma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ünal, İ (1997). Kitap tiryakiliği. Ankara: Sim Yayıncılık.

Yalçın, A (2002). Türkçe öğretim yöntemleri: Yeni yaklaşımlar. Ankara: Akçağ Yayınları.

Yıldırım, A; H. Şimşek (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, B (2002). Bibliyoterapinin Aileleriyle Çatışma İçinde Olan Gençlerin Çatışma Düzeylerine Etkisi.” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Zorbaz, K. Z (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime- cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi, S.1, (C.3), s. 87- 101.

Çalışmada İncelenen Türkçe Ders Kitapları

Kurt, M. ; Altay, J. ; Kara, M. İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 8. Sınıf . İstanbul: Batu Yayınlar, 2008.

_____ İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 8. Sınıf. İstanbul: Batu Yayınları, 2008.

_____ İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 8. Sınıf .İstanbul: Batu Yayınları, 2008.

Altan, A. ve ark. . İlköğretim Türkçe Ders Kitabı 8. Sınıf. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2008.

_____ İlköğretim Türkçe Öğrenci Çalışma Kitabı 8. Sınıf. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2008.

_____ İlköğretim Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabı 8. Sınıf. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2008.

Kullanılan İnternet Adresleri

http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/iscan_efendioglu_ada_turkce_ders_kitaplarinda_edebi_metinler_estetik_zevk.pdf

<http://www.sj.k12.tr/html/yonetmelik/ders-kitaplari-y-2006-td2584.html>,

<http://psikolojiegitimi.com/erik-erikson-psiko-sosyal-gelisim-kurami/>

<http://www.cocukvakfi.org.tr/soru2.htm>

EK-1

BİLİŞSEL VE SOSYAL BECERİLERİN METİNLERE DAĞILIM TABLOSU
BATU YAYINLARI 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI

1. ve 2. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Kitap Ve İnsan			İmza Günü		
		Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
BİLİŞSEL BECERİLER	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	1	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşısında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	1	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	0	0	1	0	0
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	0	1	0	0	0
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	1	0	1	0	0	1
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	1	0	0	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK						
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0	0	0	0
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	0	1	1	1	1

SOSYAL BECERİLER	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	1	0	1	1	0	1
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	1	0	1	1	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	1	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	1	0	0	0	0	0
	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	1	0	0	1	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	1	0	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	1	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	1	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	1	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	1	0	0	1	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	1	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	1	0	0	1	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	1	1	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	1	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0

3. ve 4. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Muğla Kocamustafendi İl Halk Kütüphanesi			Öykülerin Sıcığında Cahit Sıtkı Tarancı		
		Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	0	1	0	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	1	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	1	0	0	0	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	1	0	0	1	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0	0	0	0	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	1	0	1	0	1	0	

SOSYAL BECERİLER	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0
	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	1	1	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	0	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	1	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	1	1	0	0	1

5. ve 6. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Kütüphane (Dinleme Metni)			Atatürk’ün Kişilik Özellikleri ve Eserleri		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	1	0	1
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	0	0	0	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	1	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	1	0	0	1	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	1	0	0	1	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0	0	0	1	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	1	1	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	1	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

SOSYAL BECERİLER	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	1	0	1
	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	1	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	1	1	0	0	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	1	1	1
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	1	1	0	0	1

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Bir Hatıra			Ellinci Yıl Türküsü		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	1	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	0	0	0	0	0
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	0	0	0	0	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0	1	0	1	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	1	0	0	1	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	1	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	1	0	1	0	1	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	1	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	1	0	1	0	1	1

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Dil Sevgisi, Dil Bilinci			Son Kuşlar		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	1	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	1	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	1	1	0	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	0	1	0	1	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	1	0	1	0	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	1	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	1	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	1	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0

11. ve 12. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME	METNİN ADI			METNİN ADI		
		Beyaz Diş			Sevgi (Dinleme Metni)		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	1	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	1	1	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	0	0	0	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	1
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	1	0	0	1
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	1	0	0	1
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	1
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK						
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	1	0	0	1
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	0	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	1
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	1	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	0	1	0	0	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	0	0	0	0	1
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	1
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	1	0	0	1

13. ve 14. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Dünyayı Güldüren Adam			Türküler Dolusu		
	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	0	0	0	0	0
1.2. PROBLEM ÇÖZME							
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	0	0	0	0	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0	0	0	1	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	1
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	0	1	0	0	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	1	0	0	1	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	1	1	0	1	1

BİLİŞSEL BECERİLER

		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Yünden Halya			Ergenekon Destanı		
		Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME							
1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.		0	0	0	0	0	0
2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.		0	0	0	0	0	0
3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.		0	0	0	0	0	0
4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.		0	0	0	0	1	0
5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.		0	0	0	0	0	1
1.2. PROBLEM ÇÖZME							
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.		0	0	0	0	0	0
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.		0	0	0	1	0	1
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.		0	0	0	1	0	0
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.		0	0	0	1	0	1
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.		0	0	0	0	0	1
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.		1	0	0	1	0	1
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.		1	1	1	1	1	1
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.		0	0	0	0	0	0
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.		0	0	0	0	0	0
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.		0	0	0	0	0	0
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.		1	0	0	0	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	1	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	0	0	0	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	1	1	0	1	0	1
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	1

17. ve 18. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME	METNİN ADI			METNİN ADI		
		Karagöz Televizyonda Canlanabilir (Dinleme Metni)			Güneş Battı		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	1	1	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	1	0	0	0	0
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	1	1	1	0	1
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	1	0	0	0	1
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK						
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	1	1	1	0	0	0
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1	1	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	1	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	0	1	0	0	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	1	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Yedigöller’de Sonbahar			Mavisini Yitirmiş Yaşamak		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	0	0	0	1	0
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	0	0	0	0	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0	0	0	0	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	0	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	1	0	0	0	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	1	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	1	0	0	1	0
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	1	0	0	1	0	1
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	1	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	1

21. ve 22. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Dünya Hep Güzel Kalsın			İnsan Sevgisi Ve Evrensellik		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	1	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	1	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	1	0	1
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	1	0	1	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	1	1	0	0	0
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	1	1	0	0	0
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK						
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	1	0	0	0	1	1
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	1
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	1
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	1	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	0	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	1	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	1	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	1	0	1
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	1
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	1	1	0	0	1

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Çevrenin Dili Olsaydı (Dinleme Metni)			Komşusuzluk		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	0	1	1	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	0	1	1	0	1	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	1	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	1	0	0	1	0	1	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	1	0	0	0	0	0	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	1	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	1	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	1	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	1	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	1	1	0	0	0

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Eğitimci Atatürk (Dinleme Metni)			Posta Kutusundaki Mızıka		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörüülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	0	1	0	0	0
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	0	0	0	0	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	1	0	0	1	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	1	0	1	1	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	1	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	0	1
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0

27. ve 28. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME	METNİN ADI			METNİN ADI		
		Birlikte			Türkiye'nin Jeopolitik ve Jeostratejik Değeri (Dinleme Metni)		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülmü olmayı öğretir.	1	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	0	0	1	0	0
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	1	0	0	0
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	1	0	0	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK						
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0	1	0	1
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	0	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	1	0	0	0
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0

SOSYAL BECERİLER	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0
	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	0	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	1	0	1	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	1	0	1	1	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	0	1	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Atatürk Kurtuluş Savaşında			Birey ve Toplumsallık		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	1	0	0	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	0	1	0	0	0	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	1	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	1	0	0	1	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	1	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	1	1	0	0	0	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	1	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	1	0	0	1	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	0	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	1	1	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0

31. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI		
		Bir Orman Masalı (Dinleme Metni)		
		Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME			
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	1	0	1
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0
	4. Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	1	0	1
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME			
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	0	1
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	1	0	1
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK			
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0

	7. İlgili alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA			
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	1	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	0	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA			
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	1	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM			
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0

EK-2 BİLİŞSEL VE SOSYAL BECERİLERİN METİNLERE DAĞILIM TABLOSU
MEB YAYINLARI 8. SINIF TÜRKÇE DERS KİTABI

1. ve 2. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Kız Kalesi			Geçmiş Zaman Şiirleri		
		Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörünlü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	0	0	0	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	1	0	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	0	1	0	0	0
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK						
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	1	0	1	0	0	1
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1

SOSYAL BECERİLER	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	1	0	1	0	0	1
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	1	0	0	0	0	0
	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	1	1	1	1	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	1	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	1	0	0	1	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	1	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	1	1	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	1	0	1

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Verilen Sözü Tutmak ve Vaktinde İş Yapmak (Dinleme Metni)			Eski Ankara Evleri		
		Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	1	0	1	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörü olmayı öğretir.	1	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşısında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	1	0	1	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	1	1	1	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	1	1	0	0	0
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK						
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	1	1	0	1
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1	1	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	1	1
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	1	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	1	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	1	1	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	1	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0

5. ve 6. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Atatürk'ten Anılar			Onuncu Yıl Nutku		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	1	0	1	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	1	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	1	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	0	0	0	0	0
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	0	0	0	0	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	1	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	1	0	1	1	0	1	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

SOSYAL BECERİLER	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	1	0	1
	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	1	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	1	0	1	0
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	1	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	1

7. ve 8. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		İhtiyar Çilingir			Gönül Mimarlarımız		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME							
1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.		1	0	1	0	0	0
2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.		1	0	0	0	0	1
3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.		0	0	0	0	0	0
4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.		1	0	1	1	0	0
5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.		1	1	0	0	0	0
1.2. PROBLEM ÇÖZME							
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.		0	1	0	0	0	0
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.		1	1	1	0	0	0
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.		0	0	0	0	0	0
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.		1	1	1	0	0	0
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.		0	0	0	0	0	0
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.		1	0	1	1	0	1
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.		1	1	1	1	1	1
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.		0	0	0	0	0	1
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.		0	0	0	0	0	0
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.		0	0	1	0	0	0
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.		0	0	1	0	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	1	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	1
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	1	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	1	1	0	1	1	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	1	0	1	1	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	1	1	0	1
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	1	1	0	0	0

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Türküler Dolusu (Dinleme Metni)			Nevruz ve Birlik		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülmeyi öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	0	0	0	0	0
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	0	0	0	1	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	1	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	1	1	1	0	0	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	1	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	1	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	1	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	1
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	1	1	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	1	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	1	0	1	1	0	1
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Ergenekon Destanı			Çiğdem Der Ki...		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	1	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	1	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	1	0	0	1	1	1
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	1	1	1	1	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	1	1	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	1	1	1	1	1	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	1	1	1	1	1	1	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	1	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	1	0	1	1	0	0	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	1	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	0	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	1	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	1	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	1	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	1	0	1	1	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0

13. ve 14. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Herkesin Dostu Anton (Dinleme Metni)			Aşinasız		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	1	0	0	1	0	1
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülmeyi öğretir.	1	0	0	1	0	1
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	1	0	0	0	0	1
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	1	1	1	1	1	1
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	1	1	1	1	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	1	1	1	1	0	1	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	0	1	1	0	1	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	1	0	0	1	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	1	0	0	1	0	0	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	1	0	0	1	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	1	0	0	0	0	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	1	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	1	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	0	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	1	0	0	1	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	1	0	0	1	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	0	0	1	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	1	0	0	0	0	1
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	1	0	1	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	1	0	0

15. ve 16. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Dil Devrimi (Dinleme Metni)			Basından Teknoloji Haberleri		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	0	1	0	1	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0	
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	0	0	1	1	
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0	
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0	
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0	
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	1	1	1	1	0	1	
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1	1	1	1	
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	1	1	
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0	
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	1	0	0	
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0	

SOSYAL BECERİLER	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	1	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	0	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	1	0	1	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	1	1	0	1	0

17. Metin

BİLİŞSEL BECERİLER	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME	METNİN ADI		
		Ekran Efendi'nin Tutsakları (Dinleme Metni)		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülmeyi öğretir.	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	1	1	1
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	1	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME			
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	0	1
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK			
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	0	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	1
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0

	7. İlgili alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA			
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	1	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA			
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	1	1	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	1	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM			
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	1	0

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Atatürk ve Bilim			Bilgisayar Yalnızlığı		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	0	0	0	1	1	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	0	0	0	1	1	1
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	0	0	0	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK						
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	1	0	0	1	1	1
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	1	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	1	0	0	0	1	0
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	1	0	0	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	0	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	1	1	0	1	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	1
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		Hayatta Başarının Yolları			Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi (Dinleme Metni)		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME						
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	0	0	1	1	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülü olmayı öğretir.	0	0	0	0	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	1	0	1	0	0	0
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	1	1	1	0	0
	1.2. PROBLEM ÇÖZME						
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	0	1	0	0	0
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	0	0	0	1	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	1	0	0	0	0	0
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	1	0	0	0	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK						
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	1	1	1	1
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1	0	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	0	0	0	0	0	0
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0	0	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	1	0	1	1	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	1	1	1	1	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	1	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	1	0	0	0	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	0	0	0	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	0	0	1	0

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI			METNİN ADI		
		İki İyi İnsan			Empati İle Yaşamak (Dinleme Metni)		
		Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı	Ders Kitabında ki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME							
1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.		1	1	0	1	0	1
2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörülmeyi öğretir.		1	0	0	1	0	1
3. Yaşadığı sorunlar karşında olumlu düşünmesini sağlar.		0	0	0	1	0	0
4.Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.		1	1	0	0	0	0
5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.		1	0	1	1	0	1
1.2. PROBLEM ÇÖZME							
1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.		0	0	0	1	0	0
2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.		1	0	0	0	1	1
3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.		0	0	0	1	0	0
4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.		0	0	0	1	0	1
5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.		0	0	0	1	0	0
1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK							
1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.		0	0	0	0	0	0
2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.		1	1	1	0	1	1
3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.		0	0	0	0	0	0
4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.		0	0	0	0	0	0
5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.		0	0	0	0	0	0
6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.		0	0	0	0	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	0	0	0	0	0	0
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA						
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	1	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	1	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA						
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	1	0	0	1	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	1	1	0	1	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	1	1	1	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM						
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	0	0	0	0	0	0
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	1	0	0	1	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	0	0	1	1	0	1

BİLİŞSEL BECERİLER		METNİN ADI		
		Martı		
		Ders Kitabındaki Metinler	Öğrenci Çalışma Kitabı (Etkinlik Kitabı)	Öğretmen Kılavuz Kitabı
	1.1 ELEŞTİREL DÜŞÜNME			
	1. Başkalarına karşı önyargılarının değişmesine yardım eder.	1	0	0
	2. Başkalarının duygu ve düşüncelerine karşı hoşgörü olmayı öğretir.	1	0	0
	3. Yaşadığı sorunlar karşısında olumlu düşünmesini sağlar.	1	0	0
	4. Hikâye kahramanlarının yaşadığı olaylardan ders almasını sağlar.	1	0	1
	5. Olayları olduğu gibi kabul etmek yerine eleştirebilmeyi öğrenir.	1	0	1
	1.2. PROBLEM ÇÖZME			
	1. Yaşadığı sorunların ne olduğunu anlamasına yardımcı olur.	1	0	0
	2. Yaşanan sorunlara farklı çözümler bulma yeteneğini geliştirir.	1	0	1
	3. Yaşama daha sıkı bağlanmasını sağlar.	1	0	0
	4. Karşılaştığı sorunlarla baş etme yöntemleri geliştirmesini sağlar.	1	0	0
	5. Hayatta karşılaştığı sorunlarla mücadele etme gücünü artırır.	1	0	0
	1.3. BİLİŞSEL FARKINDALIK			
	1. Keşfederek öğrenmeye karşı bir merak uyandırır.	0	0	0
	2. Okuduğunu anlama becerilerini geliştirir.	1	1	1
	3. Okuma alışkanlığı ve kitap sevgisini kazandırır.	1	0	0
	4. Okumanın eğlenerek bilgi edinme aracı olabileceğini fark ettirir.	0	0	0
	5. Yeni ilgi alanları edinmeye yönlendirir.	0	0	0
	6. Gidemeyeceği veya ulaşamayacağı yerler hakkında bilgi kazandırır.	0	0	0

	7. İlgi alanlarını tanımasına yardımcı olur.	0	0	0
	8. Hayatta başarılı olmak için kendine güven duymanın ne kadar önemli olduğunu gösterir.	1	0	1
SOSYAL BECERİLER	2.1. İLETİŞİM KURMA			
	1. Sözlü olarak kendini ifade edebilme yeteneği kazandırır.	0	0	1
	2. Duygu ve düşüncelerini herkesle paylaşabilme cesareti verir.	0	0	1
	3. Başkalarıyla daha kolay nasıl iletişim kurulacağını öğretir.	0	0	1
	4. Öğretmenleriyle olan ilişkilerinin gelişmesini sağlar.	0	0	0
	5. Yazılı olarak kendini anlatabilme yeteneğini geliştirir.	0	1	1
	2.2 FARKLILIKLARI TANIMA			
	1. Yaşadığı çevrede kendinden farklı olanlara karşı saygı ve sevgi duymasını sağlar.	1	0	0
	2. Farklı kültürlere ait yaşam biçimlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0
	3. Çevrede karşılaştığı güzellikleri fark edebilmesini sağlar.	0	0	0
	4. Yabancı kültürleri tanıyıp saygı duymasını sağlar.	0	0	0
	5. Farklı olay ve kişilerle tanışmasını sağlar.	1	0	0
	6. İnsanlar arasında bazı yönlerden farklılıklar olabileceğini anlamasına yardım eder.	1	0	0
	2.3. KİŞİSEL GELİŞİM			
	1. Yaşadığı toplumun kültür değerlerini kabullenmesini sağlar.	0	0	0
	2. Yaşadığı duyguları tanımasına yardım eder.	1	0	1
	3. Özürlü veya yardıma muhtaç olan insanları daha iyi anlayabilmesini sağlar.	0	0	0
	4. Kendini değerlendirirken daha dürüst ve gerçekçi olabilmesini sağlar.	1	0	1

NOT: “Anadolu’nun Bahtı Açık Treni” adlı metinde basım hatası olduğundan incelenmeye alınmamıştır.

ÖZ GEÇMİŞ

Adı Soyadı: Alev BOLAT

Sürekli Adresi: Topçu Mah. 15. Cad. 19 Mayıs Sit. 6/G/5 Etimesgut/
ANKARA

Doğum Yeri ve Yılı: Ankara / 5 Mart 1983

İlköğretim: 29 Ekim İlköğretim Okulu, 1997

Ortaöğretim: Başkent Lisesi (Yabancı Dil Ağırlıklı), 2001

Lisans: Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği, 2006

Yüksek Lisans: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, 2010

Çalışma Hayatı

2005- 2006 Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma
Merkezi,

- Araştırma projelerine katılım
- Düzenleme ve tashih

2006- Millî Eğitim Bakanlığı Ceritler İlköğretim Okulu, Türkçe
Öğretmeni

2007- 2008 Somut Yayınevi, Editör- Yazar

Yayınlar

BOLAT, Alev, “ Koçubaba, Anadolu ve Avrupa’da Türk Damgası”, **Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi Dergisi**, S. 3, 2005.

UYSAL, Başak; Bolat, Alev (Edit.), **6. Sınıflar için Türkçe Dersi Etkinlik Kitabı**. Somut Yayınevi, 2007.